
ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2011

červen 2012

OBSAH

Shrnutí.....	3
1. Makroekonomická situace	5
2. Prostředky použitelné na finančním trhu.....	6
3. Struktura úspor domácností.....	7
4. Subjekty finančního trhu	8
4.1. Bankovní sektor	9
4.1.1. Vývoj úrokových sazeb	12
4.1.2. Vklady a úvěry	13
4.1.3. Stavební spořitelny	15
4.1.4. Hypoteční trh.....	18
4.1.5. Družstevní záložny	21
4.2. Kapitálový trh	21
4.2.1. Regulované trhy	23
4.2.2. Energetická burza	25
4.2.3. Obchodníci s cennými papíry	25
4.2.4. Kolektivní investování.....	27
4.3. Pojišťovny	28
4.4. Penzijní připojištění	32
4.4.1. Reforma penzijního systému.....	34
Vybrané aspekty nového II. pilíře	35
Vybrané aspekty reformovaného III. pilíře	35
5. Vztah vládního sektoru k finančnímu trhu	36
5.1. Saldo vládního sektoru	36
5.2. Státní rozpočet	38
5.3. Státní dluh.....	39
6. Trh deviz	41
7. Aktivita MF v oblasti finančního trhu	43
7.1 Aktivita MF na mezinárodní úrovni	43
7.2 Legislativa finančního trhu.....	48
7.2.1 Právo EU	48
7.2.2 Domácí legislativa.....	51
7.3 Ochrana spotřebitele na finančním trhu	54
7.4 Další aktivity MF	55
Seznam tabulek.....	56
Seznam grafů.....	57
Seznam zkratk	58
Příloha 1: Legislativa finančního trhu.....	60
P1.1. Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu.....	60
P1.2. Legislativa v oblasti kapitálového trhu	60
P1.3. Legislativa v oblasti bankovního, stavebního spoření a družstevních záložn.....	63
P1.4. Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury	64
P1.5. Legislativa v oblasti pojišťovnictví a penzijního připojištění.....	65
Příloha 2: Doplňující tabulky	66

Data uvedená v této zprávě byla z jednotlivých zdrojů stažena v období březen – červen 2012.

SHRNUTÍ

Ekonomika

Hrubý domácí produkt ČR vzrostl reálně o 1,7 %. Zatímco v roce 2010 byla expanze ekonomiky tažena všemi složkami HDP, v roce 2011 zaznamenal růst pouze zahraniční obchod. Průměrná míra inflace klesla na 1,9 %. Proinflačně působil růst cen komodit na světových trzích a oslabování české koruny. Míra inflace byla naopak tlumena aktuální fází hospodářského cyklu.

Prostředky použitelné na finančním trhu

Celkový objem prostředků vzrostl o 3,7 % na celkových téměř 3,9 bil. Kč. Největší nárůst zaznamenala opět bankovní depozita (meziročně o 118,9 mld. Kč), která představují 69 % prostředků na českém finančním trhu. Naopak absolutní pokles nastal pouze u kolektivního investování.

Struktura úspor domácností

Úspory domácností, díky mírnému nárůstu o 3,3 %, dosáhly výše 2 392 mld. Kč. Změny ve struktuře byly pouze minimální. Nejvíce úspor bylo uloženo u bankovních institucí (71,5 %), kde pokračuje trend přesunu prostředků z termínovaných vkladů do vkladů na viděnou. Češi dále ukládají peníze do životního pojištění (10,8 %), penzijního připojištění (9,7 %) a podílových fondů (8 %).

Subjekty finančního trhu

Institucionální struktura finančního trhu byla i v roce 2011 stabilní. Změny počtu subjektů v jednotlivých sektorech byly pouze dílčí. Nově obdržely licenci 3 banky a 1 pojišťovna, k navýšení počtu došlo i u investičních a podílových fondů. Nejvyšší dynamika růstu nastala u investičních a pojišťovacích zprostředkovatelů, kde však přetrvával „rozpor“ mezi počty subjektů oficiálně registrovanými a subjekty skutečně vykonávajícími zprostředkovatelskou a poradenskou činnost.

Bankovní sektor

Bankovní sektor byl dobře kapitálově vybavený (kapitálová přiměřenost 15,3 %) a stabilně ziskový (hospodářský výsledek před zdaněním 63,5 mld. Kč). V souvislosti se zvýšením obchodních aktivit došlo k nárůstu bilanční sumy o 6,9 % na 4 476 mld. Kč. Zdá se, že zhoršování kvality úvěrových portfolií bank se po 3 letech zastavilo.

Úrokové sazby

Nastavení základní sazby (2T repo) ČNB, které následně ovlivňuje vývoj tržních úrokových sazeb, zůstalo beze změn. Průměrná sazba RPSN z nově poskytnutých úvěrů na spotřebu během roku klesala z úrovně okolo 17 % na konečných 15,8 %. Stejný trend zaznamenala RPSN na nákup bytových nemovitostí, která postupně klesla na 4,1 % (meziroční změna 0,7 p.b.).

Vklady a úvěry

Objem bankovních vkladů se zvýšil o 4,5 % a na konci roku dosáhl 2 914 mld. Kč. Větší dynamikou (o 6 %) došlo ke zvýšení objemu bankovních úvěrů až na hodnotu 2 304,5 mld. Kč. Dominantním klientským segmentem zůstávají domácnosti, a to jak u vkladů, tak i úvěrů.

Stavební spořitelny

Sektor pokračoval v klesajícím trendu minulých let, navíc reagoval na změny maximální výše vyplácené státní podpory. Počet nově uzavřených smluv se meziročně snížil o 23 % na 410 tisíc. Došlo tak k pokračování úbytku (od roku 2004) počtu smluv ve fázi spoření až na 4,55 mil. Celkový počet úvěrů se meziročně snížil o 36 tis. na 957 tisíc. Objem úvěrů ke konci roku představoval 293,1 mld. Kč. Výše vyplácené státní podpory dosáhla 10,7 mld. Kč.

Hypoteční trh

Objem hypotečních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu dosáhl 659 mld. Kč. Tempo meziroční změny o 9 % (54,3 mld. Kč) se oproti předchozímu roku téměř nezměnilo. Došlo k dalšímu, i když pozvolnějším, poklesu sazeb hypotečního trhu vykazovaných pomocí Hypoindexu z 4,20 % (leden) na 3,56 % (prosinec).

Družstevní záložny	V nejmenším sektoru finančního trhu (bilanční suma 28,3 mld. Kč) došlo k výraznému růstu členské základny (45 tisíc členů) a dynamickému rozvoji zejména vlivem atraktivní úrokové politiky pro retailová depozita. Dlouhodobým problémem je kvalita úvěrového portfolia – podíl klientských úvěrů v selhání se blížil 16 %.
Regulované trhy	Hlavní index PX se v průběhu roku pohyboval v rozmezí 843 až 1 275 bodů. Za celý rok zaznamenal pokles o 25,6 %. Aktivita investorů na pražské burze meziročně vzrostla o 8,6 %. Objem obchodů s akciemi klesl o 4,8 %. Naopak objemy obchodů s dluhopisy meziročně vzrostly o 18,5 %.
OCP a správa aktiv	Bankovní OCP výrazně zvýšili svoji dominanci v objemech obchodů na vlastní účet a udržují si převahu v jiných než obhospodařovatelských obchodech, i když zde jim objemy uzavřených obchodů výrazně poklesly. Oproti tomu nebankovní OCP navýšili objem uzavřených obhospodařovatelských obchodů. Objem spravovaného majetku se mírně snížil (o 0,4 %) na 793,3 mld. Kč.
Kolektivní investování	V kolektivním investování se projevil návrat nejistoty na finančních trzích. Objem prostředků meziročně poklesl o 9,5 %, resp. o 23,4 mld. Kč, a na konci roku bylo v OPF investováno 224,1 mld. Kč. Již třetím rokem platí, že zahraniční fondy přitáhly větší objem prostředků (115,8 mld. Kč) než domácí OPF (108,2 mld. Kč).
Pojišťovny	Pojistný sektor stagnoval, resp. zaznamenal mírný pokles v hrubém předepsaném pojistném (155,1 mld. Kč, meziroční pokles o 0,6 %), zejména vlivem propadu v neživotním pojištění. Na mírný růst v životním pojištění má rozhodující vliv jednorázově placené pojistné. Celková propojištěnost zůstala na úrovni 4,1 %.
Penzijní připojištění	Mírnější tempo růstu penzijního připojištění ukazuje na jeho určitou relativní nasycenost. Celkový počet účastníků dosáhl 4,6 mil. a objem spravovaných prostředků činil 232,1 mld. Kč. Ve struktuře účastníků lze pozorovat mírnou tendenci vyššího zapojování mladších ročníků do systému penzijního připojištění. Sektor se intenzivně připravuje na spuštění penzijní reformy k 1.1.2013.
Vládní sektor	V roce 2011 skončilo hospodaření vládního sektoru příznivěji – oproti očekávanému deficitu 3,7 % HDP byl nakonec výsledek o 0,6 p.b. nižší. Dluh vládního sektoru dosáhl v roce 2011 hodnoty 1 567,8 mld. Kč (což představuje 41,2 % HDP), a vzrostl ve srovnání s rokem 2010 o 9,1 %. Oproti letům 2009-2010 začíná dluhová dynamika, z důvodu konsolidační politiky vlády, zvolňovat.
Trh deviz	V průběhu roku zaznamenala česká koruna vůči hlavním světovým měnám odlišný vývoj. Vůči dolaru koruna v první polovině roku posilovala, v závěru roku začala ztrácet hodnotu a rok zakončila kurzem 19,94 CZK/USD (meziroční pokles o 6,3 %). Vůči euru se koruna až do září držela na stabilní úrovni, poté začala oslabovat a konec roku uzavřela při 25,80 CZK/EUR (meziroční pokles o 3 %).
Legislativa finančního trhu	Legislativní proces byl dokončen v případě zákona o České národní bance, o finančním arbitrovi, o finančním zajištění, o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, o oběhu bankovek a mincí, o platebním styku, o kolektivním investování a zákonů v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků a postupů dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy a OCP.
Ochrana spotřebitele na finančním trhu	Od července 2011 došlo k rozšíření působnosti finanční arbitra o řešení sporů ze spotřebitelského úvěru a z kolektivního investování a zároveň byla zřízena organizační složka státu Kancelář finančního arbitra. Dále pokračuje činnost Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání a harmonizace pravidel distribuce finančních produktů a služeb.

1. MAKROEKONOMICKÁ SITUACE

V roce 2011 vzrostl hrubý domácí produkt ČR reálně o 1,7 %. Vývoj v průběhu roku se dal rozdělit na dvě poloviny, v prvním pololetí ještě pokračovalo ekonomické oživení, ve druhém však ekonomika následkem eskalace dluhové krize v eurozóně stagnovala až mírně klesala. Jak je patrné z tabulky 1.1, vývoj české ekonomiky je značně spjat s vývojem ekonomiky EU, což je dáno především vysokou obchodní provázaností. Od roku 2009 se výrazně zpomalila reálná konvergence ČR k ekonomické úrovni EU. Vývoj v EU 27 i eurozóně je značně nerovnoměrný, výsledky jsou zhoršovány recesí v zemích aktuálně postižených dluhovou krizí.

Tabulka 1.1: Tempo růstu HDP¹

Roční (%)	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ČR	7,0	5,7	3,1	-4,7	2,7	1,7
EU 27	3,3	3,2	0,3	-4,3	2,0	1,5
Eurozóna	3,3	3,0	0,4	-4,3	1,9	1,5
USA	2,7	1,9	-0,3	-3,5	3,0	1,7

Pramen: Eurostat

Zatímco v roce 2010 byla expanze tuzemské ekonomiky tažena všemi složkami HDP, v roce 2011 zaznamenal růst pouze zahraniční obchod (vývoz zboží a služeb vzrostl o 11 %, zatímco dovoz jen o 7,5 %). Tento vývoj je dán především pokračujícím růstem exportních trhů (zejména rychle rostoucí globální ekonomiky BRICS). Všechny ostatní složky HDP zaznamenaly v roce 2011 pokles. Tvorba hrubého fixního kapitálu se snížila o 1,2 % v důsledku snížení stavební části investic, spotřeba domácností oproti roku 2010 klesla vlivem velmi nízkého růstu reálných mezd, stále relativně vysoké nezaměstnanosti a nejistoty ohledně budoucího vývoje. Pokles spotřeby vlády souvisí s pokračující konsolidací veřejných rozpočtů zahrnující snižování výdajů.

Průměrná míra inflace měřená indexem spotřebitelských cen (CPI) se v roce 2011 snížila na 1,9 %. Lze ji hodnotit jako nákladovou - významně byla ovlivněna růstem cen komodit na světových trzích a oslabováním české koruny, což mělo vliv např. na ceny zemního plynu. Míra inflace byla naopak tlumena aktuální fází hospodářského cyklu, kdy se česká ekonomika stále nachází v záporné produkční mezeře, a s tím souvisejícím omezeným tlakem na růst mezd.

Míra nezaměstnanosti podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) v roce 2011 v souvislosti s ekonomickým oživením klesla o 0,6 p.b. na 6,7 %. Z vývoje za poslední období je patrné, že míra ekonomického růstu, která je nutná k udržení či poklesu míry nezaměstnanosti, je stále nižší, vliv však mají i legislativní změny. Registrovaná míra nezaměstnanosti podle MPSV v roce 2011 v průměru dosáhla 8,6 % (o 0,4 p.b. méně než v roce 2010).

Poměr deficitu běžného účtu platební bilance k nominálnímu HDP dosáhl v roce 2010 výše 2,9 % (o 1 p.b. méně než v předcházejícím roce). Česká ekonomika tedy shodně jako v minulých letech vystupuje na světovém finančním trhu v pozici dlužníka, nicméně ta se oproti roku 2010 mírně snížila. Obchodní bilance vztažená k HDP vykazuje stále rostoucí přebytek způsobený tím, že nominální vývozy vzrostly více než nominální dovozy.

Tabulka 1.2: Makroekonomické ukazatele české ekonomiky

	2008	2009	2010	2011
Růst HDP (% stálé ceny)	3,1	-4,7	2,7	1,7
Spotřeba domácností (změna, %, stálé ceny)	2,8	-0,4	0,6	-0,5
Spotřeba vlády (změna, %, stálé ceny)	1,2	3,8	0,6	-1,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu (změna, %, stálé ceny)	4,1	-11,5	0,1	-1,2
Inflace (CPI, průměr období, %)	6,3	1,0	1,5	1,9
Míra nezaměstnanosti VŠPS (průměr období, %)	4,4	6,7	7,3	6,7
Saldo běžného účtu k HDP (% běžné ceny) ²	-2,1	-2,4	-3,9	-2,9
Saldo obchodní bilance k HDP (% běžné ceny)	0,7	2,3	1,4	2,5

Pramen: ČSÚ, ČNB, MPSV

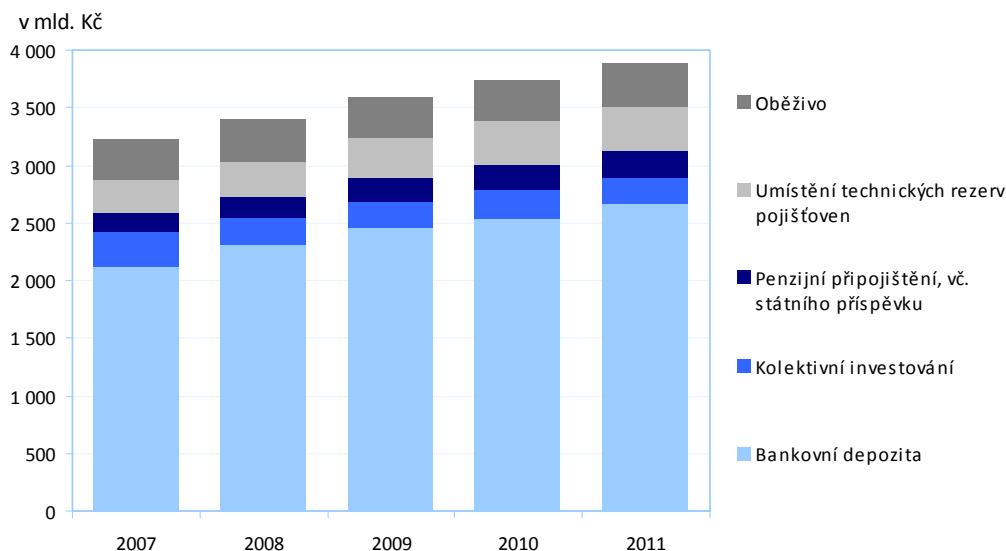
¹ Časové řady jednotlivých ukazatelů se více či méně liší od dat uváděných v minulých ročnících Zprávy o vývoji finančního trhu z důvodu úrovně revize dat národních účtů.

² Časové řady obchodní bilance a běžného účtu v roce 2008 nebyly prozatím revidovány dle nové metodiky, proto nejsou srovnatelné s údaji za roky 2009 a 2010.

2. PROSTŘEDKY POUŽITELNÉ NA FINANČNÍM TRHU

Objem prostředků použitelných na finančním trhu se v průběhu let postupně zvyšuje, nicméně s klesající dynamikou. Roční přírůstky přesahující 10 % z let 2004 až 2007 vystřídalo tempo na úrovni 4 až 5 %. Ke konci roku 2011 pak celkový objem prostředků vzrostl jen o 3,7 % na celkových téměř 3,9 bil. Kč.

Graf 2.1: Prostředky použitelné na finančním trhu

Pramen: MF, ČNB, AKAT

Největší navýšení prostředků v absolutním vyjádření (o 118,9 mld. Kč) nastalo u nejvýznamnější položky-bankovních depozit, která v roce 2011 tvořila 69 % sledovaných prostředků. Ostatní způsoby umístění finančních prostředků zaznamenaly absolutní změny pouze v řádu jednotek, resp. nízkých desítek mld. Kč. V relativním vyjádření dosáhly změny úrovně jednotek procent, kdy největší nárůst zaznamenalo penzijní připojištění (7,4 %, obdobně jako v uplynulých 3 letech).

Objem oběživa začal po dvou letech stagnace, resp. mírného poklesu opět růst, nicméně polovičním tempem než v letech 2005 až 2008 (5,7 % vs. cca 12 %). Stále si však drží stabilní podíl na celkových aktivech na finančním trhu (cca 10 %).

Zastavení růstové trajektorie (relativní růst jen 0,8 %) se blíží aktiva ve správě stavebních spořitelů, což odráží postupné snižování počtu klientů. Absolutní pokles nastal pouze v případě kolektivního investování, kde z důvodu kombinace poklesu cen některých aktiv a preference investorů došlo ke snížení objemu spravovaných aktiv.

V dalších letech lze v důsledku připravované penzijní reformy očekávat další zvýšení objemu prostředků, které budou obhospodařovat penzijní společnosti (dosud penzijní fondy). Pozice bankovního sektoru jako hlavního správce aktiv by tím ale neměla být ohrožena.

Tabulka 2.1: Prostředky použitelné na finančním trhu

K 31.12. (mld. Kč)	2010	2011	Meziroční změna	
			abs.	(%)
Bankovní depozita ³	2 545,6	2 664,5	118,9	4,67
z toho stavební spoření	430,1	433,4	3,3	0,77
Kolektivní investování	247,5	224,1	-23,4	-9,45
Penzijní připojištění (vč. státního příspěvku)	216,1	232,1	15,9	7,38
Umístění technických rezerv pojišťoven	374,3	381,0	6,7	1,79
Oběživo	357,5	377,9	20,4	5,72
Celkem	3 741,0	3 879,6	138,6	3,70

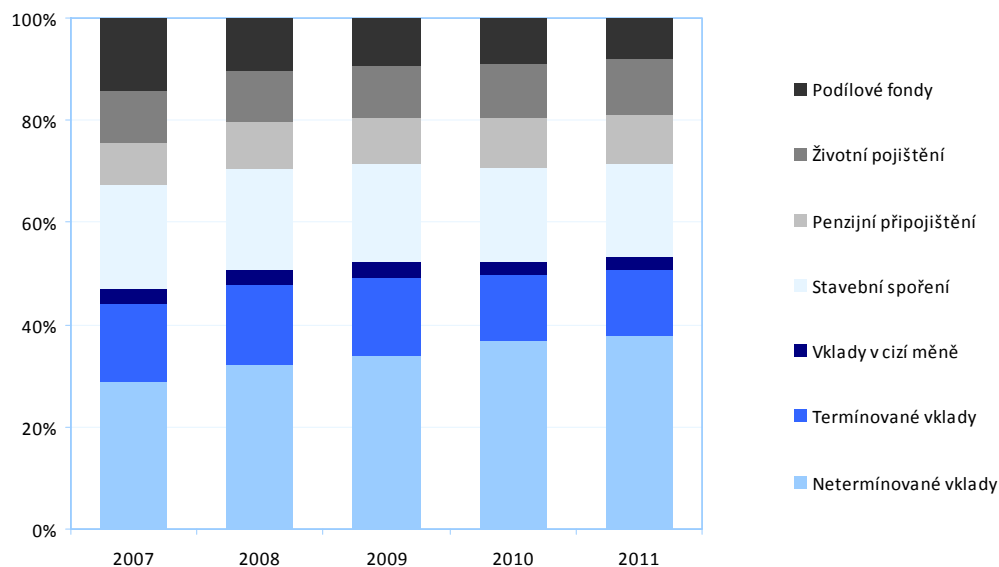
Pramen: MF, ČNB - ARAD, AKAT

3. STRUKTURA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

Stejně jako v předchozích letech došlo i v roce 2011 k mírnému nárůstu úspor domácností. Celkový objem ke konci roku činil 2 392 mld. Kč. Struktura se však v čase změnila pouze nepatrně. Obecně platí, že české domácnosti mají své úspory uloženy hlavně u bankovních institucí (dlouhodobě okolo 70 %, v roce 2011 71,5 %) a preferují likvidní a nízkoriziková aktiva. Zvyšuje se podíl netermínovaných vkladů (růst z 28,8 % v roce 2007 na 37,9 % v roce 2011) na úkor vkladů termínovaných (pokles postupně z 15,3 % až na 13,0 %), což odráží narůstající oblibu spořicíh účtů přinášejících často vyšší zhodnocení, navíc s možností okamžitého výběru (tj. bez výpovědní lhůty).

Mimo bankovní sektor pak v posledních 5ti letech roste podíl penzijního připojištění, které v roce 2011 představovalo téměř 10 % úspor obyvatel (oproti 8,5 % v roce 2007). Naopak dochází k postupnému snižování alokace prostředků domácností do podílových fondů (ze 14 % v roce 2007 na 8 % v roce 2011). Zde se projevuje jak snížená důvěra v kapitálový trh po proběhlé finanční krizi, tak také nepříznivý vývoj tržní hodnoty spravovaných aktiv.

Graf 3.1: Vývoj struktury úspor domácností

Pramen: ČNB, MF, AKAT

³ Zahrnují korunové vklady klientů (rezidenti a nerezidenti) dle sektorového hlediska.

4. SUBJEKTY FINANČNÍHO TRHU

Struktura subjektů finančního trhu ČR je dlouhodobě stabilní a zároveň dostatečně konkurenční. U většiny sektorů dochází k minimálním změnám v počtech působících subjektů, kdy se mírné navyšování často děje formou zřízení pobočky zahraniční instituce. Praxe potvrzuje, že působení zahraničního subjektu na finančním trhu ČR formou pobočky je méně náročné, a to jak z pohledu administrativního, tak i z hlediska kapitálových požadavků.

Tabulka 4.1: Počty vybraných subjektů poskytujících služby na finančním trhu

K 31.12.	2007	2008	2009	2010	2011
Banky	37	37	39	41	44
z toho pobočky zahr. bank	14	16	18	19	21
z toho stavební spořitelny	6	5	5	5	5
Družstevní záložny	19	17	17	14	14
Obchodníci s CP	44	38	39	37	35
Investiční fondy	7	16	25	47	58
Investiční společnosti	18	19	22	23	21
Otevřené podílové fondy	121	142	139	150	156
z toho speciální OPF	83	101	103	113	119
standardní OPF	38	41	36	37	37
Zahraniční fondy/podfondy	1 499	1 596	1 480	1 320	1 244
z toho na základě jednotné evropské licence	1 479	1 569	1 453	1 293	1 239
z toho speciální fondy	20	27	27	27	28
Investiční zprostředkovatelé	13 370	12 870	9 112	9 064	10 072
Penzijní fondy	11	10	10	10	9
Pojišťovny	52	53	52	52	53
z toho pobočky zahraničních pojišťoven	18	18	17	17	18
Zajišťovny	0	1	1	1	1
Pojišťovací zprostředkovatelé	67 500	86 230	105 980	126 123	149 729
Vázaní zástupci	-	-	9 123	11 250	14 729

Pramen: ČNB

Významnou roli ve struktuře finančního trhu zauímají banky. Tři největší finanční skupiny (ČSOB, ČS a KB) hrají rozhodující roli a svými komplexními aktivitami značně přesahují samotný bankovní sektor. Přes své dceřiné společnosti pokrývají i další navazující produkty finančního trhu, čímž vytvářejí multiplikační efekt v nabídce svých služeb.

Celkový počet bank se zvýšil o 3 subjekty. Nově začala v roce 2011 působit Air Bank a dvě pobočky zahraničních bank, konkrétně pak Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika a Volksbank Löbau-Zittau eG, pobočka. K významným změnám týkající se subjektů v bankovním sektoru je možné přiřadit i vlastnickou změnu u Banco Popolare (nyní Equa bank) a ovládnutí Volksbank CZ ruskou bankou Sberbank⁴. Nové, resp. pod novým názvem působící banky svojí flexibilní nabídkou, založenou často pouze na internetové nebo telefonní komunikaci, oživují bankovní trh.

K relativně vyšší volatilitě v počtu subjektů dochází na kapitálovém trhu. Můžeme zde pozorovat tendenci mírného snižování počtů zahraničních fondů resp. podfondů zejména z důvodu akviziční činnosti formou vzájemného slučování za účelem optimalizace portfolií. Ke změně došlo i v sektoru penzijního připojištění, kde v závěru roku 2011 dva penzijní fondy ze skupiny ČSOB fúzovaly a dále působí pod názvem Penzijní fond Stabilita.

V segmentu investičních a pojišťovacích zprostředkovatelů, vč. vázaných zástupců, dochází k plynulému nárůstu počtu subjektů. Zůstává však otázkou, zda všichni registrovaní zprostředkovatelé jsou plně aktivní ve

⁴ Ruská banka Sberbank ovládla rakouskou Volksbank International, AG, která v ČR vlastní Volksbank CZ.

svém oboru finančního zprostředkování. Expertní odhady se pohybují na úrovni jedné třetiny skutečně vykazovaného počtu. Připravované legislativní úpravy by měly trh zprostředkování způsobilý a sjednotit přístup na požadavky odbornosti napříč celým finančním trhem. Počty zprostředkovatelů by se tak měly očistit od formálně registrovaných subjektů vyvíjející činnost pouze příležitostně.

Počty tzv. notifikovaných subjektů využívající svobody volného pohybu na základě jednotné licence se postupně také stabilizují. Nejvyšší přírůstky z období počátku otevření trhu jsou již minulostí. Nárůsty počtů jsou již mírné a dokonce počty fondů a investičních společností mírně klesají z důvodu výše zmiňovaného restrukturalizačního procesu kapitálového trhu probíhajícího formou vzájemného slučování fondů. Protože tyto subjekty nemají vykazovací povinnost vůči ČNB, není přesně znám rozsah jejich aktivit. Odhaduje se však, že jejich rozsah činnosti je méně významný. Mají tak spíše doplňkovou funkci k celkové nabídce finančních služeb, která je často úzce specializována. Přesto jsou již pokládány za nedílnou součást finančního trhu v ČR přispívající ke zvyšování jeho konkurenceschopnosti.

Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu

K 31.12.	Úvěrové instituce	Pojišťovny	Fondy	Investiční společnosti	Poskytovatelé investičních služeb
2010	284	658	1 347	48	1 226
2011	302	696	1 239	46	1 389

Pramen: ČNB

Změny v zaměstnanosti ve finančních institucích jsou nevýrazné. Proti roku 2010, kdy se projevila plně vliv úsporných opatření poklesem zaměstnanosti, v rozhodujícím bankovním sektoru zaměstnanost již mírně roste. Tvorba zisku u finančních institucí zaostala za rokem 2010 (s výjimkou leasingových společností), kdy došlo k zotavení trhu po předchozím krizovém období.

Tabulka 4.3: Ekonomické výsledky finančních institucí v meziročním srovnání

Finanční instituce		Bankovní peněžní instituce	Nebankovní peněžní instituce	Pojišťovny	Penzijní fondy	Finanční leasingové společnosti
Průměrný počet zaměstnanců ⁵	k 31.12.2010	38 124	14 320	14 270	446	2 638
	k 31.12.2011	39 096	14 157	14 274	472	2 605
	změna (%)	2,55	-1,14	0,03	5,83	-1,25
Výsledek hospodaření před zdaněním (mld. Kč)	k 31.12.2010	65,6	49,6	28,4	4,6	5,0
	k 31.12.2011	63,5	24,3	12,0	4,6	8,5
	změna (%)	-3,20	-50,90	-57,70	-1,73	68,19

Pramen: ČSÚ, ČNB

4.1. Bankovní sektor

Bankovní sektor v České republice i v roce 2011 prokázal, že jeho vývoj je odolný vůči přetrvávající nejistotě na světových finančních trzích a rizikům v některých zemích eurozóny. Faktory, které pomohly domácímu bankovnímu sektoru se celkově úspěšně vyrovnat s krizí na mezinárodních finančních trzích, která eskalovala v roce 2008, i nadále působí příznivě na stabilitu finančních institucí v ČR.

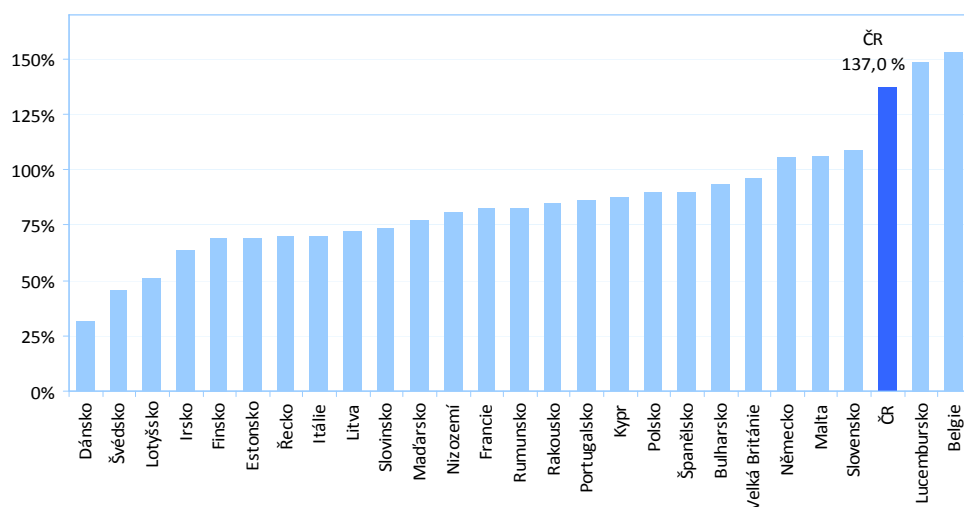
Kapitálová přiměřenost bankovního sektoru v ČR v posledních několika letech rostla, a to i navzdory problémům ve světě. Ke konci sledovaného období dosahovala téměř 15,3 % (požadované regulační minimum činí 8 %). To sice představuje mírný meziroční pokles (o 0,3 p.b.), ale zároveň i významný nárůst

⁵ Průměrný přepočtený evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách.

oproti předkrizovému stavu v roce 2007, kdy kapitalizace dosahovala 11,6 %. Lze tedy říci, že banky působící v ČR disponují značným kapitálovým polštářem na krytí případných nečekaných ztrát.

Ke stabilitě zdrojů financování a celkové likviditě sektoru přispívá i vysoký podíl financování bank v ČR pomocí klientských vkladů. Obecně totiž platí, že v obdobích problémů s likviditou jsou vklady od klientů spolehlivější a stabilnější než zdroje z mezibankovního trhu, na kterém si finanční instituce půjčují navzájem. Ukazatel poměru vkladů k úvěrům je v ČR velmi stabilní a dosahuje přibližně 137 %. Tato poměrová veličina dokládá, že úvěry poskytnuté klientům jsou více než 100% profinancovány vklady získanými od klientů. Z tohoto hlediska se bankovní sektor v ČR řadí mezi nejstabilnější v Evropě. Naopak nejméně příznivé hodnoty vykazují např. Irsko nebo některé ekonomiky Skandinávie a Pobaltí, které v různých obdobích v minulosti prodělaly dynamický úvěrový růst.

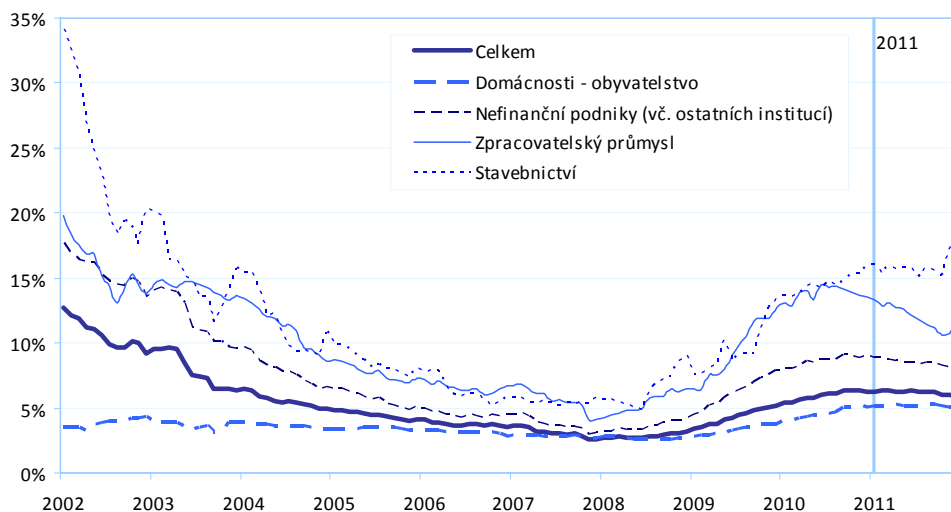
Graf 4.1: Poměr bankovních klientských vkladů ke klientským úvěrům ke konci roku 2011

Pramen: ECB

Bilanční suma bankovního sektoru včetně stavebních spořitelů vzrostla na 4 476 mld. Kč na konci roku 2011. Došlo také ke zrychlení dynamiky růstu tohoto ukazatele, který se meziročně zvýšil o 6,9 %. To představuje trojnásobné tempo růstu oproti vývoji v roce 2010. Z aktiv nejvíce rostly pohledávky za klienty, což odráží zejména oživení úvěrové aktivity. Z hlediska kvality jsou rozvahy bank v relativně dobrém stavu. Kvalitu úvěrových portfolií, které jsou v tomto smyslu nejvýznamnějším faktorem, ilustruje následující graf podílu úvěrů v selhání podle jednotlivých skupin dlužníků.

Graf 4.2: Podíl úvěrů v selhání

Pramen: ČNB - ARAD

Souhrnný ukazatel, podíl úvěrů v selhání na celkových úvěrech (poskytnutých rezidentům a nerezidentům) naznačuje možný obrat dřívějšího trendu zhoršování kvality úvěrů. V září 2010 totiž tento indikátor dosáhl maxima za posledních pět let (6,4 %), aby následně mírně klesal až pod 6 % právě na konci roku 2011. Úvěry poskytnuté obyvatelstvu vykazují nižší míru selhání (4,9 % na konci období) než úvěry poskytnuté podnikům (8,2 %). V rámci nefinančních podniků lze však mezi jednotlivými segmenty pozorovat odlišné hodnoty i různý vývoj. Vybrané dílčí segmenty stavebnictví a zpracovatelského průmyslu jsou významně nadprůměrné vzhledem k celkovým hodnotám pro nefinanční podniky. V případě zpracovatelského průmyslu lze na rozdíl od stavebnictví v průběhu let 2010 a 2011 pozorovat trend zlepšování kvality úvěrů. Ten lze připsat domácímu oživení a zlepšující se zahraniční poptávce.

Oproti roku 2010 se významně nezměnil relativně nízký podíl úvěrů denominovaných v cizí měně. Změny měnového kurzu domácí měny tak nepůsobí přímo negativně na dlužníky, resp. kvalitu aktiv úvěrových institucí, jak je tomu například v Maďarsku. Podíl cizoměnových úvěrů se v posledních několika letech sice pohybuje v případě firem v intervalu 15 až 20 %, většinou jsou ovšem příslušná cash flow kompenzována exportními příjmy v cizích měnách. Zadlužení domácností v cizích měnách je na úrovni desetin procenta, tedy zanedbatelné.

Hospodářský výsledek před zdaněním za celý bankovní sektor v roce 2011 dosáhl 63,5 mld. Kč. Mírný meziroční pokles (o 3,2 %) byl způsoben zejména účetním zohledněním poklesu hodnoty investic do dluhopisů vlád některých problematických zemí eurozóny. Jinak by došlo k meziročnímu růstu. Stejně jako před rokem rostly meziročně úrokové výnosy rychleji (o 3,2 %) než úrokové náklady (o 1,3 %). Čistá úroková marže proto mírně vzrostla na 3,0 % a čisté úroky (tj. po odečtení úrokových nákladů) dosáhly 109,9 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 4,5 mld. Kč. K ziskovosti i tento rok přispěly výnosy z poplatků a provizí, které po očištění o příslušné náklady dosáhly 39,1 mld. Kč. Dynamika této kategorie příjmů (nárůst o 1,6 %) však byla nižší než růst čistých úrokových výnosů. V absolutním vyjádření je význam čistých úrokových výnosů ještě zřejmější. Poměrový ukazatel čistých úrokových výnosů vzhledem k čistým výnosům z poplatků a provizí dosáhl více než 2,8násobku. Tento vztah lze ilustrovat i ve vztahu k zisku. Zatímco čisté úrokové výnosy představovaly téměř 68 % zisku z provozní a finanční činnosti, čisté výnosy z poplatků a provizí činily jen 24 %.

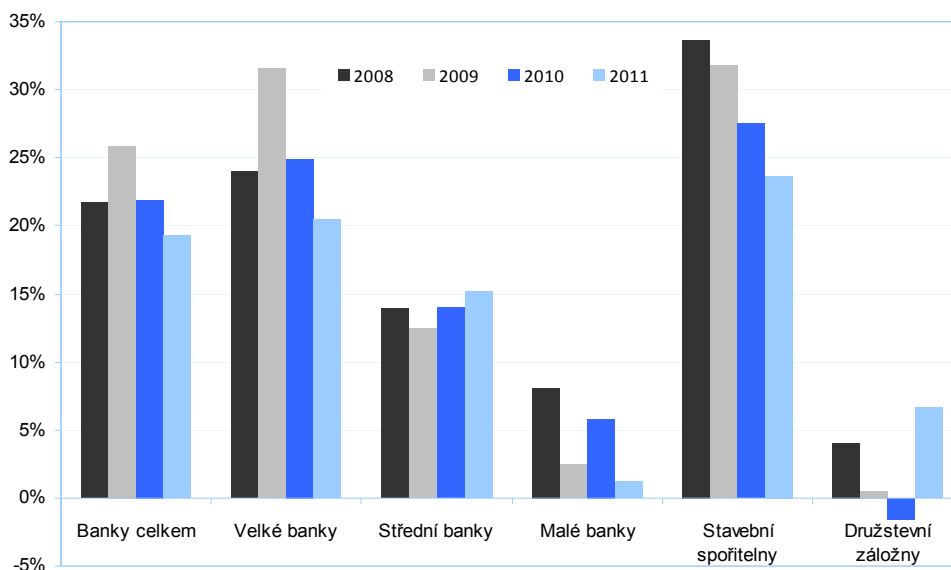
Tabulka 4.4: Vybrané položky výkazu zisku a ztrát bankovního sektoru

Ukazatel (v mld. Kč nebo %)	2008	2009	2010	2011	Meziroční změna
Zisk z finanční a provozní činnosti	138,0	168,4	157,4	162,1	3,0 %
Zisk (ztráta) z pokračujících činností před zdaněním	54,0	70,8	65,6	63,5	-3,2 %
Úrokové výnosy	191,9	174,4	167,0	172,3	3,2 %
Úrokové náklady	93,9	71,2	61,7	62,5	1,3 %
Čisté úrokové výnosy	98,0	103,3	105,3	109,9	4,3 %
Výnosy z poplatků a provizí	46,8	46,8	48,4	50,0	3,4 %
Náklady na poplatky a provize	10,7	10,3	9,9	10,9	10,2 %
Čisté výnosy z poplatků a provizí	36,1	36,4	38,5	39,1	1,6 %
Poměr čistých úrokových výnosů a čistých výnosů z poplatků a provizí	2,71	2,83	2,74	2,81	2,7 %
Podíl čistých úrokových výnosů na zisku z finanční a provozní činnosti	71,0 %	61,3 %	66,9 %	67,8 %	1,3 %
Podíl čistých výnosů z poplatků a provizí na zisku z finanční a provozní činnosti	26,2 %	21,6 %	24,5 %	24,1 %	-1,4 %

Pramen: ČNB

Následující graf (4.3) ilustruje odlišnou úroveň relativní ziskovosti v jednotlivých segmentech sektoru úvěrových institucí, kterým se věnují také další kapitoly této zprávy. Graf srovnává rentabilitu podnikání vzhledem ke kvalitnímu kapitálu Tier 1 a ukazuje, že jednotlivé segmenty dosahují velmi různé úrovně ziskovosti. Navzdory meziročním změnám nelze pozorovat výraznou tendenci ke sbližování těchto hodnot. V relativním vyjádření si bankovní sektor vedl mírně hůře než v předchozích letech. Jedním z vysvětlení může být navyšování Tier 1. Příčiny v případě jednotlivých subjektů se však mohou lišit.

Graf 4.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1

Pramen: ČNB

Odolnost bankovního sektoru opakovaně potvrzují také zátěžové testy, které provedla ČNB na datech z konce roku 2011 v únoru roku 2012. Vyplyvá z nich, že i v případě realizace méně pravděpodobného negativního scénáře by kapitálová vybavenost sektoru zůstala nad regulačním minimem 8 %. Tohoto výsledku je přitom dosaženo i přes velmi konzervativní nastavení scénáře nepříznivého vývoje, který mj. počítá s prohloubením dluhové krize v eurozóně, poklesem ekonomické aktivity zahraničních obchodních partnerů a následnými negativními dopady na úvěrová portfolia bank.

4.1.1. Vývoj úrokových sazeb

Nastavení měnově - politických sazeb ČNB, které následně ovlivňují vývoj tržních úrokových sazeb, se v roce 2011 neměnilo. ČNB ponechala klíčovou 2T repo sazbu na úrovni 0,75 % a měnová politika centrální banky tak udržuje své základní úrokové sazby na historicky nízkých úrovních.

Podobný meziroční vývoj nastavení klíčových úrokových sazeb lze pozorovat i v případě nejvýznamnějších centrálních bank ve světě, které se také podstatně nezměnily. Bank of England ponechala svou základní úrokovou sazbu na úrovni 0,5 % a americký Fed v intervalu 0,0 až 0,25 %. Pouze Evropská centrální banka nejprve svou hlavní sazbu během roku 2011 dvakrát o 0,25 p.b. zvýšila, aby následně přistoupila k jejímu postupnému snížení zpět na hodnotu 1,0 %. Je však třeba zdůraznit, že ve srovnání s těmito centrálními bankami ČNB nepřistoupila k nekonvenčním opatřením jako je např. nákup státních cenných papírů v rámci tzv. kvantitativního uvolňování.

Tabulka 4.5: Úrokové sazby ČNB

(%)	30.6.2009	31.12.2009	30.6.2010	31.12.2010	30.6.2011	31.12.2011
2T repo	1,50	1,00	0,75	0,75	0,75	0,75
Diskontní	0,50	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Lombardní	2,50	2,00	1,75	1,75	1,75	1,75

Pramen: ČNB

Sazba RPSN⁶ z nově poskytnutých úvěrů na spotřebu se stejně jako v předchozím roce meziročně téměř nezměnila. V prosinci 2010 totiž činila 15,7 % a po počátečním nárůstu v lednu 2011 (o 1,2 p.b. meziměsíčně)

⁶ RPSN udává procentní podíl z dlužné částky, který musí klient zaplatit za období jednoho roku nad rámec úmoru dlužné částky, a to v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru. Jedná se o RPSN korunových úvěrů poskytnutých bankami v ČR (nové obchody).

v průběhu roku postupně klesala. V prosinci 2011 pak téměř dosáhla opět hodnoty z prosince roku předchozího. Naopak v případě RPSN na koupi bytových nemovitostí lze konstatovat, že přetrvávající období nízkých úrokových sazeb centrální banky společně se stabilním vývojem finančního sektoru a reálné ekonomiky a konkurencí v poskytování těchto úvěrů přispělo k dalšímu poklesu tržních úrokových sazeb pro koncové klienty. Sazba meziročně klesla o 0,7 p.b. na 4,1 %.

Tabulka 4.6: RPSN korunových úvěrů poskytnutých bankami v ČR

Nové obchody v roce 2011 (%)	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
Na spotřebu	16,9	17,0	16,5	16,1	16,0	15,8	15,9	16,0	16,0	16,2	16,1	15,8
Na koupi byt. nemovitostí	4,8	4,8	4,8	4,7	4,7	4,6	4,5	4,6	4,4	4,3	4,1	4,1

Pramen: ČNB

4.1.2. Vklady a úvěry

Objem bankovních vkladů rostl během roku 2011 o 1,2 p.b. rychleji než v předchozím roce, zvýšil se o 4,5 % a na konci roku 2011 dosáhl 2 914,0 mld. Kč. Objem úvěrů⁷ rostl ještě rychleji než objem vkladů, meziročně o 6 %. I přesto však objem vkladů i nadále výrazně převyšuje částku celkových úvěrů, což je příznivé z hlediska stability financování domácího bankovního sektoru. Jak vyplývá z tabulky 4.7, objem celkově poskytnutých bankovních úvěrů na konci roku dosáhl 2 304,5 mld. Kč.

Tabulka 4.7: Rozdělení korunových vkladů a úvěrů u bank dle sektorového hlediska

K 31.12. sektor	Vklady u bank (mld. Kč)				Příjemci úvěrů (mld. Kč)			
	2010	2011	změna	změna (%)	2010	2011	změna	změna (%)
Domácnosti	1 641,6	1 711,3	69,7	4,2	1 028,2	1 095,2	67,1	6,5
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	632,9	673,1	40,2	6,4	779,7	828,2	48,5	6,2
Vládní instituce	284,6	305,1	20,5	7,2	64,9	64,2	-0,7	-1,1
Finanční instituce	116,6	116,9	0,4	0,3	118,4	117,0	-1,4	-1,2
Nerezidenti	89,1	84,9	-4,3	-4,8	166,9	196,9	30,0	18,0
Neziskové instituce	23,2	22,6	-0,6	-2,7	15,9	2,9	-13,0	-81,6
Celkem	2 788,1	2 914,0	125,8	4,5	2 174,0	2 304,5	130,4	6,0

Pramen: ČNB - ARAD

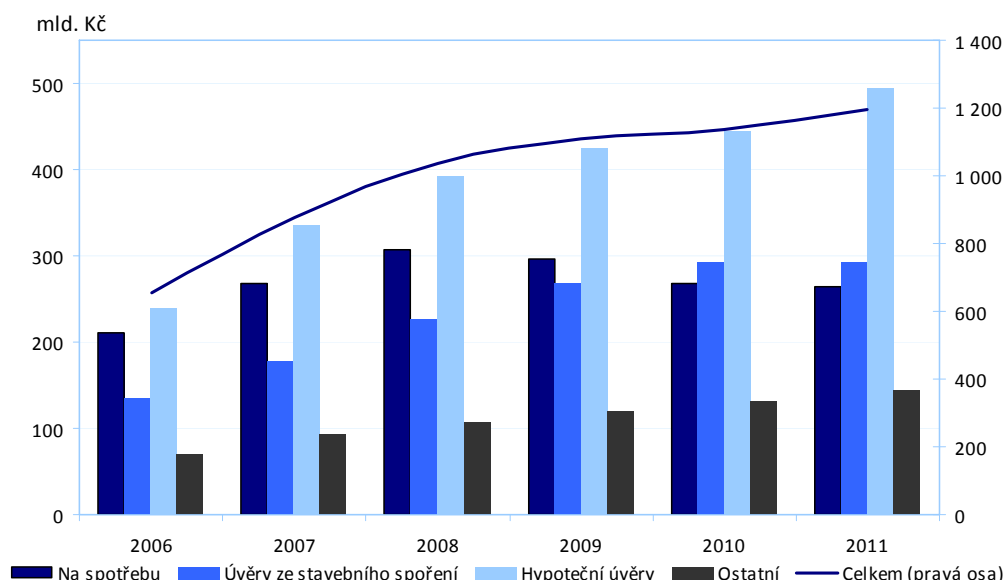
Poznámka: V tabulce jsou uvedeny vklady u bank v korunách i cizích měnách, které jsou následně přepočteny na mld. Kč. Hodnoty se tedy liší od tabulky 2.1, kde jsou uvedena pouze korunová bankovní depozita.

Stejně jako ve dvou předchozích letech byl i v roce 2011 nejvýznamnějším absolutním přispěvatelem k nárůstu depozit sektor domácností, jehož vklady vzrostly téměř o 70 mld. na více než 1 711 mld. Kč. Dalšími významnými klientskými segmenty byly nefinanční podniky a vládní instituce, které dohromady uložily na konci roku 2011 60,7 mld. Kč více než před rokem. Pokud sledujeme změnu struktury vkladů dle výpovědní lhůty, došlo k vyššímu nárůstu vkladů na netermínovaných účtech (nárůst o 6,4 %) než u termínovaných vkladů (nárůst o 1,9 %). Na konci roku 2011 bylo na netermínovaných účtech uloženo 58,9 % všech depozit.

Na oživení úvěrové aktivity, která se projevila nárůstem celkového objemu úvěrů, se podílely oba nejvýznamnější segmenty. Objem celkových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům vzrostl o 48,5 mld. na 828,2 mld. Kč (o 6,2 %). O rok dříve přitom naopak došlo ke stagnaci stavu úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům (pokles stavu o 0,3 %). Úvěry domácnostem rostly podobným tempem jako úvěry podnikům (o 6,5 % na 1 095,2 mld. Kč). Nejvyšší dynamiku růstu vykázal segment nerezidentů. Zvýšení o 30,0 mld. Kč představovalo roční tempo růstu 18,0 %.

⁷ Objemem úvěrů je v následujícím textu míněn objem nesplacených úvěrů, resp. část jistiny, kterou dlužník věřiteli dosud neuhradil. Jistinou úvěru je celkový objem prostředků, které si dlužník půjčil.

Graf 4.4: Celkové zadlužení domácností⁸

Pramen: ČNB - ARAD

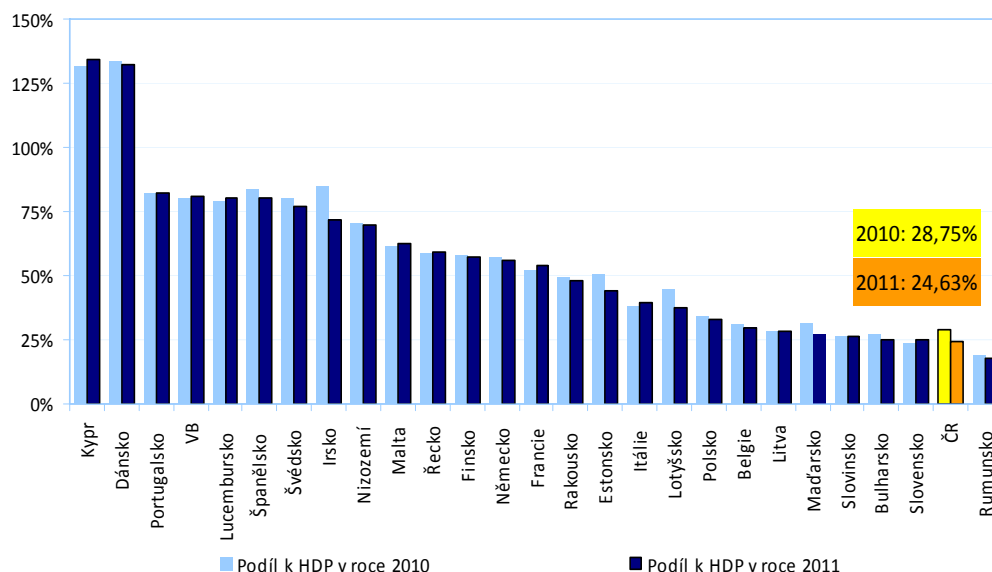
Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí dosáhlo 1 196 mld. Kč. To představuje během roku 2011 nárůst o 5,1 %. Dynamika růstu zadlužení se tak zvýšila o 2,4 p.b. I v roce 2011 se lišil vývoj zadlužení v jednotlivých segmentech. Stav zadlužení na financování spotřeby vykázal mírný pokles (o 1,4 %). Oproti předchozímu období je to však značné zpomalení poklesu, neboť v roce 2010 došlo ke snížení zadlužení na spotřebu o více než 10 %. Naopak zadlužení za účelem investic do bydlení opětovně rostlo podobným tempem jako v předchozím roce (o 6,7 %). Podíl úvěrů na bydlení na celkovém zadlužení tak opětovně vzrostl na téměř 66 % na konci roku 2011. Absolutní nárůst úvěrů na bydlení činil 49,5 mld. Kč, naopak úvěry na spotřebu klesly meziročně o 3,8 mld. Kč.

Graf 4.5 ilustruje, že úroveň zadlužení domácností vztahovaná k velikosti domácí ekonomiky je v ČR ve srovnání se zbytkem EU i nadále relativně nízká (asi 24,6 % HDP).⁹ Podobně jako dříve proto platí, že náklady na obsluhu závazků domácností nejsou obecně faktorem, který by mohl omezovat soukromou spotřebu do té míry, jako tomu může být v zemích s vyšší relativní úrovní zadlužení. Jak je patrné z grafu, nízkou úroveň zadlužení vykazují také další nové členské státy ze střední Evropy. Důvodem může být relativně nedávný přechod těchto ekonomik na tržní hospodářství, kvůli kterému doposud nestačily nakumulovat relativní objemy úvěrů běžných v západní Evropě. Nově pozorovatelným trendem je pokles relativní míry zadlužení domácností v některých zemích, které před rokem 2008 prodělaly rychlý úvěrový růst. Jedná se zejména o Irsko, Lotyšsko a Estonsko a v menším rozsahu také o Španělsko a Maďarsko. Důvodem je nejen pokles objemu úvěrů z důvodů zpřísněných úvěrových podmínek a nižší úvěrové kapacity příjemců úvěrů, ale i růst jmenovatele tohoto relativního ukazatele v souvislosti s hospodářským oživením, zejména v Pobaltí.

⁸ Úvěry poskytnuté stavebními spořitelny v tomto případě představují součet objemu překlenovacích úvěrů a „standardních“ úvěrů ze stavebního spoření.

⁹ Meziroční vývoj tohoto ukazatele má omezenou interpretovatelnost v případě ekonomik s jinou domácí měnou než je euro. V těchto případech totiž existuje riziko meziroční rozkolísanosti hodnot v důsledku fluktuace kursu domácí měny k euru, který je následně využit pro vyjádření závazků domácností v domácích měnách v jednotkách společné evropské měny euro.

Graf 4.5: Srovnání zadlužení domácností v EU

Pramen: ECB, Eurostat

Ve prospěch stabilnějšího splácení závazků domácností v ČR dlouhodobě působí skutečnost, že jsou více než z 99 % denominovány v domácí měně. Na velikost splátek vyjádřenou v CZK tak nepůsobí volatilita měnového kurzu jako v některých jiných zemích geografického regionu střední a východní Evropy. Naopak země s vyšším cizoměnovým zadlužením čelí negativním projevům ve dvou oblastech. Primárně se vyšší volatilita splátek vyjádřených v domácí měně promítá v kolísání objemu soukromé spotřeby a destabilizuje tak domácí agregátní poptávku. Kromě toho pokud polštář spotřebních výdajů neumožní tyto výkyvy pokrýt, může se volatilita měnového kurzu následně projevit v poklesu míry splácení úvěrů a zhoršení kvality bankovních aktiv. Bankovní sektor ČR s nízkou úrovní cizoměnového zadlužení tak má v této oblasti podstatnou výhodu.

Kromě výše uvedeného ale také platí, že podílový ukazatel celkové úrovně zadlužení a agregátního HDP v důsledku své agregátní makroekonomické povahy nedostatečně zohledňuje některá mikroekonomická specifika, jako jsou např. odlišná situace jednotlivých příjmových skupin obyvatelstva nebo regionální rozdíly v zadlužení. Obecně lze říci, že nejzávažnější problémy se splácením hrozí především nejvíce ohroženým skupinám. Mezi ně patří zejména nízkopříjmové domácnosti, které na obsluhu svých závazků musí vynakládat relativně nejvíce ze svých příjmů.

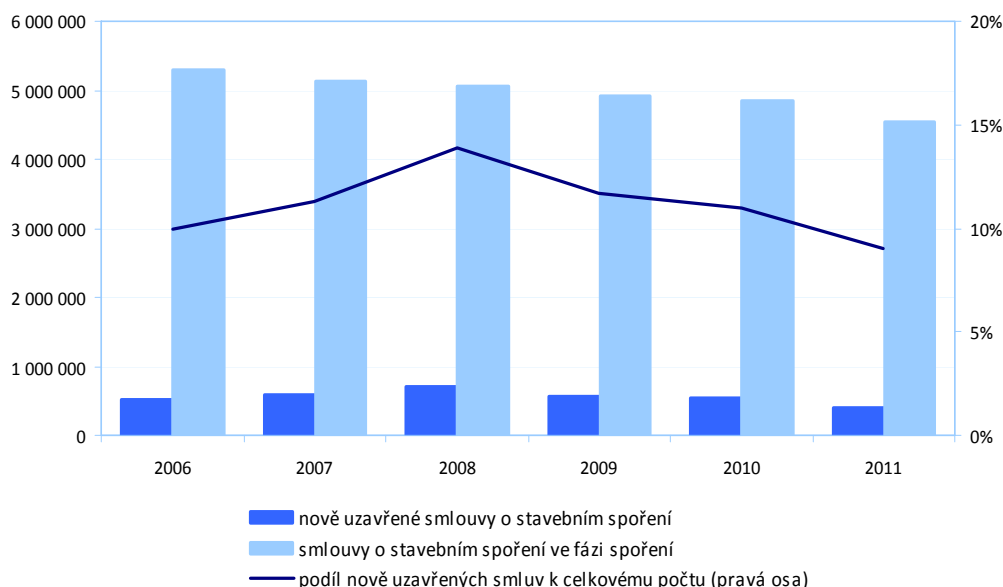
4.1.3. Stavební spořitelny

V roce 2011 došlo u stavebního spoření k několika zásadním úpravám, které ovlivnily tento sektor. Nejvýznamnější změnou bylo snížení maximální výše státní podpory u všech smluv na 2 000 Kč za kalendářní rok. Po sedmiletém období (od roku 2004) byla zrušena dvoukolejnost smluv, kdy část účastníků stavebního spoření měla v případě tzv. staré smlouvy (uzavřené do 31.12.2003) nárok na maximální státní podporu ve výši 4 500 Kč a část účastníků v případě tzv. nové smlouvy (uzavřené od 1.1.2004) na maximální státní podporu ve výši 3 000 Kč. Zavedením nároku na maximální státní podporu ve výši 2 000 Kč na všechny smlouvy došlo k narovnání podmínek mezi oběma skupinami účastníků. Další změnou týkající se stavebního spoření bylo zdanění úrokových příjmů ze stavebního spoření formou 15% srážkové daně. Poslední změna - zdanění státní podpory připsané na účet účastníka v roce 2011 - byla zrušena nálezem Ústavního soudu v dubnu 2011 (zákon publikovaný pod č. 119/2011 Sb.), proto byla částka původně sražené daně ze státní podpory dodatečně v květnu 2011 převedena na účty stavebních spořitelén.

Počet nově uzavřených smluv se v roce 2011 snížil na 410 tis. (meziroční pokles o 23 %), jejich cílová částka dosáhla 145 mld. Kč. Pokles je možné přisoudit výše popsáním opatřením (snižujícím se zhodnocení vkladů ve stavebním spoření) jen částečně - snižování počtu nově uzavíraných smluv je totiž trendem posledních třech let. Průměrná výše cílové částky u fyzických osob činila 346 tis. Kč, a dosáhla tak nejvyšší hodnoty od počátku

existence stavebního spoření v ČR. Počet ukončených smluv byl v roce 2011 vyšší než počet smluv nově uzavřených, což mělo za následek další pokles počtu smluv ve fázi spoření na hodnotu 4,55 mil. Trend úbytku celkového počtu smluv trvá již od roku 2004, kdy se meziroční pokles počtu smluv ve fázi spoření pohyboval v rozmezí 1 - 6 %, přičemž mezi roky 2010 - 2011 tento pokles činil 6,1 %.

Graf 4.6: Počet smluv o stavebním spoření

Pramen: MF

Celkový počet úvěrů¹⁰ se meziročně snížil o 36 tis. na 957 tis. Celkový objem úvěrů ke konci roku 2011 představoval 293,1 mld. Kč, což prakticky znamená stagnaci (meziroční pokles o pouhých 0,1 %). Výsledek kontrastuje s vývojem objemu hypotečních úvěrů domácností, kde došlo k meziročnímu růstu o 9 % (viz tabulka 4.9).

Průměrná výše úvěru dosáhla 517 tis. Kč. Poměr objemu úvěrů a naspořené částky klesl o 0,6 p.b. na úroveň 67,6 %, což znamená, že i v roce 2011 zhruba třetinu přijatých vkladů stavební spořitelny nevyužily v podobě poskytnutých úvěrů, ale umístily ji do jiných aktiv, zejména do dluhopisů.

Tabulka 4.8: Podíl úvěrů k naspořené částce ve stavebním spoření

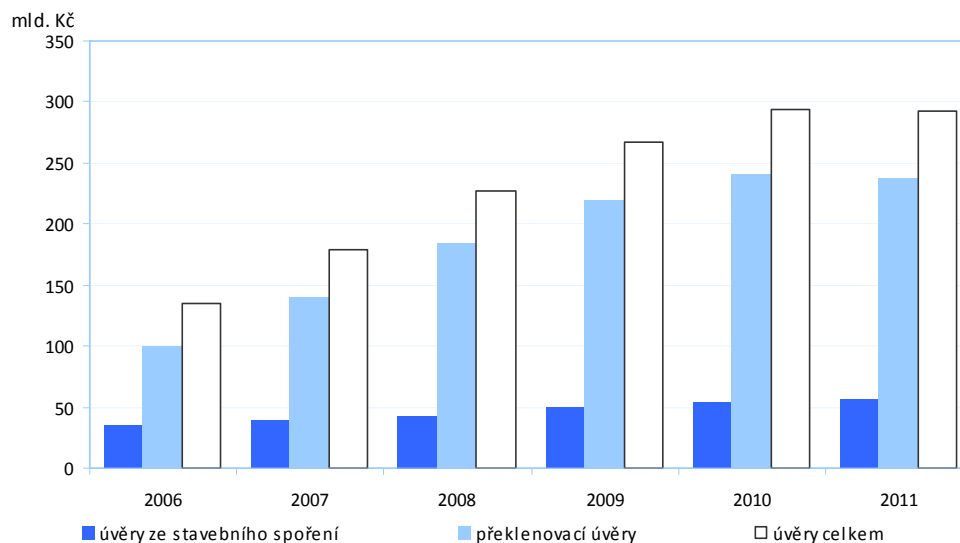
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Podíl úvěry/naspořená částka	37,6 %	46,6 %	56,7 %	64,4 %	68,2 %	67,6 %

Pramen: MF

Pohyby v úvěrování poskytovaném stavebními spořitelny ukazují následující 2 grafy:

¹⁰ Stavební spořitelny poskytují úvěry ze stavebního spoření a překlenovací úvěry. Pojmem „úvěry“ jsou myšleny oba typy úvěrů. Pokud se údaj vztahuje pouze k jednomu typu úvěrů, pak je toto explicitně uvedeno.

Graf 4.7: Vývoj objemu úvěrů v sektoru stavebního spoření

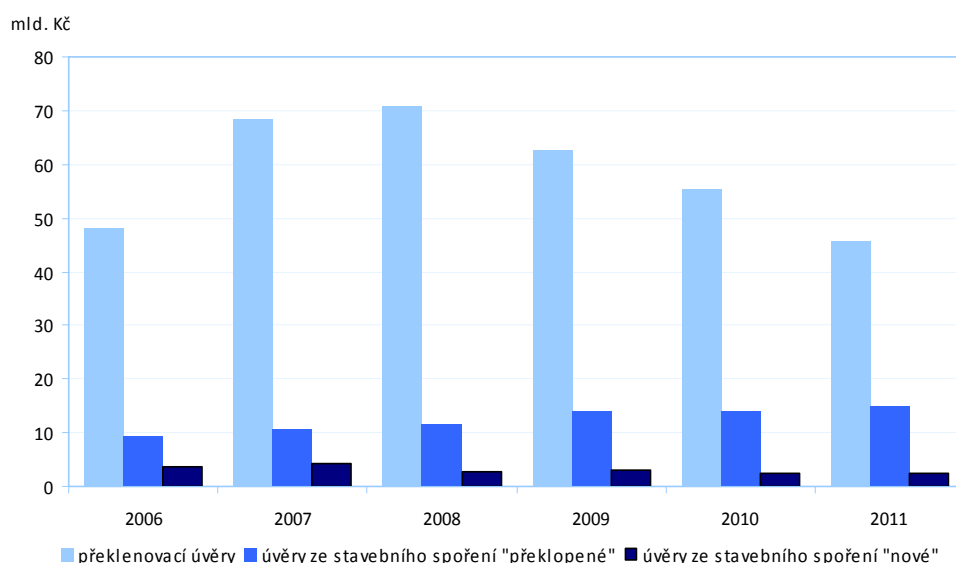

Pramen: MF

Z výše uvedeného grafu (4.7) je patrná změna struktury úvěrů v rámci sektoru stavebního spoření v průběhu let 2006 až 2010 s tím, že docházelo k výraznému poklesu podílu úvěrů ze stavebního spoření na celkovém objemu úvěrů (z 29 % na 18 %). V roce 2011 byl tento trend zvrácen mírným nárůstem podílu úvěrů ze stavebního spoření na 19 % objemu úvěrů (55,8 mld. Kč). Překlenovací úvěry dosáhly 81 % objemu úvěrů (237,3 mld. Kč).

V součtu se objem úvěrů až do roku 2010 zvyšoval (graf 4.7), v roce 2011 došlo ke stagnaci, resp. nepatrnému úbytku (meziroční pokles o 247 mil. Kč, tedy 0,1 %). Důvodem byl meziroční pokles produkce nových překlenovacích úvěrů (meziroční pokles o cca 10 mld. Kč, graf 4.8), které pouze kompenzovaly roční objem splátek. Tento pokles zájmu o úvěry od stavebních spořitelen byl odrazem snížení sazeb u hypotečních úvěrů. Univerzálním bankám se tak nabídkou nižších sazeb podařilo přebírat stavebním spořitelnám část klientů. V roce 2012 v důsledku očekávaného nárůstu sazeb na finančním trhu lze předpokládat, že atraktivita úvěrů stavebních spořitelen opět vzroste.

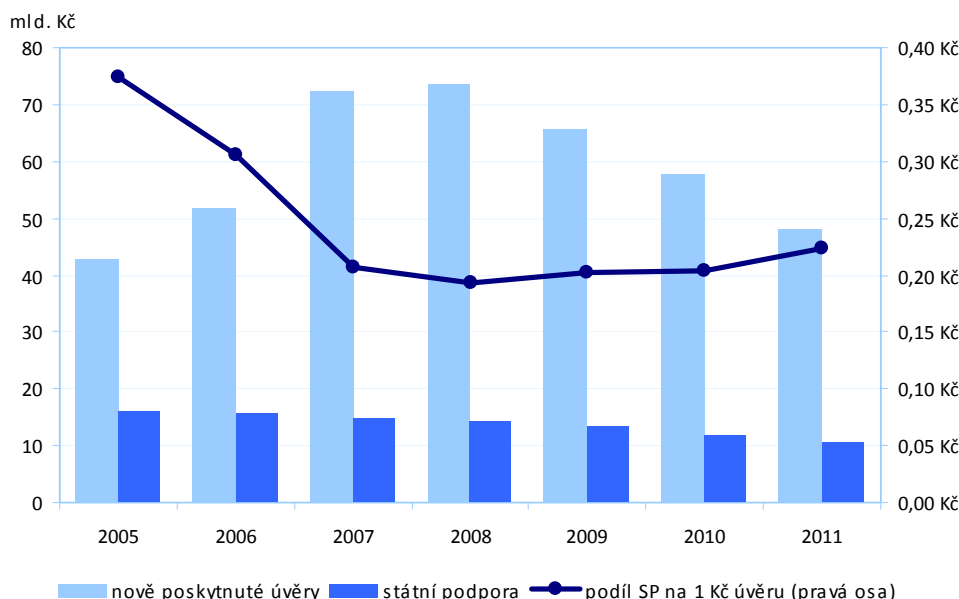
Graf 4.8: Vývoj nových úvěrů v sektoru stavebního spoření

Pramen: MF

Výše vyplacené státní podpory stavebního spoření (graf 4.9) v roce 2011 dosáhla 10,7 mld. Kč. To je o cca 1 mld. Kč méně než v roce 2010. Za dobu existence stavebního spoření stát podpořil stavební spoření částkou 172,5 mld. Kč. Pro další roky je očekáván znatelný pokles roční vyplacené státní podpory na zhruba 5 až 6 mld. Kč, a to v důsledku snížení maximální výše státní podpory pro jednoho účastníka na 2 000 Kč. Vzhledem k tomu, že stát podporuje stavební spoření prostředky ze státního rozpočtu a účelovost je dosud sledována pouze při čerpání úvěrů, je relevantní sledovat i výši příspěvku státu připadající na 1 Kč účelově vázaného výdaje (tedy úvěru) na bytové potřeby generovaného sektorem stavebního spoření. V posledních 5 letech klesl tento ukazatel na úroveň cca 20 haléřů. Od roku 2012 dojde díky již zmíněné změně parametrů státní podpory k poklesu na cca 10 haléřů.

Graf 4.9: Vývoj státní podpory stavebního spoření

Pramen: MF

4.1.4. Hypoteční trh

Objem hypotečních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu na konci roku 2011 dosáhl 659 mld. Kč, jak ukazuje tabulka 4.9. Tempo meziroční změny se v podstatě nezměnilo, představuje oproti roku 2010 nárůst o 9 % (54,3 mld. Kč). Je však třeba zdůraznit, že časová řada je ovlivněna změnou metodiky vykazování.¹¹ To znesnadňuje dlouhodobější analýzu celkového vývoje této časové řady.

Tabulka 4.9: Stav hypotečních úvěrů (HÚ) poskytnutých domácnostem

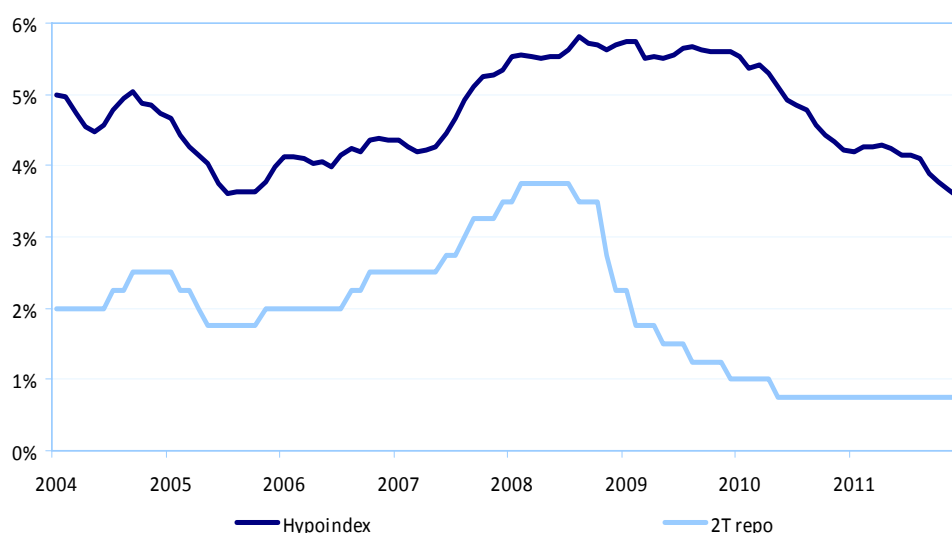
K 31.12.	2008	2009	2010	2011	Meziroční změna	
					abs.	(%)
Počet HÚ celkem (tis.)	406,5	450,8	501,5	572,6	71,1	14,17
Smluvní jistina celkem (mld. Kč)	589,7	663,5	748,3	867,4	119,1	15,91
Objem HÚ (mld. Kč)	397,1	554,4	604,7	659,0	54,3	8,99

Pramen: MMR, ČNB - ARAD

¹¹ Při analýze vývoje stavu hypotečních úvěrů v letech 2008 a 2009 je nutné zohlednit, že v rámci statistik ČNB došlo ke změně klasifikace v tom smyslu, že nově jsou do této množiny zařazovány všechny úvěry zajištěné alespoň z 50 %, namísto dřívější podmínky 100% zajištění. Tato změna se týkala hypotečních úvěrů na bytové i nebytové nemovitosti. Skoková změna v hodnotách tedy byla způsobena primárně touto administrativní úpravou. S tím souvisí i změna objemu překlenovacích úvěrů vykazovaných v rámci statistik ČNB (netýká se dat vykazovaných MF). Část překlenovacích úvěrů totiž není zajištěna ze 100 %, a tedy byla z hlediska této statistiky ČNB vedena dříve jako překlenovací úvěry, a nyní je evidována jako hypoteční úvěry. Ve skutečnosti se však jedná stále o tentýž překlenovací úvěr poskytnutý stavební spořitelnou.

Odhadovat budoucí vývoj objemu hypotečních úvěrů poskytnutých obyvatelstvu není snadné. Obecně však lze říci, že přetrvávající relativně nízká míra zadlužení českých domácností může být v delším horizontu jedním z faktorů, které budou umožňovat další růst hypotečního trhu. Mezi faktory působící v kratším horizontu pak bezesporu bude patřit tempo hospodářského růstu, které souvisí zejména s poptávkou po úvěrech a vývojem na finančních trzích. Svou dočasnou roli může sehrát i efekt realizace odložené poptávky v důsledku předchozí hospodářské a finanční nejistoty nebo očekávání dalšího poklesu cen nemovitostí. Příznivě v posledních dvou letech působila klesající cena hypoték, kterou lze sledovat např. pomocí sazby Hypoindexu. Stejně jako před rokem lze říci, že pro další vývoj bude významné, zda dojde k růstu úrokových sazeb z úvěrů. Vývoj poptávky po hypotečních úvěrech může být dále ovlivněn mj. cenovými očekáváními. Celkový výsledek zůstává nejistý, neboť tyto faktory mohou působit protichůdně. Vlivy, které by mohly vést k růstu poptávky - např. hospodářské oživení - totiž současně nepřímě podporují nárůst úrokových sazeb hypotečních úvěrů, a tím působí proti růstu cen nemovitostí. Růst ekonomiky a mezd se totiž sice může projevit v růstu poptávky po nemovitostech, současně ale inflační tlaky vedou k růstu nominálních sazeb, nebo nutí centrální banku zvyšovat své vlastní úrokové sazby. Následně rostou úrokové náklady a klesá atraktivita hypoték, což může mít negativní dopad na poptávku.

Graf 4.10: Vývoj vybraných úrokových sazeb¹²

Pramen: Fincentrum, ČNB

I v roce 2011 pokračoval trend poklesu sazeb českého hypotečního trhu vykazovaných pomocí Hypoindexu. Ten v průběhu roku klesl o 0,7 p.b. na hodnotu 3,56 % na konci období. Během roku 2010 však pokles činil dokonce 1,4 p.b. Ve srovnání s předchozím rokem tak lze pozorovat zpomalování dynamiky poklesu s tím, jak se sazby hypotečního trhu stále více přibližují úrokovým sazbám měnové politiky. Dochází tak k poklesu rozpětí sazby Hypoindexu a 2T repo sazby z maximálních hodnot 4,6 % na konci roku 2009 na 2,8 % o dva roky později. S jistým zpožděním tak Hypoindex reaguje na snižování základní úrokové sazby ČNB, které začalo již v roce 2008 v souvislosti s finanční krizí ve světě. Hodnota tohoto rozpětí dosáhla na konci roku 2011 nejnižší úrovně od října 2008, nicméně tehdy byly měnově politické sazby podstatně vyšší. Dochází tedy ke zvyšování dostupnosti hypotečních úvěrů, pokud jde o míru jejich úročení. Mezi příčiny dosavadního poklesu sazby Hypoindexu i nadále patří konkurence mezi poskytovateli úvěrů, která tlačila sazby z hypoték níže, obliba smluv s pohyblivou sazbou, a samozřejmě také levnější zdroje v důsledku měnové politiky. Pohled na příčiny poklesu však naznačuje na omezený potenciál pokračování tohoto trendu s tím, jak se sazby z hypoték přibližují historicky rekordně nízkým sazbám centrální banky.

¹² Ukazatel FINCENTRUM HYPOINDEX je vážená průměrná úroková sazba, za kterou jsou poskytovány v daném kalendářním měsíci nové hypoteční úvěry pro fyzické osoby. Vývoj této úrokové sazby v čase zachycuje graf.

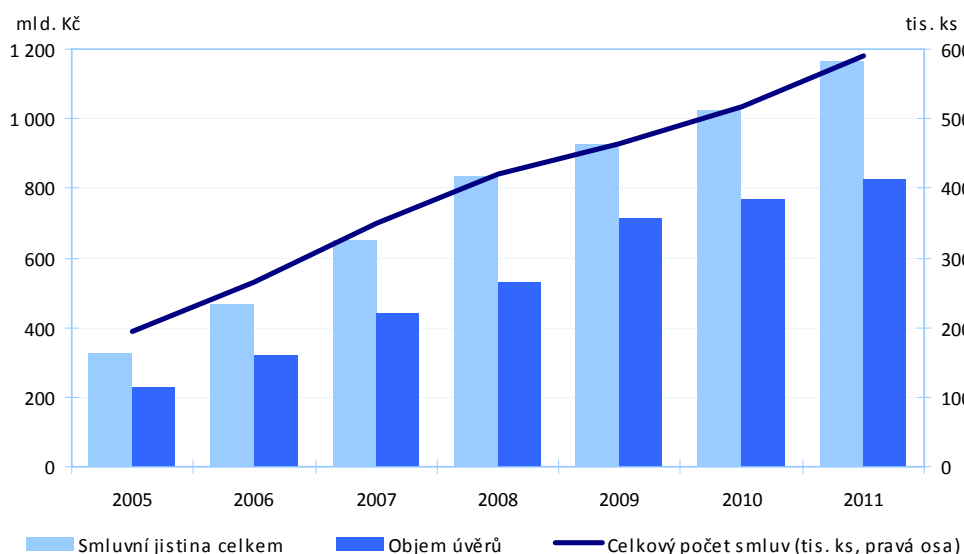
Tabulka 4.10: Stav hypotečních úvěrů (HÚ) dle hlavních skupin příjemců

K 31.12.		2009	2010	2011	Meziroční změna	
					abs.	(%)
Občané ¹³	celkem (v tis. ks)	450,8	501,5	572,6	71,1	14,17
	smluvní jistina celkem (mld. Kč)	663,5	748,3	867,4	119,1	15,91
Podnikatelské subjekty	celkem (v tis. ks)	12,8	14,1	15,7	1,6	11,52
	smluvní jistina celkem (mld. Kč)	254,5	265,4	287,4	22,0	8,29
Municipality	celkem (v tis. ks)	0,9	0,9	0,9	0,0	1,08
	smluvní jistina celkem (mld. Kč)	9,0	9,2	9,3	0,1	1,23
Celkem	celkem (v tis. ks)	464,5	516,6	589,3	72,7	14,10
	smluvní jistina celkem (mld. Kč)	927,0	1022,9	1164,1	141,2	13,80
	objem HÚ (mld. Kč)	634,7	682,7	710,1	27,4	4,00

Pramen: MMR, ČNB - ARAD

Tabulka 4.10 uvádí přehled hypotečních úvěrů podle jednotlivých hlavních skupin jejich příjemců. Celkový počet smluv hypotečních úvěrů vzrostl o více než 70 tis., což představuje zvýšení meziroční dynamiky asi o 40 % ve srovnání s vývojem v předchozím období. Lze tak pozorovat opětovné zrychlení nárůstu celkového počtu hypoték. K nárůstu celkové smluvní jistiny o 141,2 mld. Kč přispěl z více než čtyř pětina sektor občanů, a to o 119,1 mld. Kč. Na podnikatelské subjekty připadlo 22 mld. Kč nárůstu jistiny. V případě podnikatelských subjektů rostl počet smluv rychleji než celkový objem poskytnutých úvěrů - jistina připadající na jednu smlouvu tedy klesala. V případě domácností byl vývoj opačný - poskytované hypotéky v průměru dosahovaly vyšších částek než v roce 2010. Celkový vykázaný objem hypotečních úvěrů však kvůli vyšší míře splácení vzrostl jen o 27,4 mld. Kč (o 4 %).

Graf 4.11: Souhrnné ukazatele hypotečního trhu

Pramen: MMR, ČNB - ARAD

Vývoj celkových ukazatelů hypotečního trhu ilustruje graf 4.11. Údaje o celkovém počtu smluv a smluvních jistinách v tomto grafu zahrnují nejen domácnosti, ale i podnikatelské subjekty a municipality. Objem úvěrů pak zahrnuje hypoteční úvěry na bytové i nebytové nemovitosti. Změnu tohoto ukazatele proto nelze automaticky interpretovat jako nárůst úvěrování ze strany bank, resp. zvýšení jejich ochoty poskytovat úvěry. Zvýšení tohoto ukazatele totiž nemusí být způsobeno jen poskytováním nových úvěrů, ale může se také jednat o důsledek zhoršení schopnosti dlužníků splácet své závazky. Naopak zlepšení schopnosti domácností splácet úvěry samo o sobě vede k poklesu tohoto ukazatele, neboť znamená snížení objemu úvěrů.

¹³ Vymezení jednotlivých skupin příjemců vyplývá z statistiky publikované MMR.

4.1.5. Družstevní záložny

Družstevní záložny navzdory růstu v průběhu sledovaného období představovaly i na konci roku 2011 kvantitativně jeden z nejméně významných segmentů českého finančního trhu. Počet členů družstevních záložen vzrostl o více než 10 tis. na celkových téměř 45 tis., což představuje meziroční tempo růstu přes 30 %. Celková rozvaha sektoru rostla ještě rychleji, o 42 %, na 28,3 mld. Kč. Družstevním záložnám se totiž dařilo zvyšovat objem vkladů od klientů, který vzrostl meziročně o více než 41 %. Růst vkladů lze celkově připsat zejména důraznější úrokové politice sektoru družstevních záložen.

Úrokové náklady na celkové závazky (na nichž mají vklady dominantní podíl) totiž v případě družstevních záložen v roce 2011 činily asi 2,8 %, zatímco v případě bankovního sektoru to bylo jen 1,5 %. Ještě rychleji než vklady rostly úvěry, a to o 53 % na více než 19 mld. Kč. V souvislosti s tímto dramatickým růstem je třeba věnovat pozornost ukazateli kvality úvěrů, který se v rámci sektoru jako celku opětovně meziročně zhoršil, když se podíl pohledávek za klienty v selhání přiblížil na konci roku 2011 hodnotě 16 %. Před dvěma lety přitom tento ukazatel dosahoval jen 6 %. Srovnání kvality úvěrů s bankovním sektorem ukazuje na značné rozdíly. Jednak je stav kvality úvěrů podstatně méně příznivý v případě družstevních záložen, ve kterých podíl úvěrů v selhání v bankovním sektoru nedosahoval na konci roku 2011 ani 6 %. Současně je rozdíl v dynamice vývoje, podíl nesplacených úvěrů v bankovním sektoru má tendenci v posledních měsících opětovně klesat, kdežto v případě družstevních záložen rychle roste.

Tabulka 4.11: Základní ukazatele sektoru družstevních záložen

K 31.12.	2009	2010	2011
Počet členů družstevních záložen	47 952	34 003 ¹⁴	44 696
Aktiva celkem (mil. Kč)	17 649,1	19 890,3	28 297,3
Pohledávky za klienty (mil. Kč)	8 778,2	12 569,3	19 293,7
Závazky vůči klientům (mil. Kč)	15 673,4	17 668,3	25 061,3
Podíl pohledávek za klienty v selhání (v %)	6,14	11,47	15,89

Pramen: ČNB

Počet družstevních záložen se během roku 2011 nezměnil. V první polovině roku 2012 však ČNB rozhodla o odepnutí povolení družstevní záložně Unibon.

Hospodářský výsledek po zdanění v sektoru spořitelních a úvěrních družstev zaznamenal oproti předchozímu období zlepšení cca o 161 mil. Kč. Namísto ztráty 39 mil. Kč v roce 2010 vygeneroval sektor v roce 2011 dosud auditem nepotvrzený zisk 122 mil. Kč. Lépe vypovídající relativní ukazatel ziskovosti kapitálu družstevních záložen naznačuje nižší efektivitu využití kapitálu v rámci tohoto odvětví (viz graf 4.3).

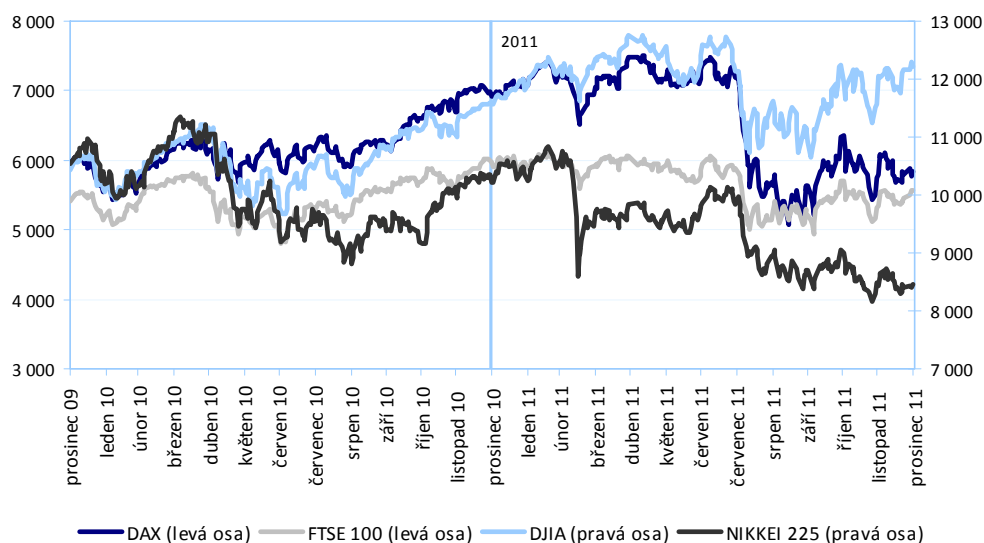
4.2. Kapitálový trh

Dění na kapitálových trzích ovlivňovala v roce 2011 zejména evropská dluhová krize, která se z Řecka rozšířila i do některých dalších periferních zemí eurozóny. Největší vliv na prohloubení nejistoty ohledně budoucího ekonomického vývoje, a tedy i na vývoj akciových trhů, mělo přenesení dluhových problémů do Itálie a Španělska. Evropské představitelé se pokoušeli na prohlubující se problémy reagovat rekordním množstvím summitů. Akciové trhy často na jejich konání reagovaly pozitivně, nicméně tento optimismus nikdy nevydržel příliš dlouho. Na hlavních světových akciových trzích byla stále přítomna výrazná volatilita. Oproti předchozím rokům ovšem došlo k odlišnému vývoji níže uvedených nejvýznamnějších světových indexů, kdy hlavní evropské akciové trhy zaznamenaly relativně odlišný vývoj než americký Dow Jones Industrial Average (DJIA) a japonský NIKKEI 225. Nižší pokles britského FTSE 100 oproti německému DAX do jisté míry ovlivnila Bank of England využitím kvantitativního uvolňování. Jednou z hlavních příčin červencového poklesu DJIA byla nejistota ohledně navýšení již téměř dosaženého zákonem stanoveného stropu pro státní dluh USA, spolu se snížením úvěrového ratingu USA jednou z ratingových agentur. Tento krok prohloubil nejistotu na finančních trzích a po

¹⁴ Mezi lety 2009 a 2010 měla na pokles ukazatelů jako je např. počet klientů, neboli členů družstevních záložen, vliv skutečnost, že jeden z nejvýznamnějších subjektů - Fio družstevní záložna - ukončil činnost, a jeho dosavadní aktivity se přesunuly pod rámec bankovní licence.

celém světě vyvolal vlnu výprodejů akcií. Hlavním důvodem poklesu japonského akciového indexu bylo březnové zemětřesení a jeho rozsáhlé důsledky.

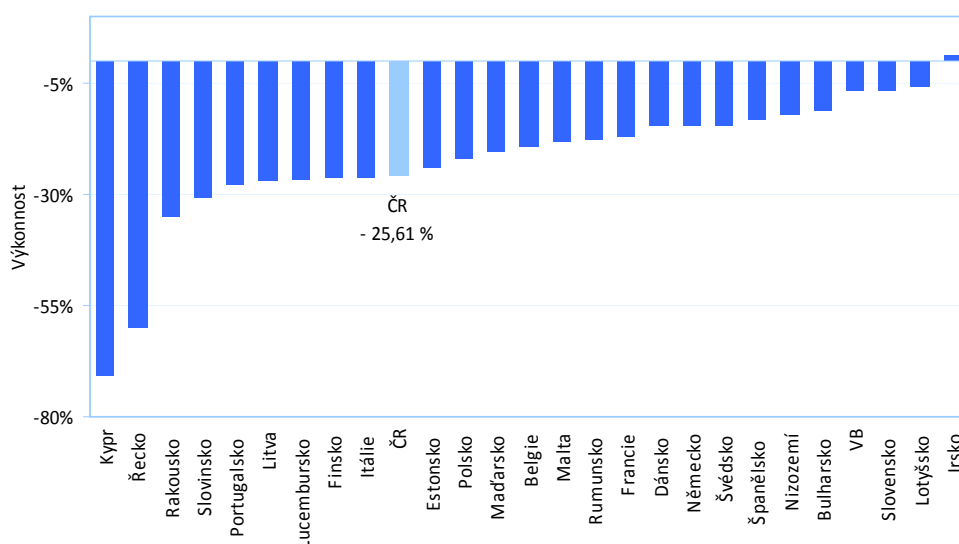
Graf 4.12: Vývoj hlavních světových indexů v letech 2010 a 2011

Pramen: organizátoři trhu

V rámci EU se stal jediným ziskovým indexem irský ISEQ, který si připsal 0,8 %. Naopak nejvyšší propad zaznamenaly akciové indexy v Řecku a na Kypru. V obou případech byla hlavním důvodem hrozba řeckého státního bankrotu, neboť kyperské banky mají ve svých rozvahách velké množství řeckých dluhopisů. Obecně se dá říci, že se evropské akciové indexy vyvíjely v souladu s výhledem dané ekonomiky a angažovaností tamních bank vůči dluhopisům problémových států. V rámci hlavních burz zemí EU se BCPP výkonností svého indexu řadí do horší poloviny za regionální akciové indexy v Polsku či Maďarsku. V mezinárodním srovnání ovšem stále zůstává velmi příznivý dividendový výnos indexu PX, který v roce 2011 činil 5,6 %.¹⁵

Graf 4.13: Výkonnost významných indexů burz členských států EU v roce 2011¹⁶

Pramen: FESE

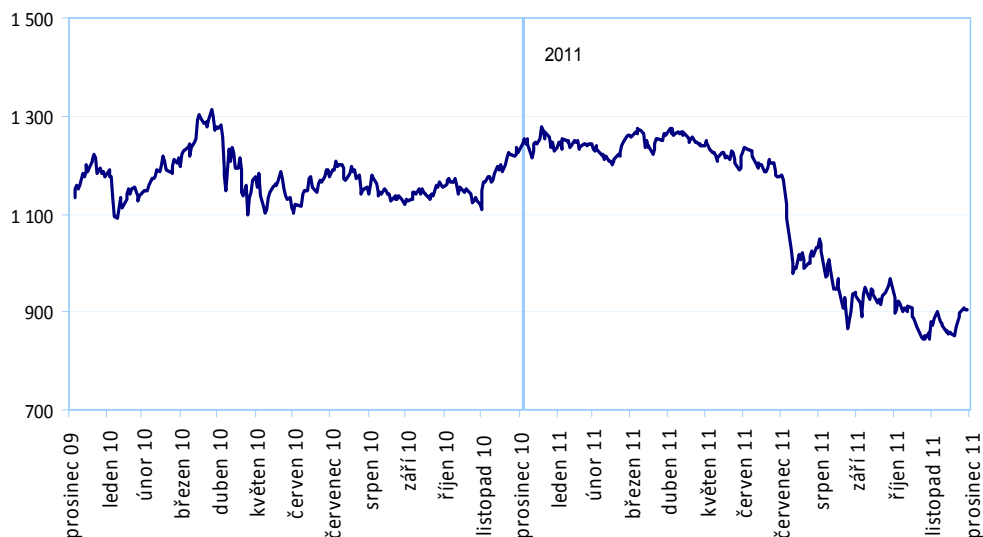
¹⁵ Dividendový výnos = (dividenda na akcii / tržní cena akcie); dividendový výnos S&P 500 a DAX 30 v roce 2011 činil 2,7 %, resp. 4,2 %.

¹⁶ Belgie-BEL 20, Česká republika-PX, Dánsko-OMXC 20, Estonsko-OMXT, Finsko-OMXH 25, Francie-CAC 40, Irsko-ISEQ®20, Itálie-MIB, Kypr-FITSE/CySE 20, Litva-OMXV, Lotyšsko-OMXR, Lucembursko-LuxX, Maďarsko-BUX, Malta-MSE, Německo-DAX, Nizozemí-AEX, Polsko-WIG 20, Portugalsko-PSI 20, Rakousko-ATX, Řecko-FITSE/ATHEX 20, Slovensko-SAX, Slovinsko-SBI 20, Španělsko-IBEX-35, Švédsko-OMXS 30, Velká Británie-FTSE 100. Do grafu nejsou zahrnuty burzy Rumunska a Bulharska.

4.2.1. Regulované trhy

Hlavní index PX se v průběhu roku pohyboval v rozmezí 843 až 1 275 bodů. Do července roku 2011 držel své pozice, poté ovšem na základě prohlubující se nejistoty v důsledku dluhové krize začal klesat. Tento trend do konce roku nezvrátil, a za celý rok 2011 zaznamenal pokles o 25,61 %. K nejsilnějšímu meziměsíčnímu poklesu indexu PX došlo v srpnu, kdy index klesl o více než 10 %.

Graf 4.14: Vývoj indexu PX v letech 2010 a 2011

Pramen: BCPP

Z následující tabulky je patrné, že index PX vykázal první meziroční propad od odeznění nedávné finanční krize a přiblížil se úrovni z konce roku 2008.

Tabulka 4.12: Vývoj indexu PX

		2006	2007	2008	2009	2010	2011
PX	k 31.12.	1 588,9	1 815,1	858,2	1 117,3	1 224,8	911,1
	změna (%)	7,87	14,24	-52,72	30,19	9,62	-25,61

Pramen: BCPP

Z titulů na pražské burze v roce 2011 nejvíce posílil Philip Morris ČR, který si meziročně připsal 22,9 %. Na podobné úrovni se koncem roku 2011 v porovnání se závěrem roku 2010 pohyboval operátor Telefonica O2 ČR i ČEZ. Oba tituly posílily o 0,4 %. ČEZ se stal zároveň již tradičně nejvíce obchodovaným titulem na pražské burze. Naopak nejvýraznější pokles zaznamenaly akcie mediální společnosti CETV, které odepsaly 67 % své hodnoty. Druhým nejvíce ztrátovým titulem byly akcie rakouské Erste Bank. Z nových titulů se relativně lépe vedlo Fortuně, která ztratila 11,5 % hodnoty, akcie KIT Digital klesly o 45,4 %. Ze sektorů se v roce 2011 nejhůře dařilo finančnímu sektoru, přesto jeho báze v indexu PX posílila na téměř 47 %. V seznamu titulů nejsou uvedeny akcie těžbařské společnosti NWR. Ta v první polovině roku 2011 dokončila proces reinkorporace do Velké Británie a zahájila obchodování na londýnské burze. V průběhu roku tak byly obchodovány dvě různé emise této společnosti, a proto nemá smysl meziroční porovnání uvádět.

Tabulka 4.13: Vývoj jednotlivých titulů indexu PX

Mil. Kč	Objem obchodů	Tržní kapitalizace	Kurz akcie k 30.12.2010	Kurz akcie k 30.12.2011	Změna %
ČEZ	142 207	422 860	783	786	0,38
KOMERČNÍ BANKA	85 127	135 596	4 435	3 330	-24,92
ERSTE GROUP BANK	48 086	126 573	890	347	-61,01
TELEFÓNICA O2	34 012	123 393	382	383	0,42
VIG	2 094	102 387	996	800	-19,66
UNIPETROL	7 498	31 008	197	171	-13,20
PHILIP MORRIS CR	4 595	24 074	10 240	12 580	22,85
KITD	1 213	7 571	308	168	-45,37
CETV	7 589	7 274	385	128	-66,72
FORTUNA	2 418	4 771	104	92	-11,52
ORCO	951	1 457	183	85	-53,43
AAA	195	1 212	22	18	-18,54

Pramen: BCPP

Aktivita investorů na pražské burze meziročně vrostla o 8,6 %. Objem obchodů s akciemi v roce 2011 zaznamenal pokles o 4,8 %, přičemž se pohyboval na 44 % úrovni z konce roku 2008. Naopak objemy obchodů s dluhopisy meziročně vzrostly o 18,5 %. V rámci pražské burzy tak již třetí rok po sobě převažují obchody s dluhopisy, z nichž jsou nejvíce obchodovány státní dluhopisy.

Tabulka 4.14: Objem obchodů

Roční (mld. Kč)		2008	2009	2010	2011	Meziroční změna (%)
BCPP	akcie a podílové listy	852,0	463,9	389,9	371,0	-4,84
	dluhopisy	643,2	585,7	529,9	628,0	18,51
	futures	0,6	0,2	0,2	0,2	2,65
	deriváty	0,5	0,3	0,2	1,1	538,82
	certifikáty a warranty	0,5	0,3	0,2	1,1	538,82
	celkem	1,1	0,5	0,4	1,3	256,55
celkem		1 496,2	1 050,0	920,1	1 000,3	8,71
RM-S		8,0	10,5	9,2	8,9	-2,95
Celkem		1 504,3	1 060,5	929,3	1 009,2	8,60

Pramen: BCPP, RM-S

Celkový počet titulů obchodovaných na burze v roce 2011 vzrostl. Tento nárůst byl ovšem způsoben silným nárůstem obchodovaných warrantů, jejichž objem obchodů je v rámci burzy marginální. BCPP se nepodařilo na trh uvést nové emise akcií. V červenci naopak bylo pozastaveno obchodování s akciemi developerské společnosti ECM. Ve výrazném poklesu dále pokračoval počet registrovaných emisí dluhopisů.

Tabulka 4.15: Počty registrovaných emisí¹⁷

K 31.12.		2007	2008	2009	2010	2011
Akcie	hlavní trh	21	17	13	15	14
	vedlejší trh	-	-	-	-	-
	volný trh	11	11	12	12	12
	celkem	32	28	25	27	26
Dluhopisy	hlavní trh	41	38	36	33	27
	vedlejší trh	-	-	-	-	-
	volný trh	91	83	80	73	68
	celkem	132	121	116	106	95
Deriváty a ostatní produkty	futures	6	6	6	6	6
	investiční certifikáty	39	46	65	42	44
	warranty	2	2	2	2	24
	celkem	47	54	73	50	74
Celkem		211	203	214	183	195

Pramen: BCPP

4.2.2. Energetická burza

Power Exchange Central Europe, neboli dříve Pražská energetická burza, která slouží k obchodování zejména derivátových kontraktů, zaznamenala růst objemu obchodů o 13 % na 1,3 mld. EUR. Objemově tedy energetická burza jako taková hraje spíše minoritní roli. Stejně jako v předešlých letech hrály klíčovou úlohu kontrakty typu futures. Na dosud marginálním spotovém trhu došlo k výraznému propadu objemu obchodů, a to o 56 %. Pokles obchodovaných produktů z roku 2011 je v kontrastu s teritoriální expanzí energetické burzy do Maďarska v roce 2010.

Tabulka 4.16: Hlavní ukazatele obchodování na EBP

Ukazatel	Trh	2010	2011	Změna	
				abs.	(%)
Objem obchodů (mil. EUR)	futures	1 171,0	1 327,4	156,4	13,36
	spot	3,9	1,7	-2,2	-55,95
	celkem	1 174,9	1 329,1	154,2	13,13
Počet produktů (na konci období)	futures	98,0	90,0	-8,0	-8,16

Pramen: EBP

4.2.3. Obchodníci s cennými papíry

Role subjektů v sektoru OCP zůstaly i v roce 2011 jasně rozděleny. Bankovní OCP dokonce výrazně zvýšili svoji dominanci v objemech obchodů na vlastní účet. Stále mají převahu také v jiných než obhospodařovatelských obchodech, nicméně v této oblasti došlo v případě bankovních OCP k výraznému poklesu objemu uzavřených obchodů s CP. Oproti tomu nebankovní OCP v roce 2011 navýšili objem uzavřených obhospodařovatelských obchodů. Nebankovní OCP spolu s investičními společnostmi se tak stále soustřeďují na správu aktiv svých klientů. Ovšem i zde dokázali bankovní OCP navýšit svůj tržní podíl, a stali se tak jediným druhem subjektů, který dokázal navýšit objem zákaznického majetku. Prohloubení nejistoty na finančních trzích v průběhu roku 2011 vedlo společně s působením metodických změn k obecnému poklesu ukazatele zákazníků v sektoru.

¹⁷ K 1.7.2007 došlo ke sloučení hlavního a vedlejšího trhu.

Tabulka 4.17: Vybrané ukazatele sektoru domácích OCP v roce 2011¹⁸

K 31.12. (bez derivátů, mld. Kč)	2011			Meziroční změna (%)		
	bankovní OCP	nebankovní OCP	investiční společnosti ¹⁹	bankovní OCP	nebankovní OCP	investiční společnosti ²⁰
Celkový počet domácích OCP	12	23	6	0	-1	0
Objem uzavřených obchodů s CP ²⁰	39 697,4	2 681,0	44,1	4,7	-1,9	-53,9
z toho obhospodařovatelské	101,1	708,4	27,3	34,6	7,7	-68,3
jiné než obhospodařovatelské	4 336,2	1 370,1	16,8	-47,9	18,0	73,9
na vlastní účet OCP	35 260,2	602,5	0	19,4	-34,2	0
Objem obhospodařovaných prostředků	54,7	413,2	110,3	14,8	-3,3	2,6
Objem zákaznického majetku	1 849,6	468,6	108,5	17,5	-3,5	-47,2
Počet zákazníků (dle smluv, tis.)	723,1	136,6	0,1	-0,7	-10,8	-94,8

Pramen: ČNB

Správa aktiv

Objem spravovaného majetku v roce 2011 se mírně snížil, a to o 0,4 % na konečných 793,3 mld. Kč. Koncentrace na trhu správy aktiv v roce 2011 poklesla. Tři největší společnosti zaznamenaly pokles spravovaného majetku, a jejich tržní podíl se tak snížil o 1,5 p.b. na 61,4 %. Oproti tomu tři nejmenší společnosti, jak ukazuje následující tabulka, vykázaly největší nárůst spravovaného majetku.

Tabulka 4.18: Finanční skupiny dle objemu spravovaného majetku

K 31.12. (mld. Kč)	Objem spravovaného majetku		
	2010	2011	změna (%)
Generali PPF Asset Management	202,9	201,3	-0,77
Česká spořitelna	151,6	148,8	-1,89
ČSOB investiční společnost	146,8	137,2	-6,56
ING Investment Management (C.R.), a.s.	99,6	100,6	1,05
Investiční kapitálová společnost KB	82,4	79,6	-3,42
AXA investiční společnost	49,0	50,1	2,18
UniCredit Bank + Pioneer Investments	17,3	16,8	-2,94
Conseq Investment Management	13,6	15,0	10,22
Raiffeisenbank	9,9	11,2	13,72
AMISTA investiční společnost	8,2	13,5	64,64
Ostatní	15,1	19,2	27,33
Celkem	796,4	793,3	-0,39

Pramen: AKAT

Investiční zprostředkovatelé

V roce 2011 zaznamenal počet investičních zprostředkovatelů po dvou letech poklesu nárůst o 1 008 subjektů. Ke konci roku jich v ČR působilo 10 072. Velký pokles v roce 2009 o 3 738 byl důsledkem novely zákona o podnikání na kapitálovém trhu, v rámci níž se z investičních zprostředkovatelů 2. stupně stali vázaní zástupci. Tito vázaní zástupci již nejsou vedeni v registru investičních zprostředkovatelů, ale v samostatném registru. Jejich počet od účinnosti zmíněné novely průběžně narůstá. Ke konci roku 2011 jich ČNB registrovala 14 729, což je o 3 479 více než na konci roku 2010.

¹⁸ Vzhledem k tomu, že hodnota derivátových kontraktů je k dispozici pouze v hodnotě podkladového aktiva, nejsou v tabulce zahrnuty.

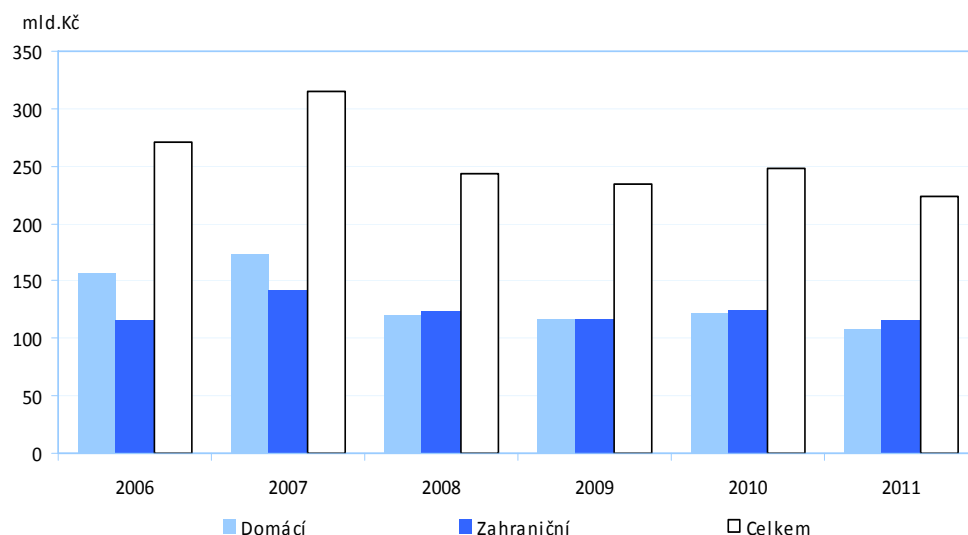
¹⁹ Investiční společnosti s činností obhospodařování majetku zákazníka.

²⁰ Veškeré uzavřené obchody (koupě a prodeje) na BCPP, RM-S, zahraničních trzích a přímé obchody; kumulovaně za akcie, podílové listy a dluhopisy; na vlastní účet a na účet klienta; bez derivátových obchodů.

4.2.4. Kolektivní investování

Návrat nejistoty na finanční trhy se negativně projevil i v sektoru kolektivního investování. V roce 2011 objem prostředků investovaných v OPF meziročně poklesl o 9,46 %, resp. o 23,4 mld. Kč. Na konci roku 2011 bylo v OPF investováno 224,1 mld. Kč. Rok 2011 znamenal potvrzení dlouhodobého trendu, zahraniční fondy stále přitahují větší objem prostředků, a drží tak již třetím rokem větší objem majetku (115,8 mld. Kč) než domácí OPF (108,2 mld. Kč). Zahraniční fondy v roce 2011 navíc zaznamenaly nižší meziroční pokles majetku (o 9,3 mld. Kč) než domácí fondy (o 14,1 mld. Kč).

Graf 4.15: Vývoj investování do podílových fondů

Pramen: AKAT

Na základě nové definice fondů peněžního trhu došlo v roce 2011 ke změně zařazení některých fondů z kategorie Fondy peněžního trhu do kategorie Dluhopisové fondy. Tato změna výrazně ovlivnila meziroční srovnání prostředků jednotlivých druhů podílových fondů uvedené v následující tabulce. Přirozeně tak výrazný pokles majetku zaznamenala aktiva fondů peněžního trhu a značný nárůst aktiv se projevil u dluhopisových fondů. Bez ohledu na uvedenou změnu metodologie došlo k poklesu majetku v akciových a zajištěných fondech, ale i ve fondech peněžního trhu. Naopak se dařilo fondům fondů.

Tabulka 4.19: Prostředky jednotlivých druhů podílových fondů podle domicilu

K 31.12. (mld. Kč)	2010			2011			Meziroční změna (%)		
	domáci	zahraniční	celkem	domáci	zahraniční	celkem	domáci	zahraniční	celkem
Peněžního trhu	43,4	25,1	68,5	9,7	14,5	24,1	-77,8	-42,3	-64,8
Dluhopisové	17,9	14,8	32,7	39,7	21,6	61,3	121,9	46,0	87,6
Akciové	15,2	26,2	41,4	12,7	23,9	36,6	-16,5	-8,8	-11,7
Smíšené	22,9	9,2	32,1	22,9	10,1	32,9	0,1	9,4	2,8
Fondy fondů	15,0	0,6	15,6	16,8	0,5	17,3	11,8	-24,7	10,3
Zajištěné	6,0	49,1	55,1	4,5	45,1	49,6	-25,5	-8,0	-10,0
Nemovitostní	1,9	0,1	2,0	2,0	0,2	2,2	4,0	148,4	9,5
Celkem	122,4	125,1	247,5	108,2	115,8	224,1	-11,5	-7,4	-9,5

Pramen: AKAT

Změna objemu spravovaného majetku je však ovlivněna dvěma faktory - zhodnocením, kterého fondy dosáhly, a čistými prodeji. Čisté prodeje podílových listů představují změnu majetku fondů v důsledku prodeje a odkupů

podílových listů, které nemá vliv na výkonnost fondu, ale jen na objem majetku. Z následující tabulky je zřejmé, že minulý rok proděly zejména akciové fondy. Naopak nejvíce svůj majetek zhodnotily fondy smíšené. Snížení majetku fondů peněžního trhu bylo neohledně na změnu metodologie způsobeno také odkupy podílových listů. Tento vývoj lze do jisté míry přičíst i vývoji v bankovním sektoru, kde došlo k nárůstu úrokových výnosů ze spořicíh účtů, které mohou být chápány jako substitut k méně rizikovým fondům kolektivního investování.

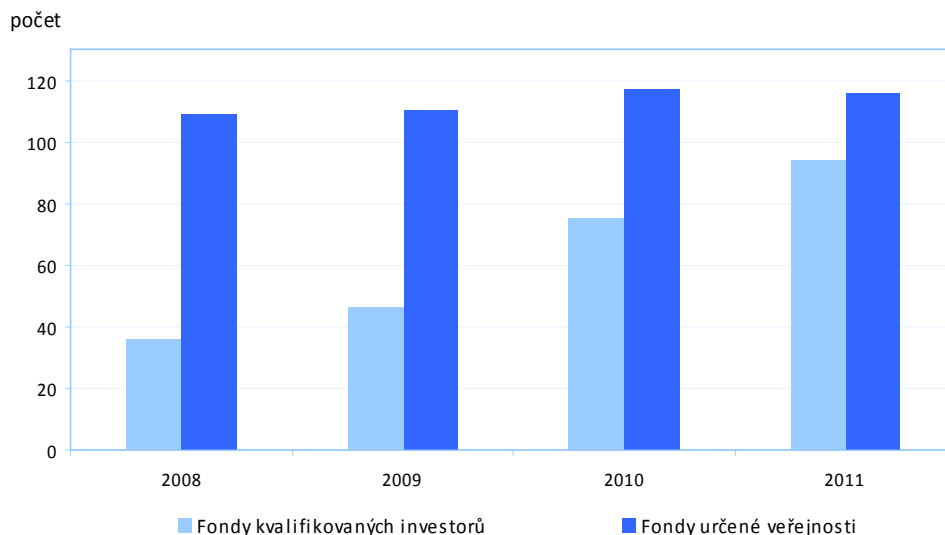
Tabulka 4.20: Prodeje a odkupy PL domácích PF v roce 2011

Prodeje a odkupy podílových listů (mld. Kč)	Akciové	Dluhopisové	Peněžního trhu	Fondy fondů	Smíšené	Nemovitostní	Všech zaměření
Prodeje	5,3	6,8	10,6	7,5	4,6	0,4	35,3
Odkupy	4,5	7,9	18,9	5,5	5,6	0,4	42,9
Čisté prodeje	0,8	-1,1	-8,2	2,0	-1,0	0,0	-7,5
Změna objemu majetku (meziroční)	-2,5	21,8	-33,8	1,8	0,0	0,1	-12,6
Změna očištěná o čisté prodeje	-3,3	22,9	-25,5	-0,3	1,1	0,1	-5,1

Pramen: AKAT

Velmi dynamicky se v posledních letech rozvíjí sektor fondů, které nejsou určeny veřejnosti (fondy kvalifikovaných investorů). Za poslední čtyři roky počet těchto fondů vzrostl o 260 % a přiblížil se počtu fondů určených veřejnosti. Objemem spravovaných aktiv doposud nikoliv - jejich výše u členů AKAT činila v roce 2011 45,9 mld. Kč. Navíc není jednoduché od sebe odlišit fondy kvalifikovaných investorů založené za účelem kolektivního investování a fondy kvalifikovaných investorů, které byly účelově založeny za účelem daňové optimalizace, což je velmi častý jev.

Graf 4.16: Počet a struktura fondů kolektivního investování

Pramen: ČNB

Poznámka: Stav ke konci období.

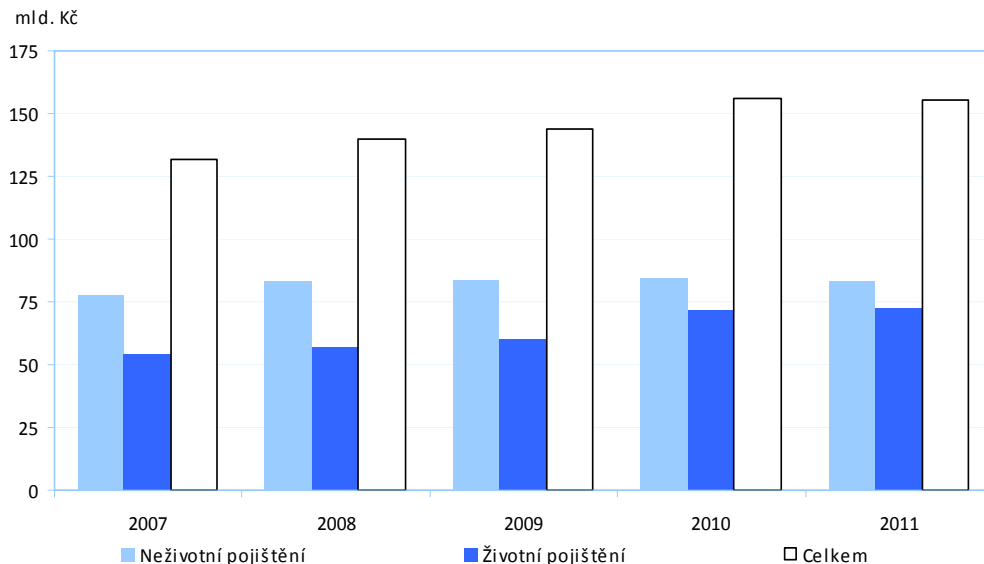
4.3. Pojišťovny

Uplynulý rok nebyl na území ČR ovlivněn žádnými mimořádnými událostmi, které by vyžadovaly výraznější angažovanost pojišťoven při kompenzaci škod na majetku způsobených plošným působením přírodních živlů.

Pojistný trh zaznamenal po delším období nepřetržitému růstu stagnaci, resp. mírný pokles. Celkové předepsané hrubé pojistné dosáhlo 155,1 mld. Kč, což představuje meziroční snížení o 0,6 %. Oproti

předchozímu roku, kdy vzestup činil přes 8 %, jde o výraznou změnu v dosavadním dlouhodobém růstovém trendu. Trh životního pojištění sice vykázal mírný růst, avšak jeho tempo již nedokázalo kompenzovat pokles v neživotním pojištění.

Graf 4.17: Vývoj objemu hrubého předepsaného pojistného

Pramen: ČNB

V neživotním pojištění došlo k poklesu o 1,4 %, předepsané hrubé pojistné dosáhlo 83,1 mld. Kč. Nepříznivý trend v neživotním pojištění byl ovlivněn zejména poklesem objemu hrubého pojistného u pojištění vozidel (o 5 %) včetně pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, tzv. povinného ručení (o 8,2 %). Přestože počet vozidel pojištěných v rámci odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla stoupl o 126 tis. na 6,8 mil., důvodem poklesu objemu předepsaného hrubého pojistného jsou stále snižující se sazby pojistného, které zůstává pro klienty pojišťoven jedním z rozhodujících faktorů pro sjednávání smluv. Neživotní pojištění je rovněž pokládáno za jednu ze zbytečných potřeb, kterou lze omezit v případě napjatého rodinného rozpočtu. Mírný růst byl zaznamenán u podnikatelských pojištění.

Tempo růstu životního pojištění oproti roku 2010 výrazně zpomalilo (na 0,3 % oproti 19,3 % v roce 2010), přičemž hodnota hrubého předepsaného pojistného dosáhla 72 mld. Kč. Obdobně jako v předchozím roce bylo tahounem růstu jednorázově placené pojistné, které však vzrostlo jen o 1,9 % (oproti 19,2 % v roce 2010). Specifický charakter tohoto pojištění však nepředstavuje typickou pojistnou ochranu klienta. V některých případech jde spíše o spořicí či investiční produkt, u něhož je riziková složka pojistného často pouze symbolická a spořicí složka v celkovém pojistném dominuje. Z tohoto pohledu produkty životního pojištění s jednorázovou platbou pojistného primárně neplní ochrannou funkci při zajištění rizik klienta. Na rozdíl od jednorázově placeného pojistného zaznamenalo běžně placené pojistné mírný pokles (o 0,6 %). Obnovování životních pojištění neprobíhalo v takové míře jako v roce 2010. Přestože u nově uzavřených smluv byl zaznamenán mírný meziroční růst (o 87 tis. smluv), celkový počet smluv v životním pojištění poklesl o 231 tis. (o 2,6 %).

V metodice vykazování údajů o životním pojištění došlo u České asociace pojišťoven ke změně. Hodnota předpisu jednorázového pojistného se nově započítává u životního pojištění jen 10 %. Důvodem je reálnější zobrazení vývoje v životním pojištění. Rovněž došlo k očištění vykazovaných údajů od tzv. netržního pojištění (pojistné EGAPu a zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele). Může tak docházet k odchylkám ve výsledcích, popř. i v celkové interpretaci hodnocení pojistného trhu oproti výkazům ČAP.

Výše technické úrokové míry u životního pojištění (jde o zaručený podíl na výnosech z finančního umístění) nebyla ČNB změněna a zůstává na úrovni 2,5 %.

Podíl mezi životním a neživotním pojištěním zůstává na přibližně stejné úrovni (46 : 54). K nepsanému benchmarku obvyklému pro vyspělé ekonomiky (60 : 40), se tak sice v roce 2011 český trh přiblížil, ovšem

pouze nepatrným tempem. Vlivem růstu HDP v kombinaci s mírným poklesem hrubého předepsaného pojistného celková propojištěnost zůstala na úrovni 4,1 %. Podle výsledků průzkumu, který provedla agentura Ipsos pro ČAP,²¹ české domácnosti vkládají do pojištění v průměru necelých 8 % z celkových výdajů, zatímco ve vyspělých státech EU představují výdaje na pojistné 10 - 20 %. Český pojistný trh má proto stále velký potenciál růstu.

Tabulka 4.21: Výsledky pojišťoven²²

K 31.12.	2009	2010	2011	Meziroční změna	
				abs.	(%)
Počet pojistných smluv (tis. ks)	27 706	27 346	27 921	575	2,10
z toho neživotní pojištění	18 356	18 427	19 233	806	4,37
životní pojištění	9 350	8 919	8 688	-231	-2,59
Počet nově uzavřených PS (tis. ks)	10 469	10 628	10 830	202	1,90
z toho neživotní pojištění	9 335	9 190	9 305	115	1,25
životní pojištění	1 134	1 438	1 525	87	6,05
Předepsané pojistné celkem (mld. Kč)	144,2	156,0	155,1	-0,9	-0,59
z toho neživotní pojištění	84,0	84,2	83,1	-1,2	-1,38
životní pojištění	60,2	71,8	72,0	0,2	0,34
Celková propojištěnost (%)	3,9	4,1	4,1	0	-

Pramen: ČNB

Pojistný trh je pevnou a stabilizovanou součástí finančního trhu ČR. Finanční krize doposud ovlivnila pojistný sektor pouze okrajově nebo zprostředkovaně. Počet subjektů oprávněných provozovat pojistnou činnost se výrazně neměnil. Ke konci roku působilo na trhu 53 pojišťoven včetně 18 zahraničních poboček zahraničních subjektů a jedna zajišťovna. Dvě největší pojišťovací skupiny, Generali PPF Holding (Česká pojišťovna a Generali pojišťovna) a VIG (Kooperativa, Česká podnikatelská pojišťovna a Pojišťovna České spořitelny), zaujímají přibližně 64% podíl na trhu. Kromě toho bylo notifikováno i 696 zahraničních pojišťoven (z toho 168 poboček) v režimu jednotné evropské licence, které mohou působit na trhu v rámci tzv. přeshraničního poskytování služeb (viz tabulka 4.2).

Finanční ukazatele pojišťoven dokládají poměrně dostatečnou kapitálovou vybavenost sektoru - základní kapitál vzrostl o 5,7 %. Kapitál má z více než 3/4 zahraniční původ. Celková bilanční suma se zvýšila o 2,2 % a dosáhla hodnoty 436 mld. Kč. Aktiva pojišťoven jsou kryta základním kapitálem z 5,5 %. Celková ziskovost poklesla vlivem nižší výnosnosti investic na finančních trzích, přesto však bylo dosaženo zisku po zdanění ve výši 9,4 mld. Kč. Disponibilní míra solventnosti u neživotního pojištění převyšuje požadovanou míru solventnosti více než trojnásobně (3,4násobně) a na obdobné úrovni se pohybuje i míra solventnosti v životním pojištění (3,3násobek). Vytvořené technické rezervy pojišťoven jsou nejčastěji umisťovány do dluhopisových instrumentů (z 68 %) nebo do majetkových cenných papírů (z 18,2 %).

Pojišťovny odhalily za uplynulý rok rekordní počet i objem pojistných podvodů. Hodnota odhalených pojistných podvodů pojišťovnami dosáhla 840 mil. Kč, což představuje meziroční nárůst o 34 %. Podle expertních odhadů se 10 - 15 % nákladů na pojistná plnění vyplácí na neodhalené neoprávněné požadavky na pojistné plnění. Tradičně nejvyšší počet podvodů byl odhalen v pojištění motorových vozidel. U pojištění automobilů se vyskytuje i další typ podvodného jednání, které spočívá ve fiktivní změně vlastníka vozidla za účelem vyvázat se rychleji z pojistné smlouvy, aby mohlo být sjednáno levnější pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla. Častý výskyt podvodného jednání se vyskytuje i v podnikatelském pojištění, kdy pod tlakem finančních potíží někteří z podnikatelů chtějí řešit své problémy na vrub pojišťoven.

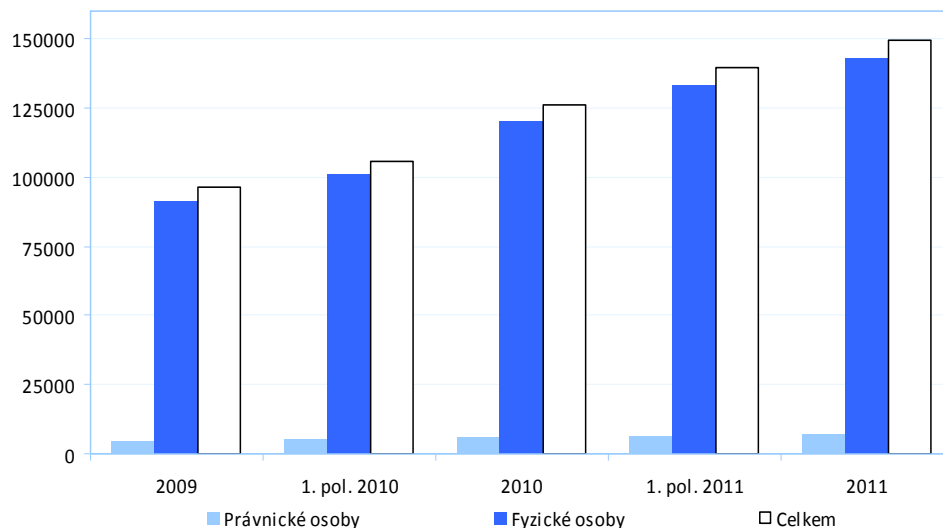
Pro pojišťovny se sídlem v EU vznikla na základě rozhodnutí Soudního dvora EU (ze dne 1.3.2011) s účinností od 21.12.2012 nová povinnost zajistit, aby použití faktoru pohlaví nevedlo při výpočtu výše pojistného a pojistného plnění pro účely pojištění a souvisejících finančních služeb u jednotlivých pojištěných k rozdílům ve výši pojistného a pojistného plnění. Na českém pojistném trhu se používá pohlaví jako jeden z faktorů pro

²¹ Pramen: web ČAP

²² PS = pojistná smlouva, počet smluv v životním pojištění nezahrnuje smlouvy za doplňková pojištění.

stanovení pojistného a pojistného plnění zejména v životním pojištění, důchodovém pojištění, u pojištění nemoci a u některých úrazových pojištění. Očekává se, že pojistné nebude sjednoceno na průměru sazeb pro obě pohlaví, ale bude se spíše blížit vyšší z obou sazeb. Předpokládá se, že u rizikového životního pojištění (např. pojištění pro případ smrti) se výrazněji zdraží pojistné pro ženy a mírně zlevní pro muže. U pojištění pro případ dožití se naopak mužům pojistné může zdražit a ženám mírně zlevnit. Pojišťovny by se proto měly v průběhu letošního roku na aplikaci tohoto nového pravidla intenzivně připravovat.

Graf 4.18: Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů

Pramen: ČNB

Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů pokračoval v růstovém trendu obdobně jako v minulých letech. Celkově bylo ke konci roku 2011 zaregistrováno téměř 150 tis. zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí. Zároveň však bylo cca 12,2 tis. subjektům povolení k provozování zprostředkovatelské činnosti odebráno, ve většině případů na jejich vlastní žádost. Nejpočetnější kategorií jsou podřízení pojišťovací zprostředkovatelé a výhradní pojišťovací agenti, kteří dohromady představují 83 % z celkového počtu zprostředkovatelů.

Podíl počtu pojišťovacích zprostředkovatelů k obyvatelstvu ČR výrazně vzrostl. Zatímco v roce 2009 připadalo na jednoho zprostředkovatele 99 obyvatel, v roce 2011 již to bylo pouze 70 obyvatel.

Tabulka 4.22: Počty zprostředkovatelů podle postavení (kategorií)²³

Subjekt registrace k 31.12.	2010			2011			Meziroční změna (%)		
	FO	PO	celkem	FO	PO	celkem	FO	PO	celkem
VPZ	12 389	315	12 704	13 047	333	13 380	5,31	5,71	5,32
PPZ	69 154	1 975	71 129	85 950	2 264	88 214	24,29	14,63	24,02
VPA	31 338	223	31 561	36 146	275	36 421	15,34	23,32	15,40
PA	556	858	1 414	571	949	1 520	2,70	10,61	7,50
PM	176	585	761	181	630	811	2,84	7,69	6,57
SLPU	65	119	184	71	128	199	9,23	7,56	8,15
PZ EU	6 453	1 917	8 370	6 988	2 196	9 184	8,29	14,55	9,73
Celkem	120 131	5 992	126 123	142 954	6 775	149 729	19,00	13,07	18,72

Pramen: ČNB

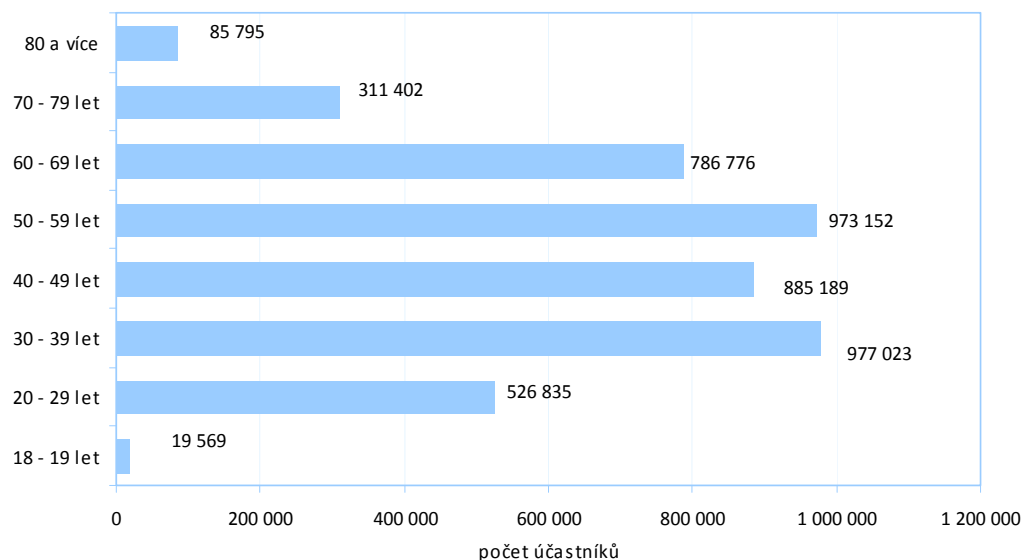
* z toho 12,2 tis. subjektům byla licence odebrána

²³ Legenda: VPZ = vázaný pojišťovací zprostředkovatel, PPZ = podřízený pojišťovací zprostředkovatel, VPA = výhradní pojišťovací agent, PA = pojišťovací agent, PM = pojišťovací makléř, SLPU = samostatný likvidátor pojistných událostí, PZ EU= pojišťovací zprostředkovatel "zahraniční", tzv. notifikované subjekty, FO = fyzické osoby a PO = právnické osoby.

4.4. Penzijní připojištění

Sektor penzijního připojištění nezaznamenal v roce 2011 žádných výrazných změn. Celkový počet účastníků penzijního připojištění se meziročně zvýšil jen o 0,8 % a celkový počet neukončených penzijních připojištění dosáhl 4,6 mil. Pomalejší tempo růstu než v předešlých letech ukazuje na určitou relativní nasycenost trhu, protože míra zapojení obyvatelstva se přibližuje 90 % ekonomicky aktivní populace. Prostředky účastníků, které byly ke konci roku evidovány penzijními fondy, dosáhly 232,1 mld. Kč. Penzijní fondy dosáhly přibližně stejného zisku (4,6 mld. Kč) jako v roce 2010.

Graf 4.19: Věková struktura účastníků penzijního připojištění

Pramen: MF

Penzijní připojištění má uzavřeno zhruba třetina obyvatel do 30 let, zatímco u generace nad 40 let je penetrace trhu přibližně dvojnásobná.

Z hlediska věkové struktury účastníků penzijního připojištění jsou nejpočetněji zastoupeny věkové skupiny 30 - 39 let a 50 - 59 let (obě kategorie společně představují 43 % všech účastníků). Poprvé je zapojení obyvatel do systému penzijního připojištění ve věkové kategorii 30 - 39 let nejvyšší. Přestože převýšení věkové kategorie 50 - 59 činí pouze 0,1 %, ukazuje se, že snaha o převzetí vlastní odpovědnosti za budoucnost ve stáří se postupně rozšiřuje i do mladších ročníků. Nicméně u nejmladší generace (do 29 let) došlo k poklesu počtu účastníků. Poměrně vysoké zapojení účastníků do penzijního připojištění je i ve věkové kategorii 60 - 69 let (17,2 %).

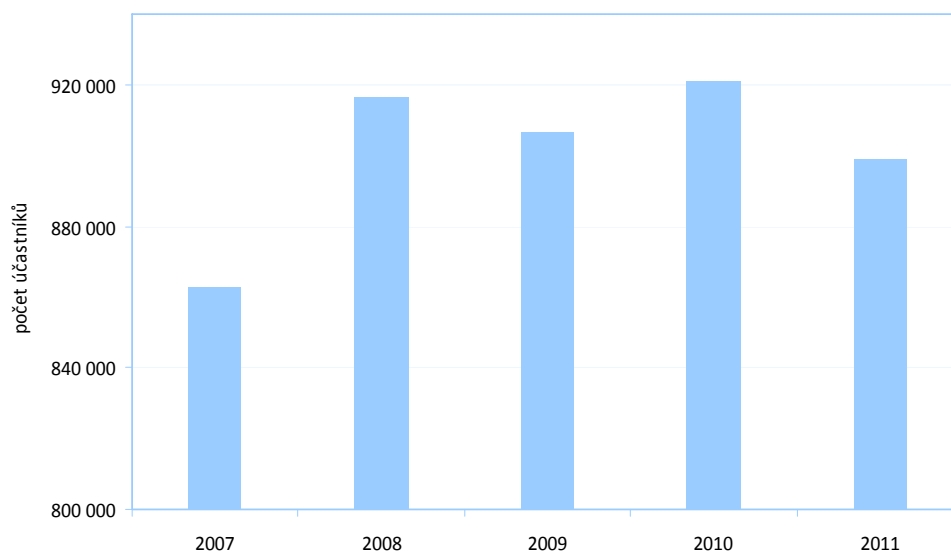
Tabulka 4.23: Počet účastníků penzijního připojištění dle věku

K 31.12.	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční změna	
						abs.	(%)
18 - 19 let	21 461	22 526	23 433	22 150	19 569	-2 581	-11,65
20 - 29 let	475 887	512 496	530 382	537 701	526 835	-10 866	-2,02
30 - 39 let	786 781	867 574	927 964	965 683	977 023	11 340	1,17
40 - 49 let	777 167	807 665	839 614	867 483	885 169	17 686	2,04
50 - 59 let	996 474	1 010 509	1 008 265	998 104	973 152	-24 952	-2,50
60 - 69 let	610 778	682 601	729 339	765 997	786 776	20 779	2,71
70 - 79 let	218 919	245 558	267 966	292 809	311 402	18 593	6,35
80 a více	48 890	58 307	67 559	77 847	85 795	7 948	10,21
Celkem	3 936 357	4 207 236	4 394 522	4 527 774	4 565 741	37 967	0,84

Pramen: MF

Počet účastníků, kterým zaměstnavatel přispíval na penzijní připojištění, poklesl o 2,4 %. Nejvýznamnější pokles zaměstnavatelských příspěvků je u věkové kategorie 20 - 29 let a 50 - 59 let. Zaměstnavatelé v současnosti přijímají řadu úsporných opatření, a redukce příspěvku na penzijní připojištění se zdá být jedním z nich.

Graf 4.20: Počet penzijních připojištění, na která přispíval účastníkům zaměstnavatel²⁴

Pramen: MF

Zvýšené úsilí penzijních fondů na získání nových klientů u poměrně nasyceného trhu vede i ke zvyšování tzv. akvizičních nákladů na novou smlouvu. V praxi dochází k tzv. přetahování klientů od konkurenčních fondů, protože počet osob dosud penzijně nepřipojištěných je značně omezený. Penzijním fondům se naopak daří postupně snižovat náklady příštích období (meziroční pokles o cca 25 %), což by mělo mít vliv na nákladovost fondů v roce 2012. Od roku 2013 v souvislosti s penzijní reformou dojde k oddělení majetku účastníků penzijního připojištění od majetku správce - penzijní společnosti, do jejíž rozvahy by tato bilanční položka měla přejít.

Tabulka 4.24: Náklady na nové smlouvy

Kč, průměr	2008	2009	2010	2011	Meziroční změna	
					abs.	(%)
Náklady na novou smlouvu	2 033	3 365	3 184	4 249	1 065	33,44
Náklady příštích období k počtu neukončených PP	959	883	777	580	-197	-25,34

Pramen: MF, ČNB

Výše průměrných měsíčních příspěvků účastníků nepatrně vzrostla (o 0,5 %) a činí 442 Kč. Příspěvek však dosahuje pouze necelá 2 % z průměrné hrubé mzdy v ČR. Aby penzijní připojištění zabezpečovalo vyrovnání životního standardu po odchodu do důchodu, museli by účastníci přispívat řádově vyšší částkou za předpokladu trvání připojištění po celou dobu výdělečné činnosti. K výraznější motivaci pro další růst průměrného měsíčního příspěvku by měla přispět připravovaná penzijní reforma.

Minimální růst účastnického příspěvku se promítá i do stagnace průměrného státního příspěvku (105,4 Kč měsíčně). Celkový objem vyplacených státních příspěvků činil 5,6 mld. Kč, což je o 92 mil. Kč více než v roce 2010.

²⁴ Údaje k 31.12. daného roku.

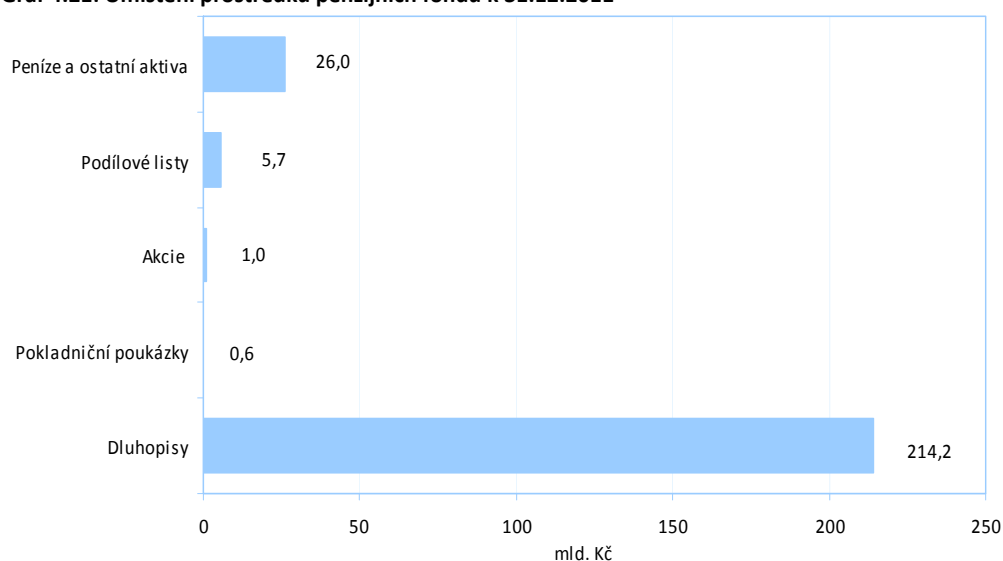
Tabulka 4.25: Rozložení průměrné výše měsíčních příspěvků

Průměr, Kč/měsíc	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční změna	
						abs.	(%)
Účastnický příspěvek	449,7	450,5	443,9	439,6	441,7	2,1	0,5
Státní příspěvek	103,9	104,9	105,2	105,0	105,4	0,4	0,4

Pramen: MF

Často zmiňovaná nízká výnosnost vložených prostředků účastníků penzijního připojištění je zapříčiněna konzervativním umístěním prostředků penzijních fondů, které vyplývá z regulatorního rámce stanovujícího pouze omezené možnosti nominálního znehodnocení prostředků. Struktura investičního portfolia má tendenci posilovat dluhopisovou složku (214,2 mld. Kč, tj. téměř 87 % portfolia) na úkor ostatních položek, zejména akciové. Z celkových dluhových cenných papírů tvoří 78 % dluhopisy vydané ČR.

Graf 4.21: Umístění prostředků penzijních fondů k 31.12.2011

Pramen: APF ČR

4.4.1. Reforma penzijního systému

V prosinci roku 2011 byly ve Sbírce zákonů publikovány zákony, které dávají základní právní rámec pro reformu penzijního systému ČR. Jde o zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a zákon č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření.

Současný dvoupilířový systém by měl být od roku 2013 doplněn o další pilíř tak, aby obsahoval pilíře tři. Občané se budou nadále účastnit I. (povinného) pilíře založeného na státním průběžném systému (PAYG). Navíc jim bude umožněno dobrovolně vstoupit do nově zřízeného II. (kapitalizačního) pilíře s tím, že od okamžiku vstupu bude povinnost v něm setrvat až do důchodového věku, tzn. v případě příjmů platit pojistné na důchodové spoření. Občanům bude rovněž i nadále umožněno účastnit se III. pilíře, a to jednak v rámci tzv. transformovaného fondu u penzijní společnosti, kam budou převedeni účastníci penzijního připojištění, a jednak v rámci doplňkového penzijního spoření, které představuje reformovaný III. penzijní pilíř. Ve III. pilíři bude zachována možnost kdykoliv do systému vstoupit či z něj vystoupit. Nárok na státní příspěvek a daňové úlevy bude ovšem stejně jako doposud podmíněn setrváním v doplňkovém penzijním spoření do doby dosažení 60 let věku a splnění požadované spořicí doby.²⁵

²⁵ V roce 2012 se očekává schválení legislativy umožňující čerpání dávek (s výjimkou jednorázového vyrovnání) z doplňkového penzijního spoření pět let před dosažením důchodového věku, přičemž budou stanoveny parametry těchto dávek, při jejichž splnění bude účastník moci požívat výhod v systému veřejného zdravotního pojištění a důchodového pojištění (problematika tzv. předdůchodů).

Vybrané aspekty nového II. pilíře

Občané, kteří budou účastníky II. pilíře, si budou moci na osobním účtu spořit prostředky s tím, že odvedou část pojistného na důchodové pojištění (3 % z vyměřovacího základu) do II. pilíře (odvod do I. pilíře se jim tedy sníží na 25 % z vyměřovacího základu). K této částce budou muset přidat další 2 % z vyměřovacího základu. Celkově tedy bude výše odvodu činit 5 % z vyměřovacího základu. Vzhledem k tomu, že se sníží odvod těchto občanů do I. pilíře, bude jim adekvátně krácen státní důchod z I. pilíře. U výplaty dávek si budou moci účastníci zvolit mezi doživotním starobním důchodem s možností sjednání výplaty pozůstalostního důchodu na 3 roky, anebo starobním důchodem na dobu 20 let, které budou vyplácet životní pojišťovny.

Správci prostředků ve II. pilíři budou penzijní společnosti. Ty budou vznikat buď transformací stávajících penzijních fondů, anebo jako nové subjekty. Na penzijní společnosti budou kladeny přísné požadavky, které budou zajišťovat stabilitu systému. Např. základní kapitál ve výši alespoň 300 mil. Kč mj. zajistí, že ve II. pilíři budou působit jen penzijní společnosti, které jsou zaměřeny na dlouhodobé podnikání; nikoli investoři s krátkým horizontem dosažení zisku.

Penzijní společnosti budou povinně nabízet čtyři fondy (dynamický, vyvážený, konzervativní a státních dluhopisů), lišící se investičními limity, strukturou spravovaného portfolia, a s tím spojeným rizikem. Obecně lze uvést, že:

- fond státních dluhopisů bude investovat většinu obhospodařovaných prostředků do státních dluhopisů ČR a v menší míře i do státních dluhopisů zemí EU a OECD splňujících určitá kvalitativní kritéria,
- konzervativní fond bude investovat do dluhopisů členských států EU a srovnatelně bezpečných dluhopisů, a dále do nástrojů peněžního trhu, fondů peněžního trhu a jiných obdobně likvidních aktiv,
- vyvážený a dynamický fond budou moci oproti konzervativnímu fondu navíc investovat část obhospodařovaných prostředků také do akcií a cenných papírů kolektivního investování, přičemž u dynamického fondu bude rozsah vhodných aktiv širší a část obhospodařovaných prostředků, kterou bude do těchto aktiv moci investovat, vyšší než u vyváženého fondu.

Aby bylo zabráněno příliš vysokým nákladům v souvislosti s provizemi za akvizice nových účastníků, je stanovena maximální výše úplaty za nabízení a zprostředkování důchodového spoření (provize zprostředkovatelům) a maximální výše nákladů na propagaci, reklamu a podporu prodeje. Úplata penzijní společnosti je složena z úplaty za obhospodařování majetku a z úplaty za zhodnocení majetku a je striktně regulována.

Struktura úplaty penzijní společnosti (základní úplata za obhospodařování majetku počítaná z objemu majetku ve fondu a úplata za zhodnocení) omezí zatížení prostředků při nižších výnosech a poskytne penzijním společnostem relativně vyšší odměnu jen tehdy, bude-li i pro klienta zhodnocení zajímavé. Konkrétně je výše úplaty z objemu majetku ve fondu omezena na max. 0,3 až 0,6 % z majetku dle typu fondu (nejnižší u fondu státních dluhopisů a nejvyšší u dynamického fondu). Odměna za zhodnocení pak činí 10 % z dosaženého zhodnocení (u fondu státních dluhopisů tato odměna povolena nebude). Lze ji obecně popsat tak, že pokud fond dosáhne ročního zhodnocení 5 %, bude účastníkům připsáno 4,5 %, a zbývajících 0,5 % připadne správci (penzijní společnosti) jako odměna. Tato obecná konstrukce je však v navrženém zákoně doplněna o opatření, které zohlední případný pokles hodnoty majetku v minulosti. Pokud dojde k takovému poklesu a následnému růstu hodnoty fondu, bude odměna za zhodnocení vyplácena až poté, kdy hodnota fondu dosáhne původní výše (vyrovná dřívější pokles). Zavedeno je tedy tzv. pravidlo high water mark, které se běžně využívá na kapitálovém trhu v zahraničí.

Vybrané aspekty reformovaného III. pilíře

V rámci reformy dojde k oddělení majetku stávajících účastníků penzijního připojištění od majetku správce. Majetek účastníků bude převeden do tzv. transformovaného fondu, který bude spravován penzijní společností, a bude od ní majetkově oddělen. Zbýlý majetek penzijního fondu připadne nově vzniklé penzijní společnosti. Díky oddělení majetku již nebude možné, aby byly vysoké náklady správce (např. na akvizici nových účastníků) hrazeny přímo z prostředků účastníků, jak je tomu v současném sektoru penzijního připojištění. Stejně jako ve II. pilíři budou i v případě III. pilíře spravovat nové účastnické fondy a transformovaný fond penzijní společnosti.

Občané, kteří se nyní účastní penzijního připojištění, budou automaticky převedeni do transformovaného fondu III. pilíře, ve kterém jim budou zachovány stávající nároky (s výjimkou výše státního příspěvku a možnosti převodu prostředků do jiného transformovaného fondu), zejména garance nezáporného výnosu, tzv. černá nula. Neponesou tedy investiční riziko. Noví účastníci, anebo stávající účastníci v případě dobrovolného přestupu do nových účastnických fondů, budou své prostředky vkládat do nových fondů III. pilíře s potenciálem vyššího zhodnocení oproti dnešnímu penzijnímu připojištění. Pro účastnické fondy budou platit volnější pravidla investování, čímž se vytvoří předpoklady pro dosažení výnosu dlouhodobě překonávajícího inflaci (což se ve stávajících penzijních fondech děje pouze zřídka). Investiční riziko však již ponесou samotní účastníci.

Státní podpora zůstane ve III. pilíři zachována pro stávající i pro nové účastníky, ovšem dojde k úpravě jejich parametrů. Zvýší se minimální částka měsíčního vkladu účastníka, ke které je vyplácen státní příspěvek, a to ze 100 Kč na 300 Kč. Zvýší se však maximální státní příspěvek ze současných 150 Kč na 230 Kč, k jehož získání bude třeba měsíční úložky ve výši 1 000 Kč. Daňová podpora se bude vztahovat pouze na měsíční vklady účastníka v rozmezí 1 000 až 2 000 Kč (oproti současným 500 až 1 500 Kč). Tyto parametrické úpravy státního příspěvku a daňové podpory jsou navrženy s cílem zvýšit měsíční úložky účastníků, které dnes dosahují průměrně 442 Kč měsíčně.

Tabulka 4.26: Přehled vyplaceného státního příspěvku v závislosti na příspěvku účastníka

Příspěvek účastníka (v Kč)	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000 a více
Státní příspěvek současný	50	90	120	140	150	150	150	150	150	150
Státní příspěvek od 1.1.2013	0	0	90	110	130	150	170	190	210	230

Pramen: MF

5. VZTAH VLÁDNÍHO SEKTORU K FINANČNÍMU TRHU

5.1. Saldo vládního sektoru

Hospodaření vládního sektoru bylo v minulých letech pozitivně ovlivněno vrcholící fází ekonomického cyklu, nicméně recese z přelomu let 2008 a 2009 způsobila vznik hluboce záporné produkční mezery. Recese, která výrazně ovlivnila příjmovou stranu, opět upozornila na strukturální charakter deficitního hospodaření vládního sektoru. Od roku 2009 tak mají všechny subsektory vládního sektoru kontinuálně deficitní hospodaření s nejhoršími výsledky v roce 2009. Historicky rekordním skončilo hospodaření v roce 2009, kdy byl deficit vyšší než 185 mld. Kč (5,8 % HDP). V čase pak ovšem docházelo k jeho výraznému poklesu, a to jak díky příznivějšímu vývoji reálného hospodářství, tak především díky konsolidačním snahám vlády.

V roce 2011 skončilo hospodaření vládního sektoru velmi pozitivně, a oproti očekávanému deficitu 3,7 % HDP byl nakonec výsledek o 0,6 p.b. nižší. Příjmová strana vládního sektoru zaznamenala růst o 3,4 %, a to především díky nárůstu daňových příjmů, které vzrostly o 4,2 %. Hospodaření bylo ovlivněno celou řadou diskrečních opatření, která byla v tomto roce akcentována především na výdajovou stranu. U daňových příjmů byl nejdynamičtější vývoj u výběru DPFO, který ve srovnání s rokem 2010 vzrostl o 10,2 %. Tento vývoj způsobila celá řada legislativních opatření, převažující vliv mělo snížení slevy na poplatníka o 100 Kč měsíčně (tzv. „protipovodňová stovka“). Další opatření, jako například zrušení osvobození z vkladů ve stavebním spoření či zrušení osvobození výsluhových příspěvků příslušníků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů, již měly menší váhu. Druhou nejvýrazněji rostoucí daní byla spotřební daň, u které sice nedošlo k žádné významnější legislativní změně, ale vzhledem k navýšení spotřební daně u tabákových výrobků došlo v tomto případě k předzásobením. Daň z příjmu právnických osob vzrostla i přes osvobození licenčních poplatků o 3,4 %. Na tuto daň působí stále pozitivně odeznívání jednorázového opatření z roku 2009 v podobě zrychlení odpisů. Svůj vliv následně jistě hraje i stále menší používání daňové ztráty z krizových let. Příjmy daně z přidané hodnoty vzrostly v roce 2011 o 1,8 %, kde jediným opatřením bylo zavedení tuzemského reverse-charge, fiskální dopad byl ovšem spíše jen kosmetický. Sociální příspěvky pak vzrostly o 2,5 % což je velmi blízko růstu makroekonomické základny této daně, a oproti autonomnímu scénáři se zde pozitivně promítá zachování stropu ročního vyměřovacího základu na úrovni roku 2010 a zachování stejné sazby pojistného jako v roce 2010.

Konsolidační snahy byly v tomto roce ovšem upřeny především na **výdajovou stranu vládního sektoru**, díky úsporným opatřením vlády poklesly výdaje téměř o 1 %. Prvním z konsolidačních úsilí bylo snížení objemu mezd o 10 % v regulované sféře (mimo ústavní činitele a pedagogy), a dále snížení platů ústavních činitelů o 9 %. Proti těmto úsporám působilo naopak zvýšení platů pedagogických pracovníků, a dále zvýšení platů lékařů. Samotné zvýšení platů lékařů nemá vliv přímo na mzdové náklady, protože většina nemocničních zařízení nepatří do vládního sektoru, ale promítnou se jako naturální transfery při úhradě služeb za lékařskou péči. Tato konsolidace v platové oblasti probíhala navíc především na ústřední úrovni, kdy především místní vládní instituce a fondy sociální zabezpečení (zdravotní pojišťovny) se do této snahy nezapojily. Celkový pokles mezd byl v roce 2011 tak pouze ve výši 2,7 %. Další výraznou konsolidační položkou bylo snížení výdajů na sociální dávky, u nichž došlo k celé řadě legislativních opatření, z nichž nejpodstatnější jsou především úpravy u dávek nemocenského pojištění, nezanedbatelné změny ovšem nastaly i u sociálních příplatků, porodného, rodičovského příspěvku aj. Za celý sektor pak došlo u výpomocných peněžitých sociálních dávek k poklesu o 4 %. Celkové peněžitě dávky sociálního zabezpečení vzrostly o 4 %, a to především díky vlivu růstu důchodů. Kromě výše zmíněných opatření došlo ještě k plošným úpravám výdajů, a to především u nemandatorních běžných a kapitálových výdajů, u nichž byl kladen důraz zejména na běžné výdaje. Tyto vlivy způsobily pokles mezispotřeby oproti předchozímu roku o 4,9 %, v této položce se právě promítají obecné škrtky a snižování výdajů napříč vládním sektorem. Nejvýraznější konsolidace v oblasti mezispotřeby pak byla stejně jako u mzdových nákladů v subsektoru ústřední vlády. Z toho vyplývá, že především místní vládní instituce mohou mít ještě vnitřní rezervy financování, protože se nepodílely na snižování nákladů sektoru ve mzdové oblasti a v oblasti mezispotřeby jako centrální vláda. Kromě výše zmíněných úspor bylo výrazným překvapením roku 2011 i pokles vládních investic o více než 15 %. Šlo především o SŽDC, veřejné vysoké školy, příspěvkové organizace a místní rozpočty, kde byla výrazně nižší investiční aktivita především z vlastních zdrojů. Důvod se dá spatřovat jak v obezřetnostním principu, když si v době výrazných škrtek ponechávají rezervy pro spolufinancování evropských projektů, a především u SŽDC je nutné zahrnout i riziko pozastavených plateb z EU. V tomto případě je racionální tvořit rezervy na dostavbu započatých projektů a brát v potaz možné riziko nerefundací těchto prostředků z EU.

V roce 2012 lze očekávat další snížení salda vládního sektoru na hodnotu 3,0 % HDP (117 mld. Kč). Pokles podílu deficitu na HDP je sice oproti předchozímu roku pouze 0,1 p.b., ale fiskální úsilí počítané jako meziroční změna strukturálního salda je 0,5 p.b., a to především díky větší produkční mezeře v roce 2012. Původní fiskální cíl na rok 2012 ve výši 3,5 % HDP byl následně díky příznivým výsledkům (předchozího roku) snížen na 3,0 %. Na **příjmové** straně vládního sektoru se pro rok 2012 oproti minulému roku očekává zpomalení růstu na 2 %, daňové příjmy vzrostou o 3 %. Nejvýraznější nárůst ve výši 11 % se očekává u daně z přidané hodnoty, kde došlo od 1.1.2012 k růstu redukované sazby o 4 p.b. (tj. z 10 % na 14 %). Výrazně nižší, přesto pozitivní dopad, má ještě vyšší výběr DPH díky zvýšené spotřební dani z tabákových výrobků. U daně z příjmu fyzických osob se naopak předpokládá pokles o více než 2 %, především díky zvýšení slevy na dítě na 1 800 Kč ročně, což bylo přijato jako kompenzace za zvýšení redukované sazby DPH. Daň z příjmu právnických osob naopak vzroste o více než 2 %, rok 2012 je posledním rokem, kdy k příznivému růstu této daně pomáhají dočasně zrychlené odpisy z roku 2009. U přímých daní se ještě pozitivně promítne odvod z loterií (20% zdanění), jehož čistý efekt ovšem není celých 8,2 mld. Kč, ale je nutné také zohlednit snížení poplatků z hracích automatů s negativním dopadem ve výši cca 4 mld. Kč. Spotřební daně budou mezi lety 2011 a 2012 v podstatě stagnovat, kdy sice od roku 2012 již došlo díky harmonizaci s EU k nárůstu spotřební daně na tabákové výrobky, ale tato legislativní změna bude pravděpodobně výrazně oslabena efektem předzásobením. Sociální příspěvky vzrostou o necelé 1 %, kde se předpokládá protichůdné působení dvou vlivů, které se navzájem zhruba vykompenzují. Jedním je novela zákona o nemocenském pojištění, v níž došlo k rozšíření okruhu osob účastnících se na tomto systému, a druhým je snížení stropů na sociální pojištění zpět ze 72 na 48 násobek průměrné mzdy. Na rozdíl od předchozího roku je v tomto roce konsolidační akcent zaměřen spíše na příjmovou stranu. U **výdajů** se předpokládá nárůst o 1,8 % oproti roku 2011. Dynamika vývoje výdajů tak sice již není záporná jako v 2011 roce, ale stále je její tempo nižší než u příjmů. Nejvýraznější úspory se očekávají u mezispotřeby, která poklesne o 4,2 %, a promítá se do ní hlavně vládou schválené vázání výdajů ve výši 23,6 mld. Kč. Mzdové náklady oproti poklesu v minulém roce mírně vzrostou (přibližně o 1 %), a promítne se do nich především navýšení platů pedagogických pracovníků, soudců a státních zástupců. K navýšení platů dojde i u lékařů, tato položka ovšem neovlivňuje deficit přes mzdové náklady, ale přes naturální sociální dávky. U ostatních výdajů se nepředpokládá žádné výraznější překvapení, ani nejsou dotčeny žádnou výraznou legislativní změnou. U vládních investic (resp. tvorby hrubého fixního kapitálu) předpokládáme v tomto roce mírné oživení a růst ve

výši 1,4 %. Tento růst bude financován především z národních zdrojů, protože příjmové investiční dotace z EU budou mírně nižší než v předcházejícím roce.

Na saldu sektoru vládních institucí se logicky podílí nejvíce subsektor ústředních vládních institucí, následován obvykle subsektorem místních vládních institucí. V roce 2011 zaznamenaly zlepšení oproti předchozímu roku všechny subsektory. Naprosto dominantním nositelem konsolidačního úsilí byl v tomto případě subsektor ústředních vládních institucí, který se zlepšil o více jak 50 mld. Kč a dosáhl hodnoty 100,6 mld. Kč. Na druhém místě pak byly místní vlády, jejichž konsolidační úsilí činilo necelých 10 mld. Kč, a deficit jim tak poklesl na 9,7 mld. Kč. Subsektor fondů sociálního zabezpečení se zlepšil pouze mírně (o 1 mld. Kč) a dosáhl -7,6 mld. Kč. Na rok 2012 se předpokládá u centrální vlády mírné zhoršení na 106,6 mld. Kč, naopak zbylé dva subsektory budou pokračovat v postupném snižování deficitu a dohromady selepší o téměř 7 mld. Kč.

Dluh vládního sektoru dosáhl v roce 2011 hodnoty 1 567,8 mld. Kč (což představuje 41,2 % HDP), a vzrostl ve srovnání s rokem 2010 o 9,1 %. Ve srovnání s předcházejícími dvěma lety ovšem dluhová dynamika začíná zvolňovat, což je výsledkem konsolidačních snah vlády. Z hlediska struktury nejvýraznější část dluhu připadá na subsektor ústředních vládních institucí, který tvoří drtivou většinu vládního dluhu (v roce 2011 to bylo 1 470,5 mld. Kč), na druhém místě je pak dluh místních vládních institucí, jehož výše se pohybuje okolo 100 mld. Kč. V podstatě nulový vliv má zadlužení subsektoru fondů sociálního zabezpečení, které se pohybuje max. do výše 0,1 mld. Kč. Důvodem je především fakt, že většina závazků tohoto subsektoru je v rozvaze zachycena na ostatních závazcích (což je obdoba závazků z obchodních vztahů), a ty nejsou součástí dluhu. V roce 2012 už dluhová dynamika není brzděna jako v minulých letech zapojováním rezerv z předchozích období. Ke konci roku 2012 je výše dluhu odhadována na 1 713,7 mld. Kč (což představuje 44 % HDP) a jeho dynamika bude podobná jako v roce 2011. I v roce 2012 nebude docházet k brzdění dynamiky růstu dluhu v minulosti vytvořenými rezervami.

5.2. Státní rozpočet

Státní rozpočet na rok 2011 byl schválen se schodkem 135 mld. Kč. Celkové výdaje byly očekávány ve výši 1 190,7 mld. Kč a příjmy 1 055,7 mld. Kč. Na příjmech a výdajích pak následně ještě došlo ke změnám, takže finální rozpočet po změnách měl očekávané výdaje ve výši 1 210,0 mld. Kč a příjmy ve výši 1 074,8 mld. Kč. Skutečné výdaje činily 1 155,5 mld. Kč a příjmy 1 012,8 mld. Kč. Hospodaření tak skončilo schodkem 142,8 mld. Kč, tedy přibližně o 7 mld. Kč vyšším, než bylo původně plánováno.²⁶

Na **příjmové** straně došlo k nenaplnění příjmů o 62,1 mld. Kč, při meziročním růstu o 12,4 mld. Kč (o 1,2 %; proti skutečnosti roku 2010 počítal rozpočet po změnách s růstem o 7,4 %). Daňové příjmy (mimo příspěvků na sociální pojištění) byly plněny pouze na 96,4 %, což je ovšem celkově lepší výsledek než v roce 2010. K dosažení rozpočtové výše chybělo 19,7 mld. Kč, ale i tak došlo k meziročnímu růstu o 3 % (což je přibližně 15 mld. Kč). Rozpočet (daňových příjmů) byl postaven na předpokladu růstu o 6,9 %. Inkaso DPH zůstalo nenaplněno o 3,2 mld. Kč, meziroční růst dosáhl 2,2 %, když rozpočet počítal s nárůstem o 3,9 %. U potřebných daní (včetně energetických daní a odvodu ze slunečního záření) bylo plněno 98,9 % rozpočtové částky. Meziroční růst představoval 6,4 %, což je o 1,2 p.b. nižší růst, než se kterým počítal rozpočet. Výši inkasa spotřebních daní ovlivňuje zavedení odvodu z elektřiny ze slunečního záření s rozpočtovaným výnosem 4,2 mld. Kč, skutečné plnění bylo nakonec 5,9 mld. Kč. Daň z příjmu právnických osob byla naplněna na 98 % rozpočtové částky, což je vzhledem k velké volatilitě velmi dobrý výsledek. Meziročně došlo k poklesu o 4,6 %, což je vyšší pokles, než který předpokládal rozpočet (2,7 %). V roce 2011 se na výši inkasa projevil pokles sazby daně ve zdaňovacím období 2010 o další procentní bod (na 19 %) a odpis ztrát, které firmy utrpěly během hospodářské krize. Výrazně nižšího plnění se dosáhlo u daní z příjmů fyzických osob, kde bylo naplněno pouze 89,3 % rozpočtu. Meziroční růst činil 3,6 %, a očekávaný růst inkasa této daně ve výši cca 16 % tak zůstal nenaplněn. Výrazný růst byl předpokládán především díky výnosu DPFO ze závislé činnosti a přijatým opatřením týkajících se DPFO vybírané srážkou. Jedním ze zásadních důvodů nenaplnění očekávání je nález Ústavního soudu ve věci zrušení zdanění státních příspěvků na stavební spoření ve výši 50 %. Dopad zavedení této daně byl do odhadu rozpočtu zahrnut. Druhým zásadním efektem je výrazné nenaplnění předpokladů u daně z příjmu fyzických osob placené na základě příznání, kdy rozpočet byl plněn jen na 28,2 % (nenaplněn

²⁶ Oproti státnímu rozpočtu po změnách byl schodek vyšší o 7,6 mld. Kč.

o téměř 4 mld. Kč) kvůli odpisu ztrát, které způsobila finanční krize, což mělo za následek vrácení přeplatků na dani. U majetkových daní došlo k nenaplnění pouze o 1,3 mld. Kč, což ale kvůli jejich malé velikosti je také poměrně slabý výsledek (plnění 90,1 %). Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení byly plněny na 98,3 % s meziročním růstem 3,1 %. Na nižším inkasu se i zde projevil především vliv horší než očekávané ekonomické situace. Nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery byly plněny pouze na 77,4 % rozpočtu po změnách (nenaplněny o 35,9 mld. Kč), a to především kvůli nižším příjmům z rozpočtu EU (resp. transfery přijaté od EU a Národního fondu).

Celkové **výdaje** státního rozpočtu byly čerpány na 95,5 % rozpočtu po změnách (nenaplnění o 54,5 mld. Kč), a meziročně poklesly o 0,1 %. Běžné výdaje byly čerpány na 95,6 % a meziročně vzrostly o 1 % (rozpočet po změnách počítal s růstem o 5,6 % oproti skutečnosti 2010). Největší objem prostředků v rámci běžných výdajů je vynakládán na sociální dávky, na které bylo vyčerpáno 99,6 % rozpočtu, a meziročně vzrostly o 3,1 %. Z toho na důchody připadlo 368,1 mld. Kč, což odpovídá čerpání 100,0 % rozpočtu po změnách. Další sociální dávky vykázaly meziročně pokles (státní sociální podpora o 4,8 mld. Kč, prostředky na podpory v nezaměstnanosti o 3 mld. Kč a ostatní sociální dávky o 0,9 mld. Kč). Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně byly čerpány na 99,1 %, čerpání ovlivnily zejména převody prostředků na přímé náklady škol zřizovaných obcemi a kraji, a dále transfery obcím na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách. Neinvestiční transfery fondům zdravotního pojištění byly čerpány téměř v předpokládané výši. K výrazné úspoře došlo u výdajů kapitoly státní dluh (představují především úrokové náklady), které byly čerpány ve výši pouze 77,4 %. Úspora proti rozpočtu po změnách ve výši cca 16 mld. Kč je dána zejména nízkou úrovní skutečných úrokových sazeb oproti předpokladům v rozpočtu. K nečekanému vývoji došlo i u odvodu vlastních zdrojů ES do rozpočtu EU, kde bylo čerpáno 103,1 % schválené rozpočtované výše. Na začátku prosince došlo k mimořádné platbě 5 mld. Kč, které byly vyplaceny nad rámec rozpočtu po revizi růstu HDP v období od vstupu ČR do EU do roku 2010. Kapitálové výdaje byly čerpány na 94,7 % rozpočtu po změnách s meziročním poklesem o 8,7 %, z čehož investiční transfery Státnímu fondu dopravní infrastruktury činily 33,7 mld. Kč a Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu 6,0 mld. Kč.

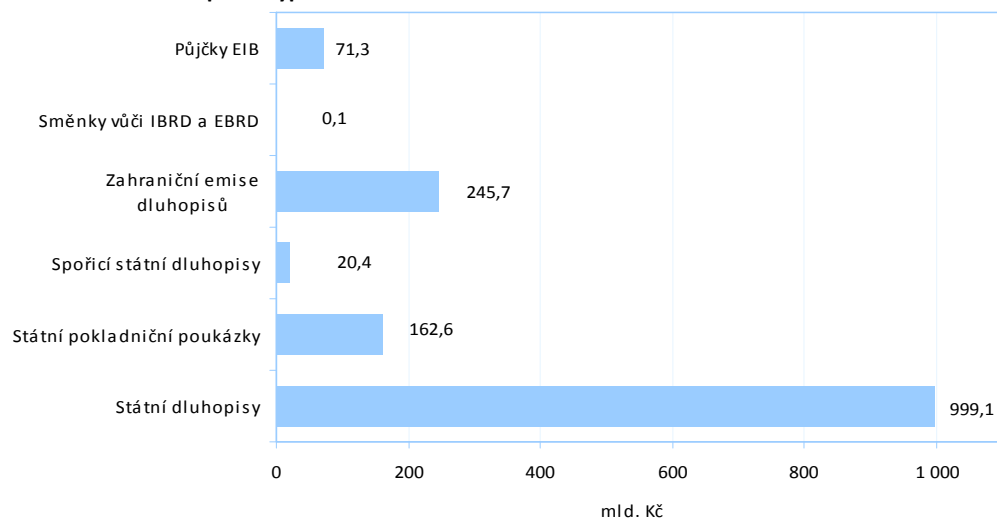
Celkové saldo státního rozpočtu v roce 2011 činilo 142,8 mld. Kč, a na jeho výši působilo negativně několik mimorozpočtových vlivů. Šlo zejména o již zmíněné zrušení 50% zdanění státních příspěvků u stavebního spoření, mimořádný převod do rozpočtu EU a pozastavení proplácení plateb z EU, které jsou předfinancovány z národních zdrojů. Bez těchto vlivů by byl schodek daný rozpočtem dodržen.

Návrh státního rozpočtu na rok 2012 byl schválen Poslaneckou sněmovnou se schodkem 105 mld. Kč (tj. o přibližně 30 mld. Kč méně, než předpokládal rozpočet na rok 2011). Rozpočet je koncipován s celkovými příjmy 1 084,7 mld. Kč a celkovými výdaji 1 189,7 mld. Kč. Pro dosažení plánovaného konsolidačního úsilí a dosažení deficitu 3 % HDP v metodice ESA95 je potřeba nad rámec schváleného rozpočtu provést vázání výdajů ve výši 23,6 mld. Kč, což již bylo na tento rok i schváleno vládou.

5.3. Státní dluh

Ke konci roku 2011 byl vykázán nekonsolidovaný státní dluh ve výši 1 499,4 mld. Kč, přičemž 1 182,2 mld. Kč připadalo na domácí dluh (státní pokladniční poukázky, spořicí státní dluhopisy, střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy a ostatní zdroje) a 317,2 mld. Kč připadalo na zahraniční dluh, kde dominantní podíl má zahraniční emise dluhopisů (245,7 mld. Kč), a dále pak půjčky EIB (71,3 mld. Kč). Nárůst je dán samozřejmě chronickým deficitním hospodařením státního rozpočtu. Dynamika nárůstu dluhu ovšem začala v posledních letech především díky konsolidačním snahám mírně klesat, a dá se očekávat, že pozvolný pokles nárůstu dluhu bude probíhat i v budoucnu. Na konci prvního čtvrtletí 2012 byl státní dluh vykázán ve velikosti 1 613 mld. Kč, což představuje 42,1 % HDP.

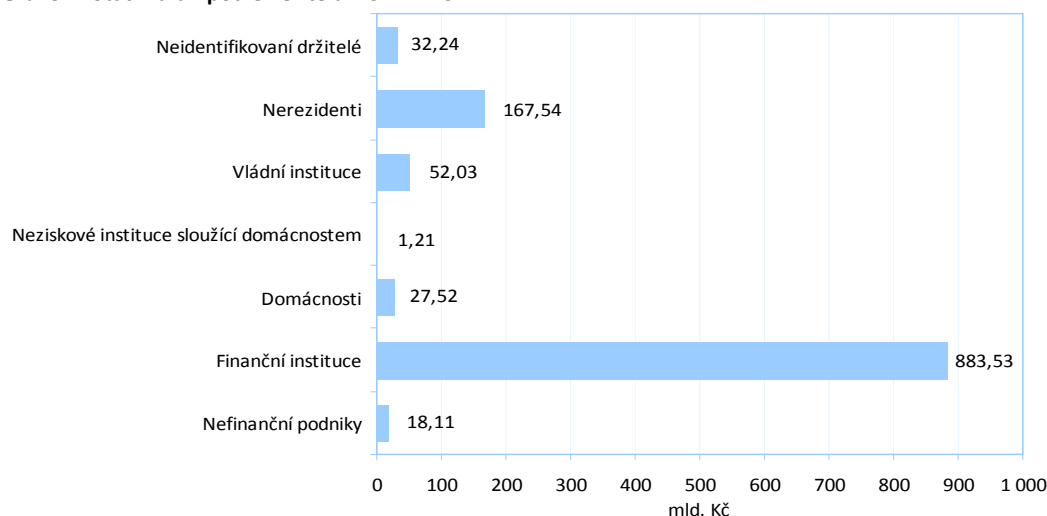
Graf 5.1: Státní dluh podle typu instrumentu k 31.12.2011

Pramen: MF

Stabilní refinanční strukturu dokládá průměrná splatnost státního dluhu, která se v minulých letech pohybovala v rozmezí 6 - 7 let. V letech 2009 a 2010 byla dolní mez z důvodu zvýšené nejistoty na světových trzích zkrácena o 0,5 roku, pro rok 2011 došlo ke zúžení cílového pásma na 5,25 - 6,25 let. Průměrná splatnost ke konci roku 2011 dosáhla hodnoty 5,8 let. Zvýšená nejistota na kapitálových trzích projevující se vyšším zájmem investorů o krátkodobé finanční instrumenty vedla ke stanovení pásma pro rok 2012 v rozmezí 5 - 6 let. Nejdůležitějším tržním rizikem řízení státního dluhu je úrokové riziko. Od roku 2011 je v této oblasti strategickým cílem průměrná doba do refixace státního dluhu v intervalu 4 - 5 let, což odpovídá mezinárodní praxi optimalizace nákladů státního dluhu a rizika plynoucího z refixace sazeb. Primárním nástrojem v roce 2012 je emisní činnost státních dluhopisů. V případě, že by se průměrná doba do refixace státního dluhu vychylovala mimo cílový interval, budou využity derivátové operace. Hodnota průměrné doby do refixace státního dluhu se pohybovala ke konci roku 2011 na úrovni 4,6 let. Z hlediska úrokové struktury bylo v roce 2011 úročeno variabilně 14,8 % dlouhodobých instrumentů. V letech 2012 a dalších by podíl variabilně úročeného dluhu neměl překročit 17 %. Počínaje rokem 2011 je aktivně řízeno i měnové riziko, kdy podíl cizoměnového dluhu nesmí (vyjma krátkodobého překlenují nenadálé depreciace domácí měny) překročit hranici ve výši 15 % + 2 p.b. Podíl cizoměnového dluhu byl ke konci roku 2011 na úrovni 9,2 %. Jeho pokles oproti konci roku 2010 je zapříčiněn neuskutečněním žádné zahraniční emise (s výjimkou doprodeje variabilně úročeného dluhopisu z portfolia MF ČR ve výši 37,5 mil. EUR). V dlouhodobém horizontu se nepředpokládá výrazná změna ve struktuře měnové expozice.

Graf 5.2: Státní dluh podle věřitelů k 31.12.2011

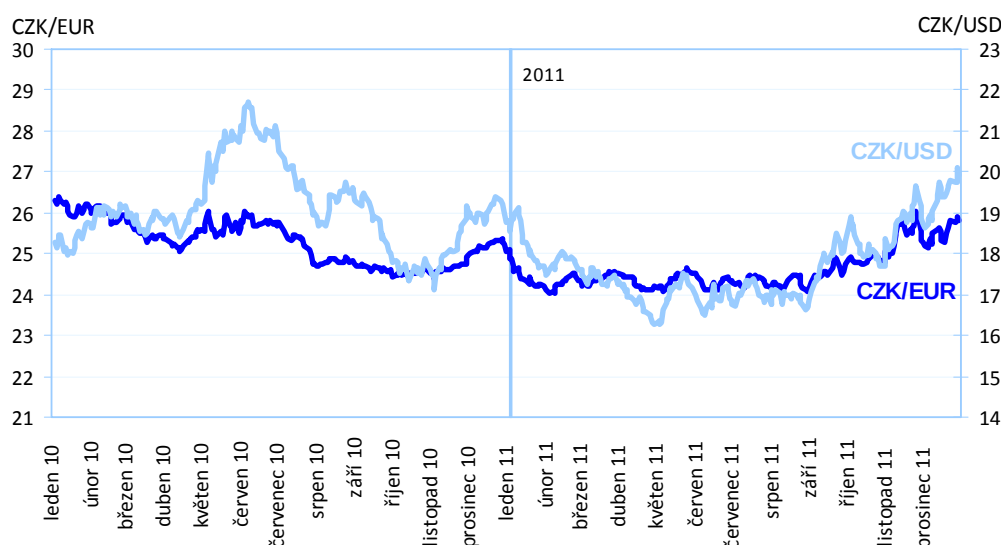

Pramen: MF

6. TRH DEVIZ

V průběhu roku 2011 zaznamenala česká koruna vůči dvěma hlavním světovým měnám odlišný vývoj. V první polovině roku se koruna vůči euru vyvíjela relativně stabilně, vůči dolaru však výrazně posilovala, přičemž se v rámci tohoto měnového páru přiblížila historickým maximům z roku 2008. Přes léto se koruna vůči oběma světovým měnám vyvíjela stabilně, od září ovšem koruna začala vůči oběma měnám oslabovat, a tento trend se již do konce roku 2011 nezvrátil. Vůči dolaru tak koruna meziročně oslabila o 6,3 % na 19,94 CZK/USD, vůči euru pak oslabila o 3 % na 25,80 CZK/EUR k 31.12.2011. Posilování dolaru vůči euru koncem roku 2011 bylo způsobeno prohloubením evropské dluhové krize. Ve čtvrtém čtvrtletí 2011 tak kurz eura oslaboval vůči všem hlavním světovým měnám.

Graf 6.1: Kurz koruny k hlavním měnám v letech 2010 a 2011

Pramen: ČNB

Měny regionu střední a východní Evropy oslabovaly v důsledku eskalace evropské dluhové krize ještě výrazněji než samotné euro. Důvodem zřejmě byly přetrvávající problémy Maďarska a nestandardní hospodářsko politické kroky tamní vlády. Koruna oproti maďarskému forintu meziročně posílila o 9 % na 8,21 CZK/100 HUF a oproti polskému zlotému o 8,2 % na 5,79 CZK/PLN.

Tabulka 6.1: Kurz koruny k hlavním a regionálním měnám ke konci roku

Kurz ke konci roku	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční změna (%)
Vůči EUR (CZK/EUR)	26,62	26,93	26,47	25,06	25,80	2,95
Vůči USD (CZK/USD)	18,08	19,35	18,37	18,75	19,94	6,34
Vůči HUF (CZK/100HUF)	10,49	10,11	9,79	9,02	8,21	-8,98
Vůči PLN (CZK/PLN)	7,41	6,49	6,45	6,31	5,79	-8,24

Pramen: ČNB, ČSÚ

Výrazně odlišné poloviny roku 2011 na devizovém trhu způsobily značný rozdíl mezi meziroční změnou průměrného kurzu koruny k dolaru (koruna vůči dolaru posílila o 7,4 %) a vzájemného kurzu ke konci roku (koruna vůči dolaru oslabila o 6,3 %).

Tabulka 6.2: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám

Průměrný kurz	2007	2008	2009	2010	2011	Meziroční změna (%)
Vůči EUR (CZK/EUR)	27,76	24,94	26,45	25,29	25,59	1,19
Vůči USD (CZK/USD)	20,31	17,04	19,06	19,11	17,70	-7,38
Vůči HUF (CZK/100HUF)	10,39	9,86	9,54	9,07	8,39	-7,50
Vůči PLN (CZK/PLN)	7,30	6,53	6,29	6,30	5,70	-9,52

Pramen: ČNB, ČSÚ

V důsledku změny metodiky výpočtu platební bilance došlo k revizi dat zahraničního obchodu ČR. Změny se dotkly zejména obchodní bilance, která byla na základě nové metodiky očištěna o vliv tzv. brandigu (marže náležející nerezidentům). Vývoj běžného účtu platební bilance v roce 2011 tradičně ovlivnil výrazný schodek bilance výnosů způsobený zejména výplatou dividend zahraničním investorům. Schodek dílčí bilance výnosů z přímých investic byl však v porovnání s předchozími roky více kompenzován rostoucím přebytkem obchodní bilance, v níž pozitivní saldo tradičně nejvíce ovlivnil export strojů a dopravních prostředků. Přebytek obchodní bilance zaznamenal nejvyšší meziroční nárůst v posledním čtvrtletí roku 2011, v němž se již pozitivně projevil oslabující kurz koruny. Výrazný pokles přebytku finančního účtu platební bilance byl způsoben především poklesem přímých zahraničních investic.

Tabulka 6.3: Vnější finanční vztahy

Roční (mld. Kč)	2007	2008	2009	2010	2011
Běžný účet platební bilance	-156,9	-81,3	-89,3	-146,6	-109,1
Obchodní bilance	46,9	25,7	87,3	53,8	94,0
Kapitálový účet platební bilance	21,6	27,1	51,2	32,5	14,7
Finanční účet platební bilance	125,3	92,2	143,2	174,3	87,9

Pramen: ČNB - ARAD

Inflace v ČR se v posledních třech měsících roku 2011 pohybovala nad cílem ČNB. Důvodem nárůstu spotřebitelských cen v posledním čtvrtletí 2011 bylo předběžné promítnutí plánované změny DPH (od ledna 2012) do cen potravin, ale i rostoucí regulované ceny a oslabující kurz koruny. V eurozóně i USA se inflace pohybovala na vyšší úrovni než v ČR. V případě ČR a USA ovšem nárůst inflace nevedl ke změnám hlavních úrokových sazeb, protože nad inflačními tlaky převážily obavy ze zpomalení globálního ekonomického růstu. Naopak velmi diskutovaná byla změna klíčové úrokové míry Evropské centrální banky. Jean-Claude Trichet na konci svého funkčního období v čele ECB nadvakrát zvýšil základní úrokovou sazbu z 1 % na 1,5 %. Nový guvernér ECB, Mario Draghi, ihned po svém nástupu snížil hlavní úrokovou sazbu na úroveň z počátku roku 2010. Hlavním důvodem byl negativní ekonomický vývoj v druhé polovině roku 2011. ECB byla v průběhu roku 2011 velmi aktivní. Na dluhopisových trzích se snažila nákupy státních dluhopisů problémových zemí v hodnotě cca 210 mld. EUR snížit jejich vysoké výnosy. V prosinci navíc poskytla obchodním bankám eurozóny tříletou likviditu v rozsahu cca 490 mld. EUR.

Tabulka 6.4: Srovnání ekonomických ukazatelů

2011	Inflace (meziroční v %)			Klíčová úroková míra centrální banky (v %)		
	ČR	eurozóna	USA	ČR	eurozóna	USA
Leden	1,7	2,3	1,6	0,75	1,00	0,00 - 0,25
Únor	1,8	2,4	2,1	0,75	1,00	0,00 - 0,25
Březen	1,7	2,7	2,6	0,75	1,00	0,00 - 0,25
Duben	1,6	2,8	3,1	0,75	1,25	0,00 - 0,25
Květen	2,0	2,7	3,4	0,75	1,25	0,00 - 0,25
Červen	1,8	2,7	3,5	0,75	1,25	0,00 - 0,25
Červenec	1,7	2,6	3,6	0,75	1,50	0,00 - 0,25
Srpen	1,7	2,5	3,8	0,75	1,50	0,00 - 0,25
Září	1,8	3,0	3,9	0,75	1,50	0,00 - 0,25
Říjen	2,3	3,0	3,6	0,75	1,50	0,00 - 0,25
Listopad	2,5	3,0	3,5	0,75	1,25	0,00 - 0,25
Prosinec	2,4	2,7	3,0	0,75	1,00	0,00 - 0,25

Pramen: ČSÚ, ČNB, Eurostat, ECB, Fed

7. AKTIVITY MF V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

7.1 Aktivity MF na mezinárodní úrovni

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC)

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC) patří mezi expertní výbory Rady ECOFIN. Výbor FSC je fórem pro předběžné projednávání otázek souvisejících s finančními službami na expertní úrovni, a společně s EFC se podílí na přípravě jednotlivých zasedání Rady ECOFIN. Práce výboru FSC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, EK, ECB a evropské orgány dohledu EBA, ESMA, EIOPA.

Výbor EFC je zřízen na základě článku 134 Smlouvy o fungování EU a plní zejména poradní a přípravné úkoly stanovené tímto článkem Smlouvy nebo svěřené přímo Radou. Předmětem činnosti výboru EFC je zejména sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států a EU, podávat zprávy Radě ECOFIN a EK a přispívat k přípravě činností Rady v hospodářském a finančním sektoru. Výbor zahrnuje zástupce ministerstev financí členských států EU, EK, ECB a národních centrálních bank. MF se pravidelně účastní zasedání obou výborů a aktivně na nich vystupuje. Při přípravě stanovisek na zasedání obou výborů MF spolupracuje s ČNB.

Mezi diskutovaná témata v rámci těchto výborů patřila iniciativa EK v oblasti krizového řízení, zátěžových testů bank (a s tím související následná opatření), vývoj na finančních trzích, ratingové agentury, OTC deriváty, správa a řízení finančních institucí, projekt SEPA, CBSG, stínové bankovníctví, regulační dialogy se třetími zeměmi, příprava vybraných legislativních návrhů (např. MiFID, MAD, směrnice o transparentnosti, CSD), rekapitalizace bank, otázky spojené s fungováním nových evropských orgánů dohledu, účetnictví finančních institucí, možnost zavedení jednotného identifikátoru právnických osob (LEI). Výbory se dále podílely na přípravě společné pozice k otázkám projednávaným Radou pro finanční stabilitu (FSB) a na zasedáních G20.

V roce 2012 výbory pokračují v projednávání otázek spojených s vývojem na finančních trzích, rekapitalizací bank, jednotným identifikátorem právnických osob a ratingovými agenturami. Věnují se rovněž implementaci opatření navržených FSB, problematikou financování malých a středních podniků, zvýšením ochrany spotřebitele na finančních trzích a implementací tzv. Volcker rule.

Rada ECOFIN

Rada ECOFIN je jednou z deseti formací Rady EU a je složená z ministrů financí a hospodářství členských států EU (v případě, že se projednávají otázky rozpočtu, účastní se zasedání také ministři pro rozpočet). Do její kompetence spadá přijímání opatření v oblastech jako je koordinace hospodářských politik a dohled nad těmito politikami, sledování rozpočtové politiky a stavu veřejných financí členských zemí, jednotná měna euro, daně, finanční trhy, volný pohyb kapitálu a hospodářská spolupráce se třetími zeměmi. Rada ECOFIN dále ve spolupráci s Evropským parlamentem každoročně připravuje a schvaluje rozpočet EU. Předsednictví v Radě ECOFIN rotuje každého půl roku na základě předem schváleného pořadí (ČR předsedala v prvním pololetí roku 2009). Rada ECOFIN zasedá zpravidla jednou měsíčně, přičemž v každém půlroce se ministři financí a hospodářství také jednou setkávají neformálně v předsedající zemi. Těchto neformálních setkání se účastní rovněž guvernéři centrálních bank.

V oblasti finančních trhů patřily mezi jedny z prioritních témat v roce 2011 zátěžové testy bank a na ně navazující nápravná opatření, otázka rekapitalizace bank, návrh nařízení o krátkých prodejkách a některých aspektech swapů úvěrového selhání a rovněž návrh směrnice o dani z finančních transakcí.

V roce 2011 Rada ECOFIN:

- vzala na vědomí prezentaci maďarského předsednictví týkající se pracovního programu v oblasti hospodářství a finančních věcí; maďarské předsednictví oznámilo pokračující pokrok při reformách ve finančním sektoru a uvedlo, že hodlá dále pokračovat v činnostech týkajících se zdanění finančního odvětví (18.1.2011);

- dosáhla dohody o obecném přístupu k návrhu nařízení o krátkém prodeji a swapech úvěrového selhání, jež zavádí požadavky týkající se transparentnosti a harmonizuje pravomoci, které mohou vnitrostátní regulační orgány ve výjimečných situacích použít; vzala na vědomí průběžnou zprávu o zdanění finančního sektoru projednávaném pracovní skupinou na vysoké úrovni pro otázky zdanění, požádala Komisi, aby do léta předložila posouzení dopadu jednotlivých možností zdanění finančního sektoru, a požádala pracovní skupinu, aby se touto záležitostí dále zabývala a podle potřeby podávala zprávy; schválila prohlášení, které stanovuje vodítka pro záložní opatření na podporu finančních institucí, u nichž zátěžové testy EU prokážou jejich zranitelnost, a shodla se na tom, že všechny členské státy budou mít v době zveřejnění výsledků zavedena věrohodná záložní opatření, a stanovila lhůty pro řešení případné zranitelnosti zjištěné zátěžovými testy, s deklarovaným upřednostněním řešení v rámci soukromého sektoru (17.5.2011);
- požádala Výbor stálých zástupců, aby dohlédl na další práci na návrhu nařízení, jehož cílem je zvýšit transparentnost a snížit riziko na trhu s OTC deriváty tak, aby Rada byla schopna co nejdříve dosáhnout dohody o obecném přístupu; dosáhla dohody o obecném přístupu k návrhu nařízení, jehož cílem je stanovit technické požadavky pro úhrady a inkasa v eurech, což představuje klíčový prvek jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA). Tato dohoda umožnila, aby polské předsednictví zahájilo jménem Rady jednání s Evropským parlamentem (20.6.2011);
- přijala prohlášení a schválila strategii komunikace o nápravných a záložních opatřeních plánovaných členskými státy na podporu zranitelných bank v návaznosti na celoevropské zátěžové testy v bankovním sektoru; vzala na vědomí prezentaci pracovního programu polského předsednictví v oblasti hospodářských a finančních záležitostí. Cílem polského předsednictví v oblasti finančních služeb je brzké přijetí návrhů zaměřených na zlepšení regulace finančních trhů a dohledu nad nimi a na vypracování pravidel pro krizové řízení. Polské předsednictví se rovněž hodlá věnovat otázce zdanění finančního sektoru (12.7.2011);
- dohodla se na obecném přístupu k návrhu nařízení zaměřenému na zvýšení transparentnosti a snížení rizika na trhu s OTC deriváty, přičemž tato dohoda umožnila, aby předsednictví zahájilo jménem Rady jednání s Evropským parlamentem s cílem dosáhnout dohody v prvním čtení; potvrdila mandát EU pro zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20, které se konalo 14. - 15.10.2011 v Paříži, který mimo jiné vyzýval ke sbližování reforem na finančních trzích a politik zaměřených na zajištění spravedlivého a řádného fungování komoditních trhů (4.10.2011);
- projednala činnosti navazující na rozhodnutí, která byla přijata na zasedáních hlav států a předsedů vlád v souvislosti s dluhovou krizí, a zaměřila se na opatření k obnovení důvěry v bankovní sektor; vzala na vědomí prezentaci EK týkající se návrhu směrnice, jejímž cílem je zavést v EU daň z finančních transakcí, a požádala příslušné pracovní skupiny Rady, aby návrh posoudily; přijala směrnici, kterou se mění směrnice o finančních konglomerátech s cílem eliminovat právní mezery a zajistit vhodný doplňkový dozor nad subjekty ve finančním konglomerátu (8.11.2011);
- zhodnotila výsledky summitu skupiny G20, který se konal ve dnech 3. - 4.11.2011 v Cannes a který se zabýval mimo jiné reformou regulace finančního sektoru; vzala na vědomí zprávu předsednictví o pokroku ohledně návrhů na čtvrtou novelizaci pravidel EU týkajících se kapitálových požadavků pro banky a investiční firmy (CRD IV), jejímž cílem je pozměnit a nahradit stávající směrnice o kapitálových požadavcích 2006/48/ES a 2006/49/ES (30.11.2011).

Rada ECOFIN se na svých zasedáních věnovala rovněž přípravám na zasedání Evropské rady a přípravám společné pozice na zasedání G20.

V roce 2011 proběhla dále 2 neformální zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank. První zasedání proběhlo v dubnu 2011 za maďarského předsednictví, přičemž diskutována byla především problematika zátěžových testů, finanční stabilita, nový dohled nad finančními trhy a komoditní deriváty. Druhé zasedání se konalo v září 2011, a to v průběhu polského předsednictví. Mezi projednávaná témata patřilo zhodnocení finanční stability, zátěžové testy a reformy v oblasti finančního sektoru.

Počátkem roku 2012 se Rada ECOFIN věnovala návrhu nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR), návrhu nařízení o dani z finančních transakcí, problematice krizového řízení a novele nařízení o ratingových agenturách. Projednávana byla rovněž revize směrnice o kapitálových požadavcích (CRD IV).

Pracovní skupina Rady pro finanční služby (PS D03)

Pracovní skupina Rady pro finanční služby je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy EK z oblasti finančních trhů, a to před jejich předložením Radě ECOFIN. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU, přičemž v čele skupiny stojí expert z předsedající země EU.

V průběhu roku 2011 projednávala pracovní skupina Rady pro finanční služby:

- návrh nařízení, jehož cílem je stanovit technické požadavky pro úhrady a inkasa v eurech, což představuje klíčový prvek jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA). Obecný přístup byl schválen v červnu 2011;
- návrh nařízení v oblasti derivátů (EMIR). Obecného přístupu bylo dosaženo v říjnu 2011;
- návrhů garančních schémat v oblasti bankovníctví (DGS) a kapitálových trhů (ICSD), tj. návrhu nové směrnice o systémech pojištění vkladů a novely směrnice o systémech pro odškodnění investorů. U DGS bylo dosaženo obecného přístupu v červnu, v případě ICSD pak v listopadu 2011;
- návrh nařízení o OTC derivátech, jehož cílem je eliminace systémového rizika při vypořádání derivátových obchodů. Obecného přístupu bylo dosaženo v říjnu 2011.
- návrh směrnice, kterou se mění směrnice o prospektu a směrnice Solventnost II, s ohledem na pravomoci Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA) a Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) (Omnibus II). Obecného přístupu bylo dosaženo v září 2011.

U uvedených návrhů byly po schválení obecného přístupu zahájeny trialogy (s výjimkou směrnice Omnibus II, u níž trialogy během roku 2011 zahájeny nebyly).

Pracovní skupina Rady pro finanční služby projednávala také návrhy v oblasti kapitálové přiměřenosti bank (CRDIV a CRR), smluv o úvěrech na bydlení, trhů finančních nástrojů (MiFID II a MiFIR), u kterých však jednání do konce roku 2011 nedospěla do fáze schválení obecného přístupu.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 7.2.1.

Evropská rada

Evropská rada je nejvýznamnějším politickým orgánem EU, ve kterém jsou zastoupeni nejvyšší představitelé členských států (hlavy států nebo předsedové vlád) a předseda EK. Evropská rada se schází nejméně čtyřikrát do roka a určuje obecné politické směřování EU.

Evropská rada se na svých zasedáních v průběhu roku 2011 věnovala mimo jiné otázkám spojeným se zátěžovými testy bank. Evropská rada rovněž vyzvala k urychlenému přijetí důležitých legislativních návrhů, a to pokud jde o OTC deriváty, systémy pojištění vkladů a kapitálové požadavky bank.

Výbory 2. úrovně Lamfalussyho procesu

Evropský výbor pro pojišťovny a zaměstnanecké penzijní fondy (EIOPC)

Poradní výbor EK EIOPC řeší nejen expertní, ale i politické otázky spojené s pojišťovnictvím, včetně penzijních fondů. Je složen ze zástupců reprezentujících vlády členských států na úrovni ministerstev a zástupců EK. Jako pozorovatelé se účastní zástupci dohledového orgánu EIOPA a zemí EHP. Jeho posláním je posuzovat jakékoliv otázky týkající se uplatňování předpisů EU v pojišťovnictví a v oblasti zaměstnaneckého penzijního pojištění.

Výbor svou pozornost zaměřil hlavně na směrnici Solventnost II. Dále se věnoval přípravě prováděcích předpisů pro směrnici Solventnost II, k jejichž vypracování byla založena speciální pracovní skupina. Ve vztahu ke směrnici Solventnost II výbor rovněž diskutoval přípravu směrnice Omnibus II, která bude směrnici Solventnost II revidovat za účelem jejího přizpůsobení činnosti nově vytvořených evropských dohledových

orgánů. Během roku 2011 byl EIOPC rovněž několikrát podrobně informován o stavu vytváření technických norem (norem 3. úrovně), které zpracovává evropský orgán dohledu EIOPA.

Výbor EIOPC se rovněž zabývá revizí směrnice o zprostředkování pojištění (IMD). Zároveň s tím sleduje iniciativu v oblasti retailových investičních produktů.

Výhledově by se práce EIOPC měla dotknout harmonizace zavedení a nastavení garančních schémat v pojišťovnictví a nového přístupu k řízení rizika a kapitálových požadavků pro instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění v souvislosti s revizí směrnice o institucích zajišťujících zaměstnanecká penzijní schémata (IORP) v rámci širšího tematického okruhu prosazovaného EK ohledně penzí.

V neposlední řadě výbor diskutoval otázku dopadů rozsudku SD EU ve věci C-236/09 (vydán dne 1.3.2011), jímž se s účinností od 21.12.2012 ruší článek 5 odst. 2 směrnice 2004/113/ES. Toto rozhodnutí bude mít významný dopad do pojišťovnictví, protože od uvedeného data pojišťovny nebudou moci zohledňovat pohlaví jako určující faktor pro výpočet pojistného a pojistného plnění. V této souvislosti EIOPC diskutoval i Pokyny Komise k dopadům uvedeného rozsudku (publikované v Úředním věstníku EU pod č. 2012/C 11/01).

Evropský výbor pro cenné papíry (ESC) a Expertní skupina Evropského výboru pro cenné papíry (EGESC)

V roce 2011 proběhla 4 zasedání tohoto výboru (16.3., 13.4., 24.5. a 15.11.) složeného ze zástupců ministerstev členských států. Výbor se zabýval mj. revizí směrnice 2004/39/ES o trzích s finančními nástroji „MiFID II“, novým nařízením o trzích s finančními nástroji „MiFIR“, revizí transparenční směrnice 2004/109/ES a revizí směrnice 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů „UCITS V“.

Dalším tématem jednání výboru byla diskuze okolo přípravy návrhu nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu „EuVECA“, které stanovuje jednotná pravidla pro vytváření fondů EuVECA a pomocí tzv. jednotného evropského pasu zajišťuje snazší pohyb investičního kapitálu, a tím i přístup k investičním zdrojům pro podnikání malých a středních podniků, a dále projednávání návrhu nařízení o evropských fondech sociálního podnikání „EuSEF“, které stanovuje jednotná pravidla pro vytváření fondů EuSEF, které mají investovat minimálně 70 % prostředků získaných od investorů na podporu fungování podniků, které sledují společensky prospěšný zájem, a pomocí evropského pasu zajišťují snazší pohyb investičního kapitálu uvnitř EU k takovým podnikům.

V souvislosti s přijetím Lisabonské smlouvy a se vznikem evropských orgánů dohledu (ESMA, EIOPA, EBA, ESRB) se změnila i úloha Evropského výboru pro cenné papíry, který působil původně jako poradní orgán a nyní bude působit jako expertní poradní orgán. V souvislosti s touto změnou došlo i ke změně jeho názvu na Expertní skupinu Evropského výboru pro cenné papíry (Expert Group of the European Securities Committee, EGESC). První zasedání nově vzniklé skupiny proběhlo dne 15.11.2011.

OECD

Committee for Financial Markets (CMF při OECD)

Výbor CMF je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou finančních trhů, který průběžně sleduje a analyzuje opatření ke zlepšení fungování národních finančních trhů a mezinárodního finančního a devizového trhu a diskutuje koncepční a strategické trendy. Členy jsou zástupci ministerstev financí, centrálních bank či dalších orgánů regulace a dohledu členských států této organizace. Jednání se také účastní zástupci celosvětových finančních institucí jako je Mezinárodní měnový fond nebo Banka pro mezinárodní platby v Basileji a také zástupci z přidružených rychle se rozvíjejících ekonomik. Jedná se tedy o geograficky širší platformu pro debatu a sdílení zkušeností nežli jsou např. diskuse mezi členskými státy EU. Specifickým prvkem zasedání výboru je pravidelné setkání se zástupci soukromé finanční sféry, na kterých se diskutují významná témata společného zájmu veřejného a soukromého sektoru, která souvisí s vývojovými tendencemi na světovém finančním trhu. Zástupce MF se zúčastnil obou jednání výboru v roce 2011. Předmětem diskuze byly zejména otázky aktuálního tržního vývoje v eurozóně, zkušenosti z oblasti reforem finančního sektoru vedoucí k podpoře dlouhodobých investic a ekologických projektů, systémově významných institucí, pojištění vkladů a vládních záruk finančnímu sektoru. V roce 2012 se MF účastnilo prozatím jediného jednání, mezi jehož významné body patřila opět témata vývoje v eurozóně a opatření pro dlouhodobou stabilizaci finančních trhů.

Insurance and Private Pensions Committee (IPPC při OECD)

IPPC je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou pojištění trhu, dohledem v oblasti pojišťovnictví a problematikou soukromých penzí, tj. neveřejného sektoru důchodového zabezpečení (problematikou soukromých penzí se v rámci IPPC zabývá Working Party for Private Pensions WPPP). IPPC se snaží o mezinárodní spolupráci, koordinaci a větší kompatibilitu regulace uvedených sektorů finančního trhu. Členy jsou zástupci ministerstev financí a těch orgánů státní správy, které mají v gesci oblast pojišťovnictví a soukromých penzí, a jednání se účastní také zástupci dohledových orgánů členských států organizace.

Agendu v roce 2011 tvořilo zejména sledování vývoje pojišťovacích trhů a sektoru penzijních fondů v souvislosti s dopady finanční krize, zpřesňování a spolupráce v oblasti metodiky a sběru dat, oblast příspěvkově definovaných penzijních plánů, dobrá praxe týkající se alternativních investic a finančních derivátů, finanční vzdělávání a ochrana spotřebitele v rámci sektoru pojišťovnictví a penzijních fondů, katastrofická rizika, diskuze k dopadu změn regulace účetnictví na dlouhodobé investování.

G20

Skupina G20 sdružující ministry financí a guvernéry centrálních bank 19 zemí²⁷ a EU (zastoupena aktuálně předsedající zemí a ECB) byla ustavena v roce 1999, aby poskytla fórum pro výměnu názorů nejvýznamnějších světových ekonomik na klíčové otázky týkající se globální ekonomiky. V roce 2011 skupině předsedala Francie, v rámci listopadového summitu v Cannes lidři:

- schválili opatření, na základě kterých nebude moci být žádná finanční instituce považována za příliš velkou, aby mohla zkrachovat („too big to fail“), přičemž daňoví poplatníci nebudou nést náklady s tím spojené;
- rozhodli se vyvinout regulaci a dohled nad systémem stínového bankovníctví a dále rozvinout regulaci tržní integrity;
- schválili principy na ochranu spotřebitelů v oblasti finančních služeb;
- zavázali se monitorovat implementaci závazků v oblasti bank, OTC trhů a praktik v oblasti odměňování;
- schválili reformu Rady pro finanční stabilitu, jež umožní lépe koordinovat a monitorovat agendu finanční regulace. Tato reforma zahrnuje udělení právní subjektivity a větší finanční autonomii.

Další vybrané platformy EK

European Financial Conglomerates Committee (EFCC)

EFCC je výborem 2. úrovně a řeší zejména expertní otázky spojené přímo s problematikou finančních konglomerátů. Je složen ze zástupců reprezentujících vlády členských států na úrovni ministerstev a zástupců EK. Jako pozorovatelé se účastní zástupci orgánů 3. úrovně - EIOPA, EBA a ESMA.

Výbor se v rámci svých 2 jednání zabýval směřováním a obsahem tzv. fundamentální revize směrnice o finančních konglomerátech (FICOD). Ta by měla svou pozornost zaměřit na zahrnutí dosud neregulovaných subjektů do předmětu regulace směrnice, změnu definice finančního konglomerátu ve světle stírajících se hranic mezi sektory, harmonizaci regulatorního kapitálu napříč směrnicemi a revizi pravomocí příslušných dohledových orgánů.

Government Expert Group on Retail Financial Services (GEGFRS)

GEGFRS je expertní skupinou EK, která se zabývá otázkami retailových finančních služeb. Práce této skupiny vychází zejména ze Zelené knihy o retailových finančních službách na jednotném trhu vydané v květnu 2007. Na jednání skupiny jsou předkládány jak konkrétní legislativní či nelegislativní návrhy EK, tak témata ve fázi odborné diskuse. Zástupci MF se účastní všech jednání této skupiny. V roce 2011 se skupina prezenčně nesešla, aktuální otázky (týkající se zejména zavádění systému mimosoudního řešení spotřebitelských sporů,

²⁷ Členskými státy jsou Argentina, Austrálie, Brazílie, Kanada, Čína, Francie, Německo, Indie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Mexiko, Rusko, Saudská Arábie, Jihoafrická republika, Jižní Korea, Turecko, Velká Británie a USA.

omezování úrokových sazeb u úvěrů, přístupu k tzv. základnímu platebnímu účtu, transparentnosti a srovnatelnosti bankovních poplatků) byly projednány s členy distančně.

Early Intervention Working Group (EIWG)

Pracovní skupina EIWG organizovaná EK slouží jako expertní fórum pro diskusi návrhů v oblasti krizového řízení bankovních institucí. Členské státy zde mohou prezentovat svůj pohled na jednotlivé aspekty připravovaného rámce pro krizové řízení.

V lednu 2011 zveřejnila EK veřejnou konzultaci o technických podrobnostech připravovaného rámce. V průběhu září 2011 proběhla dvě jednání pracovní skupiny, kde se diskutovaly základní tématické okruhy související s připravovaným rámcem pro krizové řízení v bankovním sektoru, který by měl reflektovat negativní zkušenosti jednotlivých členských států s řešením úpadku bankovních institucí. Celý rámec by měl spočívat na třech pilířích: preventivních opatřeních omezujících pravděpodobnost negativního vývoje v konkrétní instituci, opatřeních včasného zásahu aplikovaných ještě před vznikem krizové situace (early intervention) a samotném řešení již nastalé krizové situace (dále jen „resoluce“) prostřednictvím sady nástrojů zvláště uzpůsobených potřebám finančních institucí (bridge bank tool, sale of business tool, debt write-down tool, bail-in tool apod.). Samostatnou kapitolou je pak financování těchto opatření. EK zpočátku prosazovala koncept zvláštního krizového fondu financovaného ex-ante poplatkem uvaleným na vybraná pasiva bank. Značně citlivým tématem, kterému byla v diskusích na půdě EIWG věnována pozornost, je přeshraniční rozměr rámce (resoluční kolegia, rozhodovací pravomoc home/host orgánů ve skupině). Samotné předložení návrhu směrnice je očekáváno v červnu 2012, přičemž zatím poslední jednání EIWG proběhlo dne 13.4.2012.

Payments Committee (PC)

PC je trvalým poradním výborem EK pro otázky legislativy platebního styku. Zasedání se konají 2x ročně a předsedá jim EK. Členy PC jsou zástupci všech zemí EU. Zástupci zemí ESVO a EHP, kandidátské země na členství v EU a Evropská centrální banka jsou zváni jako pozorovatelé. Agenda PC zahrnuje otázky týkající se směrnice 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu, směrnice 2009/110/ES o elektronických penězích, nařízení (ES) č. 924/2009 o přeshraničních platbách v eurech a nařízení č. 260/2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech (zveřejněno v Úředním věstníku EU 30.3.2012).

Market Infrastructure Working Group - Central Securities Depositories (CSDWG)

CSDWG je pracovní skupina EK zabývající se přípravou regulace ve vztahu k centrálním depozitářům cenných papírů. Cílem regulace by mělo být na jedné straně zvýšení jistoty při poskytování služeb centrálních depozitářů cenných papírů, a na straně druhé vytvoření rámce pro jejich lepší přeshraniční fungování. Návrh EK byl zveřejněn 7.3.2012.

Securities Law Directive Working Group (SLDWG)

SLDWG je pracovní skupina zabývající se přípravou návrhu směrnice harmonizující právo nepřímo držených cenných papírů. Inspirací pro návrh je práce tzv. Legal Certainty Group (poradní skupina EK). Cílem návrhu je harmonizace hmotného práva vztahujícího se k úpravě nepřímo držených cenných papírů, což by ve výsledku mělo vést k jednotným pravidlům, a tím ke zvýšení právní jistoty investorů, zlevnění přeshraničních operací a snížení transakčních nákladů. Návrh EK dosud nebyl zveřejněn, přestože se předpokládalo, že se tak stane do konce roku 2011.

Close-out Netting Working Group (CoNWG)

CoNWG je pracovní skupina EK zabývající se sjednocením hmotného práva ve vztahu k závěrečnému vypořádání. Návrh EK dosud nebyl zveřejněn, přestože se předpokládalo, že se tak stane do konce roku 2011.

7.2 Legislativa finančního trhu

7.2.1 Právo EU

DGS

Cílem návrhu nové směrnice o systémech pojištění vkladů je především harmonizace fungování národních garančních schémat v oblasti bankovníctví a lepší ochrana vkladatelů. Dne 17.6.2011 došlo na zasedání Výboru

stálých zástupců ke schválení obecného přístupu a následně byly zahájeny trialogy s Evropským parlamentem, které pokračují i v roce 2012.

ICSD

Návrh novely směrnice o systémech pro odškodnění investorů reaguje na vývoj a změny podmínek, k nimž došlo na kapitálovém trhu od doby vydání původního textu směrnice v roce 1997, a dále také na nutnost zacelení v praxi projevených mezer v oblasti ochrany investora. Obecný přístup byl schválen na zasedání Výboru stálých zástupců dne 23.11.2011. Trialogy s Evropským parlamentem budou probíhat zejména v roce 2012, a to v návaznosti na výsledek vyjednávání výše zmíněné směrnice o systémech pojištění vkladů.

CRD IV/CRR

V průběhu roku 2011 pokračovala na úrovni EK práce na revizi směrnic o kapitálových požadavcích (směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES), které budou současně nahrazeny směrnicí a nařízením (CRD IV/CRR). Jednání o návrzích EK byla vedena v rámci pracovní skupiny k CRD (CRDWG), do jejíž práce se zástupci MF aktivně zapojili, připravovali návrhy a připomínky ve spolupráci s ČNB. Diskuze byla vedena zejména o úpravě regulatorního kapitálu, vytváření kapitálových polštářů, zavedení pákového poměru a standardů likvidity a stanovení pravidel pro obezřetnější přístup k obchodnímu portfoliu drženému bankami (riziko protistrany). Projednáván byl také návrh na omezení diskrecí obsažených v CRD s cílem sjednotit pravidla bankovní regulace v rámci EU („Single Rule Book“). V druhé polovině roku byly ukončeny diskuze na úrovni EK. Dne 20.7.2011 byl EK předložen první legislativní návrh k projednání v Radě a Evropském parlamentu.

Dne 29.9.2011 byla zahájena jednání na expertní úrovni v Radě EU. Stav jednání lze charakterizovat tak, že po prodiskutování celého návrhu EK se diskuze omezila pouze na otázky v určitých částech návrhu, které členské státy považovaly za nejvíce problematické. Tyto oblasti byly předloženy polským předsednictvím k další diskuzi, aby mohlo být dosaženo kompromisního legislativního návrhu. Mezi sporné oblasti patřila maximální harmonizace, oblast likvidity (tj. standardy likvidity a dohled nad likviditou poboček), pákový poměr, definice kapitálu, spolupráce mezi konsolidovaným orgánem dohledu a národním orgánem dohledu, úprava sankcí, správa a řízení společnosti, dále proticyklický kapitálový polštář, přechodná opatření, úvěrové riziko protistran a zavedení nových technických standardů EBA. Z pohledu ČR patřily mezi zásadní oblasti zájmu problematika likvidity a spolupráce mezi konsolidujícím orgánem dohledu a národním orgánem dohledu a rozdělení jejich pravomocí. MF nad rámec prezentování stanovisek na jednáních v Radě, intenzivně připravovalo ve spolupráci s ČNB písemné připomínky upozorňující na důležité oblasti upravující bankovní regulaci v EU.

V současnosti byl již předložen pátý kompromisní návrh dánského předsednictví. Dánské předsednictví předložilo dne 2.5.2012 ke schválení ministrům financí obecný přístup na mimořádném květnovém jednání Rady ECOFIN. Ovšem k jeho schválení došlo až na dalším jednání Rady ECOFIN, které se uskutečnilo dne 15.5.2012. První čtení v Evropském parlamentu je plánováno na 12.6.2012.

Basic bank account

Evropská komise přijala dne 18.7.2011 doporučení 2011/442/EU, o přístupu k základnímu platebnímu účtu. Toto doporučení mimo jiné ukládá členským státům zajistit, aby měl každý spotřebitel oprávněně pobývajícím v EU právo otevřít si a používat základní platební účet vedený u poskytovatele platebních služeb působícího na jeho území za předpokladu, že spotřebitel na tomto území ještě nemá platební účet, který by mu umožňoval využívat platebních služeb vymezených doporučením. Členské státy jsou vyzývány, aby přijaly nezbytná opatření k zajištění uplatňování tohoto doporučení do šesti měsíců po jeho zveřejnění, a aby oznámily Komisi jakákoliv opatření, jež v souladu s tímto doporučením přijmou. Pokud Evropská komise dojde na základě vyhodnocení oznámení z členských států k závěru, že nedošlo v členských státech ohledně přístupu k základnímu platebnímu účtu v souladu s cíli doporučení k žádoucím změnám, hodlá přistoupit k přijetí nezbytných opatření, a to i legislativních. Vzhledem k poměrně vysoké konkurenci na českém bankovním trhu není v tomto ohledu třeba žádných regulatorních kroků, neboť existuje dostatečná nabídka produktů splňujících požadavky doporučení.

Spotřebitelský úvěr

V průběhu roku 2011 se uskutečnilo několik jednání komitologického výboru ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice 87/102/EHS. Na těchto jednáních byla mezi Komisí a zástupci členských států diskutována otázka možné revize této směrnice,

co se týče dodatečných předpokladů pro výpočet roční procentní sazby nákladů. Výsledkem těchto jednání bylo přijetí směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14.11.2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů. Zároveň byl připravován výkladový materiál Komise k aplikaci směrnice 2008/48/ES ve vztahu k nákladům spotřebitelského úvěru a výpočtu roční procentní sazby nákladů. Tento dokument byl oficiálně publikován 8.5.2012.

Hypoteční úvěry

Dne 31.3.2011 EK zveřejnila návrh směrnice Evropského Parlamentu a Rady o smlouvách o úvěru na bydlení (COM(2011)142), jejímž cílem je sjednocení a podpora vnitřního trhu s hypotečními úvěry. Od 18.4.2011, kdy proběhlo první jednání pracovní skupiny Rady k návrhu směrnice, do konce roku 2011, se uskutečnilo celkem 14 jednání pracovní skupiny Rady. V průběhu polského předsednictví, zejména v podzimních měsících roku 2011, došlo k výraznému urychlení postupu prací na návrhu směrnice, který byl dán záměrem předsednictví dosáhnout společného stanoviska a předložení materiálu na COREPER do konce roku 2011, což se však pro odpor členských států nepodařilo. Základními stavebními kameny nové směrnice jsou především informační povinnosti (v reklamě, předmluvní a v samotné smlouvě), roční procentní sazba nákladů, posuzování úvěruschopnosti spotřebitele a vhodnosti úvěru pro spotřebitele, přístup do dlužnických databází, poradenství, předčasné splacení, požadavky na dohled (jednotný pas pro zprostředkovatele a dohled nad nebankovními poskytovateli) a požadavky na odbornost osob jednajících se s zákazníkem.

Transparenční směrnice

Evropská komise zveřejnila dne 26.10.2011 návrh revize transparenční směrnice, jejíchž cílem je posílit úroveň důvěry investorů díky rovnocenné transparentnosti ve vztahu k emitentům cenných papírů a investorům v celé EU. Na základě předloženého návrhu obsahuje revize transparenční směrnice zejména zrušení požadavku na zveřejňování mezitímních zpráv vedení, větší harmonizaci oznamování podílu na hlasovacích právech, upřesnění pravidel volby domovského členského státu pro emitenty ze třetích zemí, zavedení nové povinnosti týkající se vykazování plateb vládám a stanovení nového rámce pro ukládání sankcí.

Ratingové agentury

Evropská komise představila dne 15.11.2011 návrh novelizace nařízení o ratingových agenturách. Nařízení o ratingových agenturách v dosud platném znění obsahovalo především jednotný povolovací a dohledový režim nad ratingovými agenturami a vydáváním ratingů, které jsou používány tam, kde právo EU vyžaduje posouzení kvality určitého finančního nástroje na základě ratingu. Evropská komise má ambici novým návrhem snížit závislost tzv. regulovaných finančních institucí na externích ratingových agenturách, zvýšit transparentci ratingových agentur, zavést určitý prvek ingerence Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) do metodologií agentur pro vypracování ratingů a zakotvit pravidlo obligatorní rotace ratingových agentur.

Trhy s finančními nástroji

Evropská komise uveřejnila dne 20.10.2011 na internetových stránkách návrh novelizace směrnice o trzích finančních nástrojů (tzv. MiFID II) a návrh nařízení, které směrnici o trzích finančních nástrojů provádí (tzv. MiFIR II). Tyto legislativní návrhy mají například rozšířit regulační rámec o nový typ převodního místa (organised trading facility - OTF), posílit dohled v oblasti trhů komoditních derivátů a zavést oznamovací povinnost pro „investiční pozice“. V obecné rovině se dále mají zpřísnit požadavky na obhospodařování majetku zákazníka, investiční poradenství a nabízení tzv. komplexních finančních produktů.

Dohled nad finančními konglomeráty

Dne 16.11.2011 byla v Úředním věstníku EU publikována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/89/EU, kterou se mění směrnice 98/78/ES, 2002/87/ES, 2006/48/ES a 2009/138/ES, pokud jde o doplňkový dohled nad finančními subjekty ve finančním konglomerátu. Jedná se o tzv. malou či technickou novelu, která řeší především dohled na nejvyšší úrovni finančního konglomerátu. V následujícím období se bude EK zabývat tzv. fundamentální (komplexní) novelou směrnice o finančních konglomerátech.

Pojišťovnictví

Od roku 2009 na půdě EK aktivně probíhá proces zpracování rozsáhlého návrhu prováděcích opatření (úroveň 2 Lamfalussyho procesu) ke směrnici Solventnost II. Dokončení projednávání těchto opatření, které budou mít formu nařízení EK, je plánováno v průběhu roku 2013. Zároveň jsou ke směrnici Solventnost II

postupně vypracovávány návrhy právních předpisů 3. úrovně (technické normy), které budou mít závazný charakter, ale na rozdíl od předpisů 2. úrovně budou projednávány a přijímány postupně v delším časovém horizontu. V roce 2011 rovněž pokračovaly práce na návrhu směrnice Omnibus II, která po vzoru směrnice Omnibus I mění některé předpisy v souvislosti s vytvořením evropských dohledových orgánů. Konkrétně se jedná o směrnici o prospektu a zejména pak směrnici Solventnost II. V září 2011 bylo dosaženo obecného přístupu Rady EU a během roku 2012 budou probíhat trialogy.

Daň z finančních transakcí

V září 2011 předložila Komise návrh směrnice o společném systému daně z finančních transakcí. Cílem tohoto návrhu má dle Komise být zajistit spravedlivý příspěvek finančního sektoru na náklady krize, omezení rizikového chování a potřeba harmonizace již existujících transakčních daní. Působnost směrnice je široká a zahrnuje prakticky všechny finanční transakce, tj. s akciemi, dluhopisy, deriváty, a to na organizovaných trzích i mimo ně. Vyloučena je směna měn, jejíž zdanění by nebylo v souladu s právem EU. Daň nedopadá také na transakce prováděné ECB, centrálními bankami apod. Zdaněno nebude ani poskytování úvěrů, hypoték a jiné běžné finanční operace a primární trhy. Návrh je v současné době projednáván prostřednictvím pracovní skupiny Rady.

SEPA

V prosinci 2010 předložila Komise návrh nařízení, jehož cílem je stanovit technické požadavky pro úhrady a inkasa v eurech, což představuje klíčový prvek jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA). V první polovině roku 2011 byl návrh nařízení projednáván v pracovní skupině Rady pro finanční služby. Dne 8.6.2011 schválil Výbor stálých zástupců obecný přístup, dne 20.6.2011 byl obecný přístup schválen Radou ECOFIN. V září 2011 zahájilo polské předsednictví trialogy s Evropským parlamentem, který nařízení schválil dne 14.2.2012. Dne 7.3.2012 bylo nařízení publikováno v Úředním věstníku EU jako nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ze dne 14.3.2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009. Hlavním cílem nařízení je stanovení termínů pro ukončení stávajících národních platebních schémat pro úhrady a inkasa v eurech, jejich plné nahrazení platebními nástroji SEPA, a definování jejich technických požadavků. Nařízení SEPA stanoví 1.2.2014 jako termín, kdy existující národní schémata pro úhrady či inkasa v eurech zaniknou a budou plně nahrazeny nástroji SEPA-SEPA Credit Transfer (SCT) pro úhrady, SEPA Direct Debit (SDD) pro inkasa, a definuje jejich technické požadavky. Pro neeurové země tyto požadavky platí od 31.10.2016.

EMIR - nařízení o OTC derivátech, centrálních protistranách a registrech obchodních údajů

Nařízení o OTC (over the counter) derivátech, centrálních protistranách a registrech obchodních údajů se označuje zkratkou EMIR - European Market Infrastructure Regulation. Návrh byl Evropskou komisí zveřejněn v září 2010 a následně projednáván pracovní skupinou Rady pro finanční služby. Dne 4.10.2011 byl dosažen obecný přístup Rady a byly zahájeny trialogy s Evropským parlamentem, který nařízení schválil dne 29.3.2012. Hlavním cílem nařízení je snížení, případně eliminace systémového rizika, a to pomocí několika základních principů - vyšší standardizace OTC derivátových nástrojů, vypořádání obchodů prostřednictvím centrálních protistran, masivní regulace centrálních protistran, vyšší transparentnost, informační povinnost. Subjekty podléhajícími regulaci budou kromě centrálních protistran a registrů obchodních údajů jak finanční, tak nefinanční instituce.

7.2.2 Domácí legislativa

Ministerstvo financí je předkladatelem návrhů zákonů v oblasti finančního trhu.

Dohled nad finančními trhy

V březnu 2011 nabyla účinnosti novela zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, prostřednictvím které byl adaptován český právní řád na nařízení o novém dohledovém rámci v EU.

V souvislosti s reformou dohledu nad finančními trhy v EU bylo třeba rovněž transponovat tzv. směrnici Omnibus I, a to prostřednictvím návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s reformou dohledu nad finančním trhem v EU. Tento zákon nabyl účinnosti v lednu 2012.

V průběhu roku 2011 dále započaly přípravy na návrhu zákona o dohledu nad finančním trhem, jehož cílem je sjednotit a konsolidovat právní úpravu dohledu obsaženou v jednotlivých sektorových zákonech do jednoho právního předpisu.

Garanční schémata v bankovním sektoru

Koncem roku 2011 byly zahájeny práce na novele zákona č. 21/1992, o bankách, a to v souvislosti s transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady o systémech pojištění vkladů. Konečná podoba směrnice nicméně není dosud k dispozici a i v první polovině roku 2012 je nadále projednávána na úrovni EU.

Transpozice CRD II a CRD III

Na začátku roku byl dokončen legislativní proces k zákonu, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků a postupů dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy a obchodníky s cennými papíry. Zákon č. 41/2011 Sb. novelizoval zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech a zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Do předmětného zákona byla transponována jak směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/111/ES, kterou se mění směrnice 2006/48/ES, 2006/49/ES a 2007/64/ES, pokud jde o banky přidružené k ústředním institucím, některé položky kapitálu, velkou angažovanost, režimy dohledu a krizové řízení (tzv. CRD II), tak i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/76/ES, kterou se mění směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES, pokud jde o kapitálové požadavky na obchodní portfolio a resekuritizaci a o dohled nad zásadami odměňování (tzv. CRD III). Kromě transpozice těchto evropských předpisů je v zákonu obsažena také úprava umožňující přeměnu družstevní zálohy na banku. Zákon nabyl účinnosti dne 28.2.2011, některá ustanovení dne 31.12.2011.

Novela zákona o stavebním spoření

Zákonem č. 348/2010 Sb. byla snížena zátěž výdajové strany státního rozpočtu v souvislosti s výplatou státní podpory stavebního spoření a to snížením státní podpory ze stavebního spoření na maximálně 2 000 Kč za rok. Tento zákon byl zrušen nálezem Ústavního soudu (publikovaném ve Sbírce zákonů pod č. 119/2011 Sb.), a to z důvodu jeho přijetí ve stavu legislativní nouze. Zároveň byla zákonodárci dána lhůta do 31.12.2011 k přijetí nové právní úpravy v řádném legislativním procesu, neboť nálezem zrušený zákon se ruší uplynutím dne 31. 12. 2011. Z tohoto důvodu byla předložena další novela zákona o stavebním spoření, která je z věcného hlediska totožná se zrušeným zákonem, ovšem s výjimkou zvláštní srážkové daně ve výši 50 % na státní podporu stavebního spoření, kterou zavedl zrušený zákon a která byla shledána Ústavním soudem za protiústavní. Tato novela byla Parlamentem ČR schválena, vydána pod č. 353/2011 Sb. a nabyla účinnosti dne 1.1.2012.

Dále MF zpracovalo koncepční novelu stavebního spoření, která zavádí účelovost na státní podporu ze stavebního spoření. Státní podpora ze stavebního spoření bude moci být použita pouze na bytové potřeby. Jako alternativa k tomu byla navržena možnost účelového použití prostředků jako zajištění na stáří, jejíž podmínkou je převedení veškerých prostředků účastníka do III. penzijního pilíře. Tato novela dále rozšiřuje možnost poskytovat stavební spoření. Stavební spoření nově budou moci poskytovat nejen specializované banky - stavební spořitelny, ale po získání povolení i univerzální banky. K tomuto návrhu zákona se v červenci a srpnu 2011 konalo mezirezortní připomínkové řízení. Vláda tento návrh zákona schválila dne 18.4.2012 a předložila jej Poslanecké sněmovně k projednání.

Novela zákona o České národní bance

Na konci roku 2010 byla zahájena příprava novely zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, s cílem odstranit nedostatky v rámci vnitrostátní legislativy identifikované Evropskou centrální bankou, a uvést tak tento zákon do souladu s ustanoveními Smlouvy o fungování EU a Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Návrh zákona obsahuje rovněž odstranění některých nedostatků současného znění, se kterými se ČNB setkala v praxi po vstupu České republiky do Evropské unie a po integraci dohledu nad finančním trhem v České republice. Návrh zákona byl dále doplněn o ustanovení týkající se finanční stability a makroobezřetnostní politiky, která reagují na doporučení Evropské rady pro systémová rizika ze dne 22.12.2011 (Recommendation of European Systemic Risk Board on the macro-prudential mandate of national authorities ESRB/2011/3).

Práce na zákonu během roku 2011 probíhala v intenzivní spolupráci s ČNB. Návrh zákona prošel ve dnech 4.1.2012 - 24.1.2012 vnějším připomínkovým řízením. Dne 23.3.2012 byl návrh zákona odeslán ke konzultaci s Evropskou centrální bankou. Jeho předložení Legislativní radě vlády se předpokládá v závěru června 2012.

Novela zákona o bankách a některých dalších zákonů v souvislosti se změnou přístupu k pobočkám zahraničních bank se sídlem v zemích mimo EU/EHP

V roce 2011 byla ve spolupráci s ČNB připravena a předložena novela zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, která nově upravuje pravidla pro zahájení činnosti a vlastní působení poboček zahraničních bank se sídlem ve třetích zemích na území České republiky. Součástí této novely je i prolomení bankovního tajemství vůči zpravodajským službám. Tato novela byla dne 2.11.2011 schválena vládou a pokračuje v legislativním procesu v Parlamentu ČR.

Transpozice CRD IV

Na konci roku 2011 začala práce na zákonu, kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením přístupu k činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry a obezřetnostního dohledu nad nimi. Do tohoto zákona by měla být transponována připravovaná směrnice o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky (CRD IV). Dále bude tato novela adaptovat české právní předpisy na nařízení o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR). Tato novela by měla novelizovat zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech a zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Předpokládaný termín předložení návrhu zákona vládě je v říjnu 2012.

Elektronické peníze a neodvolatelnost zúčtování/vypořádání

Dne 27.5.2011 nabyl účinnosti zákon č. 139/2011 Sb., který novelizoval zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku. Novela nově upravila otázky spojené s vydáváním elektronických peněz a provozováním platebních systémů s neodvolatelností zúčtování a vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání.²⁸

Oběh bankovek a mincí

Dne 1.7.2011 nabyl účinnosti zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí, který reguluje oběh a ochranu bankovek a mincí (platidel), a to jak jednotné evropské měny, tak i české měny. Zákon ruší vyhlášku č. 37/1994 Sb., kterou se stanoví postup při příjmu peněz a nakládání s nimi a při poskytování náhrad za necelé a poškozené bankovky a mince, a některá její ustanovení přejímá. Ustanovení o oběhu a ochraně platidel se do určité míry liberalizují, aby byl dán větší prostor pro dohodu zúčastněných stran. Zcela nově návrh zákona zavádí povinnou registraci právnických osob, které provádějí pro jiné osoby zpracování hotovosti.

Distribuce finančních služeb

MF zpracovává věcný záměr nového zákona o distribuci finančních služeb, který sjednocuje pravidla pro nabízení a zprostředkování finančních produktů a služeb a pro poskytování finančního poradenství. MF rovněž předložilo k projednání vládě novelu zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí. Její projednání bylo Legislativní radou vlády přerušeno, novela zákona bude opětovně předložena v polovině roku 2012. Cílem obou legislativních iniciativ je především posílení ochrany spotřebitele a sjednocení systému podnikatelských oprávnění na finančním trhu.

Pojišťovnictví a penzijní otázky

V roce 2011 byl přijat a účinnosti nabyt zákon č. 260/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění z členských států Evropské unie nebo jiných států, které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, na území České republiky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jako reakce na rozsudek Soudního dvora EU z ledna 2010, jímž byla ČR odsouzena pro nedostatečnou transpozici směrnice o zaměstnaneckém penzijním pojištění.

²⁸ V souvislosti s transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16.9.2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6.5.2009, kterou se mění směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry a směrnice 2002/47/ES o dohodách o finančním zajištění, pokud jde o pohledávky z úvěru.

Dále byly v roce 2011 přijaty předpisy představující základní právní úpravu pro II. a III. penzijní pilíř. Konkrétně se jedná o zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření a zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, které doplňuje zákon č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření. Všechny zákony nabudou účinnosti dne 1.1.2013.

V průběhu celého roku pokračovaly práce na novele zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, v souvislosti s transpozicí směrnice Solventnost II.

7.3 Ochrana spotřebitele na finančním trhu

Finanční vzdělávání

V roce 2011 pokračovala činnost Pracovní skupiny pro finanční vzdělávání (dále PSFV), která je platformou pro výměnu zkušeností a názorů zástupců MF, MPO a MŠMT, ČNB, profesních asociací působících na finančním trhu, subjektů poskytujících vzdělávací projekty, spotřebitelských sdružení a vzdělávacích odborníků. Členové PSFV diskutují o svých projektech a zkušenostech a snaží se najít společný postup při zvyšování finanční gramotnosti české populace.

Dne 25.11.2011 se pod záštitou MF uskutečnila konference k finančnímu vzdělávání Jak správně finančně vzdělávat dospělé, na níž se diskutovala současná situace a rizika finanční negramotnosti, jaké jsou efektivní formy finančního vzdělávání dospělých, jakou roli hrají finanční instituce ve finančním vzdělávání dospělých a sdílely se best practices.

Finanční arbitr

V roce 2011 došlo k výrazným změnám týkajícím se finančního arbitra, tedy orgánu, který je zákonem č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů povolán k mimosoudnímu řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu. Od 1.7.2011, kdy nabyl účinnosti zákon č. 180/2011 Sb., došlo k rozšíření působnosti finančního arbitra i na řešení sporů ze spotřebitelského úvěru a z kolektivního investování. Zároveň byla k plnění úkolů spojených s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti finančního arbitra zřízena organizační složka státu Kancelář finančního arbitra. Dne 16.9.2011 doručil finanční arbitr Dr. Ing. František Klufa předsedovi vlády písemné prohlášení, že se vzdává své funkce. V návaznosti na to vláda jmenovala dne 16.11.2011 novým finančním arbitrem Mgr. Moniku Nedelkovou.

Distribuce finančních služeb

Jednu z klíčových legislativních aktivit v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu představuje příprava harmonizace pravidel distribuce finančních produktů a služeb.

Závěry k požadovaným odborným kvalifikacím doplnila Pracovní skupina k distribuci na finančním trhu svá předchozí doporučení týkající se vhodné architektury finančního zprostředkování, systému registrací a pravidel jednání distributorů finančních služeb se zákazníky. Tímto současně Pracovní skupina, sdružující zástupce MF, ČNB, profesních asociací a sdružení spotřebitelů, ukončila svou více než dvouletou činnost. Výstupy její činnosti představují pro MF základní ideový rámec pro připravovanou novou legislativu, tj. pro zákon o distribuci finančních produktů a služeb, a dále pro novelu zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, která bude představovat pilotní implementaci nové regulatorní úpravy distribuce v sektoru pojišťovnictví. Návrh novely zákona č. 38/2004 Sb. byl v druhé polovině roku 2011 předložen vládě. Projednání této novely v Legislativní radě vlády však bylo přerušeno, a MF bylo uloženo zapracovat do návrhu připomínky jejích členů. Opětovné předložení návrhu zákona a pokračování jeho projednání v Legislativní radě vlády se předpokládá v polovině roku 2012. Věcný záměr zákona o distribuci finančních služeb pak MF zpracuje do konce roku 2012.

Připravovaná legislativa respektuje příslušné legislativní iniciativy EK, zejména připravovanou novou regulaci úvěrů na bydlení (MCD), a dále úpravu tzv. balíčkových investičních retailových produktů (PRIPs), která probíhá koordinovaně s konzultacemi k revizi směrnic o zprostředkování pojištění (IMD) a trzích finančních nástrojů (MIFID). V rámci agendy IMD a PRIPs zahájila Komise na konci roku 2010 veřejné konzultace, které měly nastínit základní obrysy budoucí právní úpravy. Základním zadáním je přitom obecné posílení a sjednocení

ochrany spotřebitele v jednotlivých sektorech finančního trhu, rozvoj vnitřního trhu s finančními službami a zefektivnění výkonu dohledu.

Iniciativa v oblasti tzv. PRIPs produktů primárně reaguje na potřebu sjednocení úrovně ochrany spotřebitele u investičních produktů, které v současnosti podléhají rozdílné míře regulace, přestože plní identickou ekonomickou funkci. Cílem nové regulace má být dle Komise vytvoření jednotného a adekvátního právního rámce pravidel jednání se zákazníky a poskytování informací u retailových finančních služeb s investičním prvkem. Revize směrnice IMD by měla být zaměřena především na rozšíření působnosti směrnice na přímou distribuci pojistných produktů pojišťovnami, zpřesnění ustanovení týkajících se přeshraničního poskytování služeb, zvýšení informovanosti spotřebitele o osobě zprostředkovatele a sjednávaného pojistného produktu a zdůraznění požadavků na odbornost distributora při vstupu do odvětví a výkonu jeho činnosti. Oba legislativní návrhy by měly být publikovány Komisí do poloviny roku 2012.

Kromě výše uvedeného Komise v březnu 2011 zveřejnila návrh nové směrnice o regulaci poskytování a zprostředkování hypotečních úvěrů. I v případě této regulace je hlavním motivem potřeba posílení ochrany spotřebitele. Vzhledem k tomu, že po transpozici směrnice 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru zůstala tato významná část trhu s úvěry regulací nepokryta, MF tuto iniciativu vítá a podporuje.

7.4 Další aktivity MF

Zrušení Střediska cenných papírů

Středisko cenných papírů, příspěvková organizace MF, jež na základě zákona o podnikání na kapitálovém trhu k 2.7.2010 převedlo veškerou svou činnost týkající se vedení evidencí zaknihovaných cenných papírů na Centrální depozitář cenných papírů, bylo rozhodnutím ministra financí k 31.12.2011 zrušeno a vymazáno z obchodního rejstříku. Veškerá práva a povinnosti Střediska cenných papírů s výjimkou vedení evidence cenných papírů a poskytování služeb s tím souvisejících přešla na základě zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích dnem 1.1.2012 na MF jakožto zřizovatele zaniklé příspěvkové organizace. Evidence cenných papírů vede od 2.7.2010 centrální depozitář.

Aliance proti dluhům (APD)

MF se podílí na činnosti APD, založené z iniciativy odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, Probační a mediační služby a Sdružení pro probaci a mediaci v justici, o. s. v květnu 2011, jakožto odborná platforma složená ze zástupců státních institucí a nestátních neziskových organizací. Cílem Aliance je nalézat řešení problémů spojených s předlužeností osob, které mohou vyústit až v opakovanou trestnou činnost. Záměrem Aliance je navázat na obdobné aktivity, zkušenosti a analýzy všech partnerů, včetně zahraničních, kteří se předmětnou problematikou zabývají, a vytvořit návrhy vedoucí k minimalizaci předlužování a rizik s ním souvisejících.

Základních deset cílů Aliance je vyjádřeno v Základním prohlášení APD, k jehož naplňování byly ustanoveny čtyři pracovní skupiny: Spotřebitelské úvěry, Vymáhání pohledávek, Finanční vzdělávání a Alternativní způsoby oddlužení. Členové pracovních skupin se setkávají na pravidelných jednáních. K účasti na tzv. kulatých stolech jsou přizváni také zástupci odborné veřejnosti.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.1: Tempo růstu HDP	5
Tabulka 1.2: Makroekonomické ukazatele české ekonomiky	5
Tabulka 2.1: Prostředky použitelné na finančním trhu	7
Tabulka 4.1: Počty vybraných subjektů poskytujících služby na finančním trhu	8
Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu	9
Tabulka 4.3: Ekonomické výsledky finančních institucí v meziročním srovnání	9
Tabulka 4.4: Vybrané položky výkazu zisku a ztrát bankovního sektoru	11
Tabulka 4.5: Sazby ČNB	12
Tabulka 4.6: RPSN korunových úvěrů poskytnutých bankami v ČR	13
Tabulka 4.7: Rozdělení korunových vkladů a úvěrů u bank dle sektorového hlediska	13
Tabulka 4.8: Podíl úvěrů k naspořené částce ve stavebním spoření	16
Tabulka 4.9: Stav hypotečních úvěrů (HÚ) poskytnutých domácnostem	18
Tabulka 4.10: Stav hypotečních úvěrů (HÚ) dle hlavních skupin příjemců	20
Tabulka 4.11: Základní ukazatele sektoru družstevních záložen	21
Tabulka 4.12: Vývoj indexu PX	23
Tabulka 4.13: Vývoj jednotlivých titulů indexu PX	24
Tabulka 4.14: Objem obchodů	24
Tabulka 4.15: Počty registrovaných emisí	25
Tabulka 4.16: Hlavní ukazatele obchodování na EBP	25
Tabulka 4.17: Vybrané ukazatele sektoru domácích OCP v roce 2011	26
Tabulka 4.18: Finanční skupiny dle objemu spravovaného majetku	26
Tabulka 4.19: Prostředky jednotlivých druhů podílových fondů podle domicilu	27
Tabulka 4.20: Prodeje a odkupy PL domácích PF v roce 2011	28
Tabulka 4.21: Výsledky pojišťoven	30
Tabulka 4.22: Počty zprostředkovatelů podle postavení (kategorií)	31
Tabulka 4.23: Počet účastníků penzijního připojištění dle věku	32
Tabulka 4.24: Náklady na nové smlouvy	33
Tabulka 4.25: Rozložení průměrné výše měsíčních příspěvků	34
Tabulka 4.26: Přehled vyplaceného státního příspěvku v závislosti na příspěvku účastníka	36
Tabulka 6.1: Kurz koruny k hlavním a regionálním měnám ke konci roku	41
Tabulka 6.2: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám	42
Tabulka 6.3: Vnější finanční vztahy	42
Tabulka 6.4: Srovnání ekonomických ukazatelů	42
Tabulka P2.1: Průměrná úroková sazba	66
Tabulka P2.2: Úvěry podle druhového hlediska	66
Tabulka P2.3: Základní ukazatele vývoje stavebního spoření v ČR	67
Tabulka P2.4: Objem majetku v zahraničních fondech podle distributorů	68
Tabulka P2.5: Objem majetku domácích fondů podle správců	68
Tabulka P2.6: Umístění prostředků penzijních fondů	68
Tabulka P2.7: Umístění technických rezerv	69

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2.1: Prostředky použitelné na finančním trhu.....	6
Graf 3.1: Vývoj struktury úspor domácností	7
Graf 4.1: Poměr bankovních klientských vkladů ke klientským úvěrům ke konci roku 2011	10
Graf 4.2: Podíl úvěrů v selhání	10
Graf 4.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1.....	12
Graf 4.4: Celkové zadlužení domácností	14
Graf 4.5: Srovnání zadlužení domácností v EU.....	15
Graf 4.6: Počet smluv o stavebním spoření	16
Graf 4.7: Vývoj objemu úvěrů v sektoru stavebního spoření.....	17
Graf 4.8: Vývoj nových úvěrů v sektoru stavebního spoření	17
Graf 4.9: Vývoj státní podpory stavebního spoření	18
Graf 4.10: Vývoj vybraných úrokových sazeb	19
Graf 4.11: Souhrnné ukazatele hypotečního trhu.....	20
Graf 4.12: Vývoj hlavních světových indexů.....	22
Graf 4.13: Výkonnost významných indexů burz členských států EU v roce 2011	22
Graf 4.14: Vývoj indexu PX.....	23
Graf 4.15: Vývoj investování do podílových fondů	27
Graf 4.16: Počet a struktura fondů kolektivního investování	28
Graf 4.17: Vývoj objemu hrubého předepsaného pojistného	29
Graf 4.18: Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů	31
Graf 4.19: Věková struktura účastníků penzijního připojištění.....	32
Graf 4.20: Počet penzijních připojištění, na která přispíval účastníkům zaměstnavatel.....	33
Graf 4.21: Umístění prostředků penzijních fondů k 31.12.2011	34
Graf 5.1: Státní dluh podle typu instrumentu k 31.12.2011	40
Graf 5.2: Státní dluh podle věřitelů k 31.12.2011	40
Graf 6.1: Kurz koruny k hlavním měnám v letech 2010 a 2011	41

SEZNAM ZKRATEK

abs.	Absolutně
AKAT	Asociace pro kapitálový trh
APF ČR	Asociace penzijních fondů České republiky
ARAD	Databáze časových řad ČNB
BCPP	Burza cenných papírů Praha
BRICS	Označení společného hospodářského uskupení Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jižní Afriky
CESR	Committee of European Securities Regulators (Výbor evropských regulátorů cenných papírů)
CMF	Committee for Financial Markets (Výbor pro finanční trhy)
COREPER	Výbor stálých zástupců
CPI	Index spotřebitelských cen
CRD	Směrnice o kapitálových požadavcích
CRR	Nařízení o kapitálových požadavcích
CZK	Česká koruna - mezinárodní kód
č.	Číslo
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČS	Česká spořitelna, a. s.
ČSOB	Československá obchodní banka, a. s.
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
DGS	Deposit Guarantee Schemes (Garanční schémata bankovních vkladů)
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán dohledu pro bankovníctví)
EBP	Energetická burza Praha
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí členských zemí EU)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFCC	European Financial Conglomerates Committee
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s.
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIB	Evropská investiční banka
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor pro pojišťovny a zaměstnanecké penzijní fondy)
EIWG	Early Intervention Working Group
EK	Evropská komise
EMD	Směrnice o elektronických peněžích
EMIR	European Market Infrastructure Regulation
ES	Evropská společnost
ESC	Evropský výbor pro cenné papíry
ESMA	European Securities and Markets Authority
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
EU	Evropská unie
EUR	Euro - mezinárodní kód
Fed	Federal Reserve System (Centrální banka USA)
FESE	Federation of European Securities Exchanges (Federace evropských burz)
FICOD	Financial Conglomerates Directive (Směrnice o finančních konglomerátech)
FSB	Financial Stability Board
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
GEGRFS	Government Expert Group on Retail Financial Services
HDP	Hrubý domácí produkt
HÚ	Hypoteční úvěr
HUF	Maďarský forint - mezinárodní kód

IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
ICSD	Směrnice pro odškodňování investorů na kapitálovém trhu
IMD	Směrnice o zprostředkování pojištění
IORP	Směrnice o institucích zajišťujících zaměstnanecká penzijní schémata
IPPC	Insurance and Private Pensions Committee
KB	Komerční banka, a. s.
MiFID	Směrnice o trzích finančních nástrojů
MF	Ministerstvo financí ČR
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OCP	Obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OPF	Otevřený podílový fond
p.b.	Procentní bod
PC	Payment Committee
PF	Penzijní fondy
PL	Podílový list
PLN	Polský zlotý - mezinárodní kód
PRIPs	Balíčkové retailové investiční produkty
PS	Pojistná smlouva
RM-S	RM-Systém
RPSN	Roční procentní sazba nákladů
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednotný eurový platební prostor)
SIFIs	Systemově významné finanční instituce
SLDWG	Securities Law Directive Working Group
SŽDC	Správa železniční dopravní cesty
UCITS	Směrnice o koordinaci právní a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů
UNIDROIT	Úmluva o zprostředkovaném držení cenných papírů
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar - mezinárodní kód
VŠPS	Výběrové šetření o pracovních silách
WPPP	Working Party on Private Pensions
ZPKT	Zákon o podnikání na kapitálovém trhu

PŘÍLOHA 1: LEGISLATIVA FINANČNÍHO TRHU

Legislativa ČR a ES doznala v roce 2011 v oblasti finančního trhu následujících úprav:

P1.1. Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2011:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/89/EU ze dne 16.11.2011, kterou se mění směrnice 98/78/ES, 2002/87/ES, 2006/48/ES a 2009/138/ES, pokud jde o doplňkový dozor nad finančními subjekty ve finančním konglomerátu;
- Směrnice Komise 2011/90/EU ze dne 14.11.2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů.

2) Připravované evropské právní předpisy (včetně již zveřejněných po 31.12.2011) a další iniciativy EK:

- Návrh směrnice Rady o společném systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES;
- Příprava fundamentální revize směrnice 2002/87/ES o doplňkovém dozoru nad úvěrovými institucemi, pojišťovnami a investičními podniky ve finančním konglomerátu;
- Vodítko k aplikaci směrnice 2008/48/ES ve vztahu k nákladům a roční procentní sazbě nákladů;
- Regulace balíčkových retailových investičních produktů (PRIPs).

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2011:

- Zákon č. 180/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tímto zákonem došlo k rozšíření působnosti finančního arbitra i na řešení sporů ze spotřebitelského úvěru a z kolektivního investování. Zároveň byla k plnění úkolů spojených s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti finančního arbitra zřízena s účinností od 1.7.2011 organizační složka státu Kancelář finančního arbitra.

4) Připravované zákony (včetně již přijatých, které nabyly nebo nabudou účinnosti po 31.12.2011):

- Zákon č. 37/2012 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s reformou dohledu nad finančním trhem v Evropské unii (zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, zákon č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu, zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, zákon č. 377/2005 Sb., o finančních konglomerátech, zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku). Jedná se o zákon, prostřednictvím kterého je implementována směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/78/EU (tzv. směrnice Omnibus);
- Návrh zákona o dohledu nad finančním trhem. Cílem navrhovaného zákona je sjednotit a konsolidovat právní úpravu dohledu obsaženou v jednotlivých sektorových zákonech do jednoho právního předpisu;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů. Předpokládáné datum nabytí účinnosti zákona je ke konci prvního pololetí roku 2013.

5) Sekundární legislativa:

- žádná

P1.2. Legislativa v oblasti kapitálového trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2011:

- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES o systémech pro odškodnění investorů;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8.6.2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010;

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 513/2011 ze dne 11. 5. 2011, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách;
- Doporučení Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA/CESR). Doporučení týkající se důsledného provádění Nařízení Komise (ES) č. 809/2004, kterým se provádí tzv. prospektová směrnice (23.3.2011);
- Pokyn Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA/CESR). Pokyn pro příslušné orgány a investiční společnosti v souvislosti s měřením rizika a výpočtem celkové expozice pro určité typy strukturovaných standardních investičních fondů (14.4.2011);
- Pokyn Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA/CESR). Pokyn k aplikaci článku 4 odst. 3 nařízení č. 1060/2009 o ratingových agenturách (17.5.2011);
- Pokyn Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA/CESR). Pokyn pro obchodní platformy, obchodníky s cennými papíry a orgány dohledu k systémům a kontrolním mechanismům pro automatizované obchodní prostředí (22.12.2011).

2) Přípravované evropské právní předpisy (včetně již zveřejněných po 31.12.2011) a další iniciativy EK:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o krátkém prodeji a určitých aspektech swapů úvěrového selhání;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (nařízení o infrastruktuře evropských trhů) o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o trestněprávním postihu za obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu);
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a směrnice Komise 2007/14/ES;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) a směrnice 2011/61/EU o správcích alternativních investičních fondů, pokud jde o nadměrné spoléhání na rating;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu rizikového kapitálu;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro sociální podnikání;
- Pokyn Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA/CESR). Pokyn k systematice a kontrolním mechanismům automatizovaného obchodního prostředí pro obchodní platformy, investiční subjekty a příslušné orgány dohledu (24.2.2012).

3) Zákony, které nabýly účinnosti v roce 2011:

- Zákon č. 199/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (s účinností ke dni 1.1.2011, s výjimkou ustanovení části první čl. I bodů 1 až 6, 8 a 9 a části druhé čl. II, která nabývají účinnosti ke dni 16.6.2010, a části páté čl. V bodů 3, 8 a 11, která nabývají účinnosti dnem 1.1.2012);
- Zákon č. 408/2010 Sb. o finančním zajištění (s účinností od 1.1.2011);
- Zákon č. 409/2010 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o finančním zajištění (s účinností od 1.1.2011);
- Zákon č. 41/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků a postupů dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy a obchodníky s cennými papíry (s účinností od 28.2.2011), s výjimkou § 16a odst. 8 a § 136 odst. 2 písm. f) a i), která nabývají účinnosti dnem 31.12.2011);
- Zákon č. 139/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, a některé další zákony. Novela mění i zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, a přináší

nová kolizní ustanovení pro určení právního, obligačního i věcného statusu pro cenné papíry (s účinností od 27.5.2011);

- Zákon č. 188/2011, kterým se mění zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tento zákon transponuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES, o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů („UCITS IV“), evropské právní předpisy provádějící UCITS IV prospektovou směrnicí a transparenční směrnicí (s účinností od 15.7.2011).

4) Přípravované zákony (včetně již přijatých, které nabyly nebo nabudou účinnosti po 31.12.2011):

- Zákon č. 420/2011 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (s účinností od 1.1.2012);
- Zákon č. 37/2012 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s reformou dohledu nad finančním trhem v Evropské unii. Důvodem k novelizaci jsou změny na úrovni EU s ohledem na rozdělení pravomocí dohledu mezi Evropský orgán pro bankovníctví, Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (s účinností od 31.1.2012);
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů. Hlavním cílem návrhu zákona je odstranit ze současné právní úpravy administrativní požadavky, jakož i přinést žádoucí legislativní zpřesnění (s účinností od 1.7.2012, přičemž některá ustanovení nabývají účinnosti prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení zákona).

5) Sekundární legislativa:

- Nařízení vlády č. 189/2011 Sb., o sdělení klíčových informací speciálního fondu kolektivního investování. Nařízení provádí zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, pokud jde o náležitosti dokumentu obsahujícího klíčové informace pro investory. Sdělení klíčových informací má nahradit stávající institut tzv. zjednodušeného statutu fondu kolektivního investování. Důvodem pro změnu je skutečnost, že směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13.7.2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) zavádí institut sdělení klíčových informací pro tzv. standardní fondy, tedy fondy, jejichž úprava je předmětem harmonizace na úrovni EU (s účinností od 15.7.2011);
- Nařízení vlády č. 190/2011 Sb., kterým se stanoví limity některých částek v eurech, pokud jde o úpravu veřejné nabídky investičních cenných papírů, prospektu cenného papíru a informačních povinností emitenta některých investičních cenných papírů a dalších osob. Nařízení provádí zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, pokud jde o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/73/EU ze dne 24.10.2010, kterou se mění směrnice 2003/71/ES o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a směrnice 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu (s účinností od 15.7.2011);
- Vyhláška č. 191/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 234/2009 Sb., o ochraně proti zneužívání trhu a transparenci (s účinností od 15.7.2011);
- Vyhláška č. 192/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky (s účinností od 15.7.2011);
- Vyhláška č. 193/2011 Sb., o minimálních náležitostech statutu fondu kolektivního investování a podmínkách pro užívání označení krátkodobý fond peněžního trhu a fond peněžního trhu (s účinností od 15.7.2011);
- Vyhláška č. 194/2011 Sb., o podrobnější úpravě některých pravidel v kolektivním investování (s účinností od 15.7.2011);
- Vyhláška č. 195/2011 Sb., o činnosti depozitáře fondu kolektivního investování a ujednáních depozitářské smlouvy standardního fondu (s účinností od 15.7.2011).

P1.3. Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2011:

- žádné

2) Připravované evropské právní předpisy (včetně již zveřejněných po 31.12.2011) a další iniciativy EK:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky. Legislativní návrh byl publikován EK v červenci 2011;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky a o změně směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/87/ES o doplňkovém dozoru nad úvěrovými institucemi, pojišťovnami a investičními podniky ve finančním konglomerátu. Legislativní návrh byl publikován EK v červenci 2011;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o smlouvách o úvěru na bydlení. KOM(2011) 142 v konečném znění 2011/0062(COD).

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2011:

- Zákon č. 41/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se stanovením kapitálových požadavků a postupů dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy a obchodníky s cennými papíry (změna zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o podnikání na kapitálovém trhu);
- Zákon č. 188/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (tímto zákonem došlo také k novele zákona o bankách);
- Zákon č. 353/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl přijat s cílem snížit zatížení výdajové strany státního rozpočtu v souvislosti s výplatou státní podpory stavebního spoření, která plně nevede k podpoře financování bytových potřeb a čerpá prostředky všech daňových poplatníků ve prospěch pouze určité části obyvatel, a za účelem narovnání podmínek pro zdanění úrokových příjmů z vkladů ve stavebním spoření s podmínkami pro zdanění obdobného typu příjmů z jiných bankovních vkladových produktů.

4) Připravované zákony (včetně již přijatých, které nabyly nebo nabudou účinnosti po 31.12.2011):

- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Prostřednictvím tohoto zákona dojde k transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady o systémech pojištění vkladů. Cílem je harmonizovat na úrovni EU fungování depozitních garančních schémat z hlediska pojistného limitu, výplatní lhůty, okruhu pojištěných produktů i vkladatelů, informací poskytovaných vkladatelům a přeshraniční spolupráce;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tímto zákonem dojde jednak k úpravě pravidel pro zahájení činnosti a vlastní působení poboček zahraničních bank ze států mimo EU/EHP na území ČR a jednak k odstranění některých věcných nedostatků, nesrovnalostí či neodůvodněných rozdílů v zákoně o bankách a zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech;
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti se změnou podmínek stavebního spoření. Tímto zákonem budou v oblasti stavebního spoření provedeny některé koncepční změny;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony České národní banky. Cílem této novely je odstranit nedostatky v rámci vnitrostátní legislativy identifikované Evropskou centrální bankou a uvést ji tak do souladu s ustanoveními Smlouvy o fungování EU a Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška České národní banky č. 89/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška České národní banky č. 192/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 233/2009 Sb., o žádostech, schvalování osob a způsobu prokazování odborné způsobilosti, důvěryhodnosti a zkušenosti osob a o minimální výši finančních zdrojů poskytovaných pobočce zahraniční banky;
- Opatření České národní banky č. 2 ze dne 18.11.2011, o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance;
- Opatření České národní banky č. 1 ze dne 21.11.2011, kterým se mění opatření č. 1 ze dne 19.10.2010, o předkládání výkazů spořitelními a úvěrními družstvy České národní bance.

P1.4. Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2011:

- Doporučení Evropské komise ze dne 18.7.2011 o přístupu k základnímu platebnímu účtu.

2) Přípravované evropské právní předpisy (včetně již zveřejněných po 31.12.2011) a další iniciativy EK:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ze dne 14.3.2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009. Cílem nařízení je vytvoření jednotného evropského trhu pro platby v eurech bez rozlišení na vnitrostátní a přeshraniční;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU)²⁹ ze dne 29.3.2012 o (OTC) derivátech, centrálních protistranách a registrech obchodních údajů (EMIR). Cílem regulace je eliminace systémového rizika při vypořádání derivátových obchodů;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnice 98/26/ES. Legislativní návrh byl publikován EK v březnu 2012. Nařízení zavádí povinnost zachytit veškeré převoditelné cenné papíry v zaknihované podobě a před jejich obchodováním v regulovaných systémech je zaevidovat u centrálního depozitáře.
- Další iniciativy Evropské komise se očekávají v oblasti sjednocení hmotného práva cenných papírů (návrh EK podzim 2012).

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2011:

- Zákon č. 139/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, a některé další zákony. Zákon transponuje směrnici o vydávání elektronických peněz a novelu směrnice o neodvolatelnosti zúčtování v platebních a vypořádacích systémech (s účinností od 27.5.2011);
- Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí (s účinností od 1.7.2011);
- Zákon č. 206/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů. Ruší se dosavadní § 17, který obsahuje omezení pro nabývání nemovitostí cizinci. Česká republika tím plní závazek vyplývající z Aktu o přistoupení k Evropské unii, v němž se zavázala, že uvedená omezení po uplynutí sedmiletého přechodného období zruší (s účinností od 19.7.2011).

4) Přípravované zákony (včetně již přijatých, které nabyly nebo nabudou účinnosti po 31.12.2011):

- Návrh zákona o omezení plateb v hotovosti, kterým se nahrazuje zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Účinnost zákona je předpokládána v 1. pololetí roku 2013;
- Návrh zákona o směnářské činnosti, kterým se nahrazuje zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů. Účinnost zákona je předpokládána v 1. pololetí roku 2013.

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 169/2011 Sb., o stanovení pravidel tvorby čísla účtu v platebním styku (s účinností od 28.6.2011);

²⁹ K datu vydání Zprávy nebylo dosud publikováno v Úředním věstníku EU.

- Vyhláška č. 140/2011 Sb., o platebních systémech s neodvolatelností zúčtování (s účinností od 27.5.2011);
- Vyhláška č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, a odůvodnění k této vyhlášce (s účinností od 27.5.2011);
- Vyhláška č. 142/2011 Sb., o předkládání informací platebními institucemi, institucemi elektronických peněz, poskytovateli platebních služeb malého rozsahu a vydavateli elektronických peněz malého rozsahu České národní bance (s účinností od 27.5.2011);
- Vyhláška č. 274/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o oběhu bankovek a mincí (s účinností od 23.9.2011).

P1.5. Legislativa v oblasti pojišťovnictví a penzijního připojištění

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2011:

- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/71/ES a 2009/138/ES, s ohledem na pravomoci Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění a Evropského orgánu pro cenné papíry a trhy (Omnibus II).

2) Přípravované evropské právní předpisy (včetně již zveřejněných po 31.12.2011) a další iniciativy EK:

- Příprava prováděcích předpisů (2. úroveň) ke směrnici 2009/138/ES (Solventnost II);
- Příprava technických norem (3. úroveň) ke směrnici 2009/138/ES (Solventnost II);
- Příprava revize směrnice 2003/41/ES o činnostech institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění;
- Příprava revize směrnice 2002/92/ES o zprostředkování pojištění;
- Příprava směrnice o systémech záruk v pojišťovnictví.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2011:

- Zákon č. 260/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění z členských států Evropské unie nebo jiných států, které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, na území České republiky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (nabyl účinnosti dne 31.8.2011).

4) Přípravované zákony (včetně již přijatých, které nabyly nebo nabudou účinnosti po 31.12.2011):

- Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření (účinnost od 1.1.2013);
- Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření (účinnost od 1.1.2013);
- Zákon č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření (účinnost od 1.1.2013);
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví;
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona, kterým se mění zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví;
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

5) Sekundární legislativa:

- žádná

PŘÍLOHA 2: DOPLŇUJÍCÍ TABULKY

Tabulka P2.1: Průměrná úroková sazba

K 31.12. (%)		2007	2008	2009	2010	2011
Vklady	domácností a drobných podnikatelů	1,34	1,55	1,38	1,25	1,20
	nefinančních podniků	1,17	1,80	0,87	0,56	0,52
Úvěry	domácnostem a drobným podnikatelům	8,06	6,81	7,00	7,00	6,83
	na spotřebu	14,99	13,40	13,93	14,28	14,56
	na nemovitosti	6,11	5,05	5,22	5,26	5,08
	nefinančním podnikům	4,57	5,59	4,58	4,10	3,94

Pramen: ČNB - ARAD

Poznámka: Údaje se vztahují na nové vklady a úvěry v korunách

Tabulka P2.2: Úvěry podle druhového hlediska

K 31.12. (mld. Kč)	2009	2010	2011	Meziroční změna	
				abs.	(%)
Kontokorentní a debetní zůstatky běžných účtů	148,3	141,1	143,3	2,3	1,60
Spotřební úvěry (bez KTK a deb. zůstatků na BÚ)	177,8	190,2	186,7	-3,5	-1,82
Úvěry na bydlení bez hypotečních	161,0	149,1	143,8	-5,3	-3,56
Hypoteční úvěry na bytové nemovitosti	634,7	682,7	710,1	27,4	4,01
Hypoteční úvěry na nebytové nemovitosti	79,0	82,5	114,8	32,3	39,16
Ostatní úvěry	369,0	393,0	415,6	22,6	5,74
Investiční	492,0	501,2	554,3	53,1	10,60
Na přechodný nedostatek zdrojů	4,3	2,2	4,0	1,7	77,92
Na obchodní pohledávky	36,1	32,8	31,9	-0,9	-2,69
Celkem	2 102,1	2 174,8	2 304,5	129,7	6,00

Pramen: ČNB - ARAD

Tabulka P2.3: Základní ukazatele vývoje stavebního spoření v ČR

K 31.12.		2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nově uzavřené smlouvy o stavebním spoření	počet	516 385	579 730	705 463	575 292	532 765	410 461
	změna (%)	20,0	12,3	21,7	-18,5	-7,4	-23,0
Průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv o stavebním spoření fyzickými osobami - občany	objem (tis. Kč)	235,8	284,9	302,8	308,7	300,5	346,2
	změna (%)	3,5	20,8	6,3	1,9	-2,7	15,2
Smlouvy o stavebním spoření ve fázi spoření ³⁰	počet	5 297 522	5 132 595	5 070 510	4 926 183	4 845 319	4 550 468
	změna (%)	-5,0	-3,1	-1,2	-2,8	-1,6	-6,1
Přiznaná státní podpora	objem (mld. Kč)	15,77	14,98	14,22	13,26	11,74	10,73
	změna (%)	-2,0	-5,0	-5,0	-6,7	-11,5	-8,6
Průměrná státní podpora přiznaná na smlouvu o stavebním spoření za příslušný rok	objem (Kč)	3 173	3 090	2 927	2 776	2 631	-
	změna (%)	-2,1	-2,6	-5,3	-5,2	-17,1	-
Naspořená částka ³⁰	objem (mld. Kč)	359,8	384,8	401,1	415,2	430,1	433,4
	změna (%)	9,4	6,9	4,2	3,5	3,6	0,8
Úvěry celkem ³⁰ z toho ze stavebního spoření překlenovací ³¹	počet	900 653	942 944	971 176	988 353	993 357	956 659
	počet	587 501	580 352	569 870	565 485	564 633	552 999
	počet	313 152	362 592	401 306	422 868	428 724	403 660
	změna (%)	5,0	4,7	3,0	1,8	0,5	-3,7
Úvěry celkem ³⁰ z toho ze stavebního spoření překlenovací ³¹	objem (mld. Kč)	135,5	179,3	227,4	267,5	293,4	293,1
	objem (mld. Kč)	35,1	38,9	42,9	48,9	53,1	55,8
	objem (mld. Kč)	100,4	140,4	184,5	218,6	240,3	237,3
	změna (%)	25,3	32,4	26,8	17,6	9,7	-0,1
Úvěry celkem / naspořená částka	poměr (%)	37,6	46,6	56,7	64,4	68,2	67,6

Pramen: MF

³⁰ Stav ke konci období.

³¹ Úvěry podle § 5 odst. 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka P2.4: Objem majetku v zahraničních fondech podle distributorů

K 31.12.2011	Objem majetku (mld. Kč)	Podíl na celkovém stavu (%)	Meziroční změna (%)
ČSOB investiční společnost	62,7	54,14	-8,26
ING Investment Management (C.R.)	14,0	12,11	-13,91
Česká spořitelna	13,0	11,21	-14,34
Conseq Investment Management	8,1	7,02	3,64
Komerční banka	4,9	4,26	-14,93
Raiffeisenbank	5,6	4,81	18,89
Pioneer Asset Management	1,9	1,67	3,38
UniCredit Bank Czech Republic	2,3	2,00	32,16
Citibank Europe	0,9	0,74	-2,90
HSBC Bank	1,8	1,56	137,80
Ostatní členové AKAT	0,5	0,47	-67,85
Celkem	115,8	100,00	-7,41

Pramen: AKAT

Tabulka P2.5: Objem majetku domácích fondů podle správců

K 31.12.2011	Objem majetku (mld. Kč)	Podíl na celkovém stavu (%)	Meziroční změna (%)
Investiční společnost České spořitelny	49,3	45,59	-11,32
Investiční kapitálová společnost KB	22,2	20,47	-22,94
ČP INVEST investiční společnost	10,9	10,05	6,85
Pioneer investiční společnost	8,2	7,59	-12,50
ČSOB investiční společnost	6,8	6,28	-7,37
AXA investiční společnost a.s.	5,1	4,73	5,64
REICO investiční společnost ČS, a.s.	1,8	1,69	2,70
J&T ASSET MANAGEMENT, IS	1,9	1,73	10,80
PROSPERITA investiční společnost, a.s.	0,9	0,82	-14,69
AKRO investiční společnost	0,5	0,48	-19,44
Ostatní	1,1	1,06	-33,06
Celkem	108,2	100,00	-11,54

Pramen: AKAT

Tabulka P2.6: Umístění prostředků penzijních fondů

K 31.12. (tržní ceny, mld. Kč)	2007	2008	2009	2010	2011	Podíl 2011 (%)
Dluhopisy	119,4	144,8	171,6	195,3	214,2	86,55
Pokladniční poukázky	7,4	6,4	2,2	1,1	0,6	0,24
Akcie	9,8	5,7	3,5	1,9	1,0	0,41
Podílové listy	7,6	6,2	6,9	8,7	5,7	2,30
Peníze a ostatní aktiva	22,8	28,4	31,5	25,2	26,0	10,50
Celkem	167,0	191,5	215,7	232,1	247,5	100,00

Pramen: APF ČR

Tabulka P2.7: Umístění technických rezerv

K 31.12. (mld. Kč)	2010			2011			Změna abs.			Meziroční změna (%)		
	ŽP	NP	celkem	ŽP	NP	celkem	ŽP	NP	celkem	ŽP	NP	celkem
Dluhové cenné papíry	159,8	65,8	247,0	170,8	66,5	258,3	11,1	0,8	11,3	6,94	1,19	4,59
z toho dluhopisy vydané členským státem nebo jeho centrální bankou	102,9	48,8	158,7	107,1	49,9	164,3	4,2	1,2	5,6	4,11	2,36	3,55
kótované dluhopisy vydané bankami členských států	15,0	4,5	21,3	17,6	5,0	24,4	2,6	0,6	3,2	17,21	12,75	15,01
kótované dluhopisy vydané obchodními společnostmi	10,9	4,6	20,8	14,1	3,7	23,7	3,1	-1,0	3,0	28,75	-20,91	14,27
pokladniční poukázky	1,6	0,5	3,1	1,0	0,6	1,8	-0,7	0,0	-1,3	-40,63	9,26	-41,94
kótované komunální dluhopisy	2,3	0,6	3,0	1,0	0,0	1,1	-1,4	-0,6	-1,9	-58,80	-93,55	-64,31
hypoteční zástavní listy	11,7	3,8	18,3	14,3	4,1	20,1	2,6	0,3	1,8	22,06	7,03	9,94
dluhopisy vydané EIB, ECB, EBRD nebo IBRD	6,6	0,9	7,7	5,3	0,8	7,0	-1,3	0,0	-0,6	-20,09	-4,60	-8,36
zahraniční CP, obchodované na regulovaném trhu členských států OECD (dluhové)	6,7	1,6	10,5	7,8	2,0	11,4	1,1	0,4	0,9	16,94	26,58	8,30
Majetkové cenné papíry	40,6	5,1	65,5	44,8	6,6	69,4	4,3	1,5	3,9	10,50	28,88	5,98
z toho kótované akcie	5,1	0,1	5,4	4,5	0,4	5,0	-0,6	0,3	-0,4	-11,83	290,91	-6,54
CP vydané fondem kolektivního investování splňující požadavky práva ES	25,7	3,1	31,1	30,6	2,4	35,0	4,9	-0,7	3,9	18,91	-21,50	12,53
Půjčky, úvěry a jiné pohledávky	0,0	0,1	0,6	0,0	0,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0	0	-4,84
Ostatní pohledávky	0,5	1,2	2,6	0,4	1,1	2,3	-0,1	-0,1	-0,3	-24,53	-8,94	-9,73
Směnky	0,0	0,1	0,3	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0	60,00	-8,82
Nemovitosti	0,4	2,3	4,9	0,3	2,1	4,4	-0,1	-0,2	-0,5	-19,44	-8,81	-9,61
Vklady a vklady potvrzené vkladovým certifikátem, vkladním listem	10,9	5,1	27,8	6,9	5,2	24,1	-4,0	0,1	-3,7	-36,83	2,16	-13,36
Předměty a díla umělecké kulturní hodnoty	0,0	0,1	0,3	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0	0	0	0
Pohledávky za zajišťovnami	0,6	14,2	22,9	0,6	14,1	20,4	-0,1	-0,1	-2,5	-7,94	-0,63	-11,10
Deriváty	0,1	0,0	-0,1	-0,8	-0,1	-2,9	-0,9	-0,1	-2,9	-1 100,00	-333,33	5 720,00
Ostatní finanční umístění	2,5	0,0	2,5	3,9	0,0	3,9	1,3	0,0	1,3	52,96	0	52,76
Finanční umístění celkem	215,3	93,9	374,3	226,9	95,8	381,0	11,6	2,0	6,7	5,37	2,08	1,79

Pramen: ČNB

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2011

Vydavatel
Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha1
Červen 2012

Tisk
Ministerstvo financí

© Ministerstvo financí

1.vydání
Číslo svazku: 1
Počet stran: 69

ISBN 978-80-85045-39-0